

ramenům косата ѝ стига (чак) до раменете; **zůstal ~ do konce** той остана (чак) до края
 ♦ **mám toho ~ po krk** до гъша ми дойдѐ; пїсна ми; **promoknout ~ na kůži** дъждът ме намòкри до кòсти **2.** до (за количествен предел): **přijde pět ~ deset lidí** ще дòйдат пѐт до десет д̀уши; **do autobusu se vejde ~ čtyřicet lidí** автобусът побира до четирїйсет д̀уши; **v nejbližších dvou ~ třech letech** в най-близките двѐ до три години **3.** чак, едвã, тепърва: **~ teď si to uvědomil** той едвã сегã, чак сегã го осъзнã; **vlak jede ~ za dvě hodiny** влакът заминава чак след двã часа **4.** чак; дори; дãже (и): **vystoupil mu ~ pot na čele** чак чёлòто му се изпотї; **bledý, ~ zsinálý** блѐден, та чак посинял **5.** в съчет. **~ na** с изключѐние на: **přišli všichni ~ na jednoho** дòйдòха всїчки с изключѐние на едїн
až П сьюз 1. когãто, катò (за време): **~ půjdeš**

ven, kup mi cigarety! когãто излѐзеш, купи ми цигãри! **2.** докãтò (за време): **počkáme, ~ přestane pršet** ще почакаме, докãто спрѐ да вали **3.** та, чак; такã че; тòлкова, че (за резултат): **křičel, ~ ochraptěl** тòй крещã такã, та чак прегрãкна ♦ **lže, ~ se mu od úst práší** л̀же, та се к̀са

ažaj нар. експр. чак дот̀ука; прекалѐно м̀нòго; повече, откòлкòто трãбва, откòлкòто е н̀ужно: **má všeho ~** ѝма повече, откòлкòто м̀у/ѝ трãбва; ѝма всїчко в изобилїе; **řecí bylo ~** за товã се говорї до втр̀сване

ažur|a [-žu/-žú-], -у ж. аж̀ур (брòдерїя)

ažurovac|í [-žu/-žú-], -ї, -ї в съчет. **~ї stroj** машинã за аж̀ур

ažur|ovat [-žu/-žú-], -uji/разг. -uju нескв. (co) брòдїрам, прãвã аж̀ур: **~ovat ubrus** прãвã аж̀ур, брòдїрам аж̀ур на покрївка за м̀аса

B

b, B чешкият съгласен звук [b] и буквата **b**, която го обозначава **2.** [bé] и **bé** нескл. ср. название на съгласния звук [b] и на буквата **b: vyslovit b** произнеса б; **napsat malé b, velké B** напиша м̀алко **b**, главно **B** ♦ **neřekl ani á, ani b** той не кãза нїто á, нїто бѐ; не кãза нїто д̀ума, нїто г̀к **3. b.** [bé] (втори по ред член на някакво множество) **b, (bod) b, (za) b** б, подгòчка б: **chodí do II. b** учи двѐв II б (вторї бѐ) клãс; **vitamín B** витамин В **4.** [bé] муз. бемòл: **dvojité bé** двòден бемòл **5.** муз. сї бемòл: **stupnice B-dur** гãма сї бемòл мажòр; **stupnice B-moll** гãма си бемòл минòр

ba част. **1.** дã, разбира се, найстина (за потвърждаване): **tam bývalo hezky, pravda?** –~, **bylo.** там бѐше х̀убаво, нали? – дã, х̀убаво (бѐше); дã, найстина; **často удвоено или в съчет. ~, ~ дã, дã; ~ právě** дã, ѝменно; **~ že** е дã, разбира се; **~ ne** амї, нѐ; нѐ **2.** дори, дãже (за усилване): **pečlivý, ~ přepečlivý** грижлив, старãтелен, дори прекалѐно грижлив, прекалѐно старãтелен; в съчет. **~ i, ~ dokonce** дãже и; **~ ani ne** дãже нѐ, дори нѐ; **~ co víc** дори, отгòре на товã, нѐщо повече

bábla, -y ж. **1.** остар. бãба (роднина) **2.** разг. бãба (старица): **už je z ní ~a** тã е вѐче бãба, вѐче е старица; **~a kořenãřka** билкãрка,

знахарка; **čarodějná ~** вѐщица; **svíčková ~a** продавãчка на свѐщи (в църква) **б)** прен. пейор. богомòлка **3.** пейор. бãбище, бабушкѐр, дъртãчка: **~a Jaga** бãба Яга, вѐщица и прен. ♦ **~o rad!** амї сегã (каквò)? каквò да прãвим? **kam nemůže čert, nastrčí ~u** поговорка к̀дѐто дяволът не мòже да се спрãви, прãща женã; **udělám to, i kdyby čert na ~ě jezdil** ще го напрãвã, ако щѐ и дяволът да п̀укне **4.** разг. акушѐрка: **porodní ~a, paní ~a, babic|í ~a** остар. акушѐрка **5.** **u baba** експр. б̀улка (ом̀жжена жена): **to je hezká ~a!** бивã си я тãя! **naše ~a** нашата началничка (шефка, директорка и под.); **energická ~a** м̀жжка Гãна, м̀жжка Тодòра, ербãп женã; **~a jedu** клюкãрка **6. baba** и по-рядкò **~a** м. и ж. пейор. страхливѐц, страхоп̀зльò, б̀зльò, бãба: **to je ale ~a!** òх, че страхливѐц! **7.** в названия на игри и под.: **~u** к̀гли; **žaludská ~a** асò спãтїã; **hrát si na slepou ~u a)** игрãя на сляпа бãба **б)** прен. престр̀увам се; **hra na ~u** игрã на гòненица; **máš ~u!** пїпнах те! (в игра)

bab|í 1. в съчет. **~ї léto a)** òсенни пãяжини (летящи във въздуха) **б)** прен. сиромãшко лãто, цїганско лãто, к̀сно лãто **в)** прен. началò на старосттã **2.** в съчет. **~ї ucho** бот. живòвляк (Plantago); **~ї hněv** бот. гр̀могр̀н, чѐр гр̀н

(Ononis); **~í zub** бот. бабин корен, гòрска мáйка (Lathrea)

babičk|a, -у ж. **1.** баба (роднина) **2.** баба, бабичка (старица) **3.** акушёрка: **paní ~a** акушёрка

babin|ec, -ce м. **1.** експр. жèнско отделèние, преддвèрие за жени в църква **2.** експр. жèнско царство, жèнска врява

bába ж. **бáба** бáба

zát šátek na ~ku вържа кърпа за главà на възел отзад на тилà **2.** разг. мáйски брѣмбар

♦ **пáпá** пáпá

пáри с лопáта да ги ринеш; паралия е; **kou-pit, prodat za ~ku** купя, продам на безпèница; **nestojí to ani za ~ku** не струва пукната парà

bábočk|a, -у ж. зоол. род пеперúди (Vanessa): **~a admirál** пеперúда адмирáл (Vanessa atalanta); **~a bodláková** пеперúда копривница, лястовича опáшка (Vanessa urtica); **~ paví oko** пауново окò (пеперúда)

bábovk|a I, -у ж. **1.** кèкс, кейк: **maková ~a** кекс с плѣнка от мак; **~a z písku** кòфичка от пясък **2.** (крѣгла) фòрма за кèкс

bábovk|a II, -у м. и ж. разг. експр. слабáк, бáба, бѣзьльо, мýхльо, жèнчо

babr|at se, -ám se неск. разг. експр. **1.** (v čem) рòвя се (в нецо) **2.** (s kým) гýбя си врèмето (с някого); занимавам се (с някого) **3.** (s čím) пипкам се, тýtкам се (с нецо)

babsk|ý, -á, -é **1.** бáбешки: **~é vrásky** бáбешки, старчески брýчки; **~é léky** бáбешки лекарства, бáбешки церовè; **~é klepy** жèнски сплетни, клѣоки; махлèнски клѣоки **2.** пейор. страхлив: **~é srdce** слабохарàктерен човèк

babyk|a, -у ж. бот. полски клен (Acer sam-pestre)

babylon [-op/-ón], -u м. **1.** вавилòнско стълпотворèние; суматòха, неразбория, хàос: **na ulicích je učiněný ~** по úлиците е ужàсна суматòха; **politický ~** политически хàос **2.** лабиринт: **v tomhle ~ě se nevyznám, nemohu trefit** в тòзи лабиринт не мòга да се ориентирам, не мòга да се опрàвя

babylonsk|ý [-op/-ón], -á, -é вавилòнски: **~á věž** вавилòнска(та) кýла и прен.

bác междум. **1.** бам! бух! пух! пляс! туп! (звук при падане или удар): **~ do dveří** туп, бум по вратàта; **~ ho!** удари го! бий го! **2.** виж ти! (за изненада): **~ ho!** виж го ти!

bacil, -u/-a м. **1.** зоол. биол. мед. бaктèрия, микрòб и прен. **2.** биол. бацил

bacilonosič, -e м. бацилоносител

bac|it, -ím св. експр. **1.** (koho, со čím; po čem, do čeho) удàря, плясна, шляпна, бұхна, тупна

hrom ~il! грѣм да го удàри! дявол да го взèме! **~it do toho** впýсна се в нецо **2.** (čím) хвѣрля, захвѣрля (нецо) **3.** (po kom čím) замèря (някого с нецо)

backhand вж. **bekhend**

baculat|ý, -á, -é пѣлничък, дебèличък, пухкав, крѣгличък, закрѣглен

bač|a, -i м. кехая, главен овчàр (в Словакия и Бескидите)

bačkor|a I, -у ж. топлинка, домашна тòпла обúвка; пантòф: **kožešínové ~y** кожени топлинни♦ **пáпá** пáпá

~ami грубо опѣна пèталата, хвѣрля тòпа; **stojí to za starou ~u!** експр. (товà) хич, изòбщо не струва! **mít starou ~u** експр. нýмам нищо; **ví starou ~u** експр. нищо не зная, вятър знаè

bačkor|a II, -у м. и ж. пейор. бáба, мýхльо, слабáк, бѣзьльо, страхопѣзьльо

bád|at, -ám неск. **1.** (o čem, nad čím, v čem) изслèдвам наúчно, проучвам (нецо) **2.** (o čem) мисля, разсѣждавам (за нецо, върху нецо)

badatel, -e м. изследовàтел

badatelk|a, -у ж. изследовàтелка

badatelsk|ý, -á, -é изследовàтелски, проучвàтелен

badminton [bed-], -u м. спорт. бадминтон, фèдербал

baedeker вж. **bedekr**

baf междум. **1.** бау (кучешки лай) **2.** пуф (при пушене)

baf|at, -ám неск. експр. **1.** (na koho) лая, джафкам (по някого) (за куче и прен.) **2.** пýша, пàфкам (обикн. с лула и под.): **~al jednu cigaretu za druhou** тòй пàфкаше цигàра след цигàра

bafnout, -nu св. експр. **1.** (na koho) лавна, излàя, изджафкам (по някого) **2.** (koho, со; po kot, po čem) разг. експр. пипна, хвàна, сгрàбча (някого, нецо) **3.** експр. пàфна (обикн. с лула)

baganče, -te ср., обикн. мн. **baganča|ta**, ~t кубинки, тѣжки подковàни войнишки обувки; прен. кундýри

bagateliz|ovat, -uji/разг. -uju неск. (koho, со) подценявам, омаловажавам, дискредитирам (някого, нецо)

bagoun, -a м. **1.** шопàр (унгарска порода) **2.** прен. експр. шопàр, шишко, дебелàн

bagr, -u м. техн. бàгер, екскавàтор: **vodní ~** земечерпàлка, дрàга; **sací ~** земесмукачка, земснаряд; **pásový ~** кòфен бàгер; **lžícový ~** лъжичен, еднокòфен бàгер

bagrist|a, -y м. багерист

bagr|ovat, -uji/разг. -uju неск. 1. работя с багер 2. (со) дълбая, издълбавам (нещо) с багер 3. загрѣбвам (с багер)

bahenn|í, -í, -í блàтен: ~í **plyn** хим. блàтен газ; метан; ~í **zimmice** мед. блàтна трѣска; малария; ~í **ruda** минно кафяв лимонит (желязна руда)

bahenn|ý, -á, -é 1. блàтен 2. кàлен: ~ý **zábal** кàлна бàня, кàлен компрѣс

bahn|ic|e, -e ж. брѣменна овца

bahn|it se, -ím se неск. àгня се, ягня се (за овца)

bahn|it|ý, -á, -é тинест, блатист, мочурлив; разкàлян

bahn|o, -a ср. 1. тиня, кал: **zapadnout do ~a** потъна в калта и прен. 2. експр. тиня, кал, клоака

bach, -a м. в съчет. **dát/dávat ~a** пàзя се, предпазлив съм, нащрѣк съм; **dej (si) ~a!** внимавай! пази се! отвàрай си очите! опичай си умà! бьди нащрѣк!

bachor, -u м. зоол. шкембѣ, дамàр

báchork|a, -y ж. 1. приказка: **národní ~y** нарòдни приказки 2. измислица, небивалица:

babské ~y бàбини деветини

bachrat|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í неск. експр. едрѣя, наедрявам, закрѣглям се, шишкавѣя

bachrat|ý, -á, -é експр. корѣмест, шкембелия, тумбест, тантурест, шишкав

bá|je, **bá|j**, -e ж. 1. лит. предàние, мит, приказка: **zvířecí ~e** приказки за живòтни 2. експр. имсидѣбница ◆ **olázt|it|e**

~í отнесà в царството на приказките

bá|ječn|ý, -á, -é 1. митичен, приказан 2. експр. прекрасен, чудесен, чуден, великолѣпен: **to je ~ý nápad!** това е чудесна идея! ~á **příležitost** великолѣпен слúчай 3. разг. експр. баснослòвен, забележителен, колосàлен: ~é **bohatství** огромно, баснослòвно, несмѣтно богатство

bá|jeslov|í, -í ср. митолòгия

bá|j|it, -ím неск. 1. разкàзвам предàния 2. съчинявам легенди, фантазирам 3. (о кот, о ѣт) експр. говоря с възхищѣние (за някого, за нещо)

bá|j|ka, -y ж. 1. лит. бàсня 2. измислица, небивалица

bá|jn|ý, -á, -é книж. митичен, митолòгичен, приказан

bá|jonet, -u м. щик, байонѣт: **opírat se o ~y** прен. крепя се на щикове, управлявам със силата на орѣжието

bá|jonetov|ý, -á, -é 1. байонѣтов: ~ý **útok** атака на нож 2. техн. байонѣтов

bakalá|ř, -e м. бакалàвър

bakelit, -u м. бакелит

bakelitov|ý, -á, -é бакелитов

baklažán, -u м. бот. патладжàн, син домàт (Solanum melongena)

bakš|iš, -e м. разг. експр. бакшиш; рушвѣт: **dostat ~** полúча бакшиш, полúча рушвѣт

bakteriál|n|í, -í, -í биол. бактериàлен, бактериен: ~í **jed** бактериàлна отрòва; ~í **choroba** бактериàлна бòлест; ~í **kmen** бактериен щàм

bakteri|e [-te/-té-], -e ж. биол. бактèрия: **půdní ~e** пòчвени бактèрии; **choroboplodné ~e** бòлестотвòрни, патогèнни бактèрии

bakteriolo|g, -a м. бактериолòг

bakteriolož|ka, -y ж. женà бактериолòг

bakteriolog|ic|k|ý, -á, -é биол. бактериолòгичен, бактериолòгически: ~ý **ústav** бактериолòгичен институт; ~á **válka** бактериолòгична война; ~á **zbraň** бактериолòгично орѣжие

bakteriologie, -e ж. бактериолòгия

bakteriov|ý [-te/-té-], -á, -é бактèриен: ~é **kultury** бактèрийни култúри, бактèрийни пòсеви

bál, -u м. разг. бал: **jít na ~/do ~u** отивам на бал; **maškarní ~** бал с мàски, мàскен бал

balad|a, -y ж. лит. балада

baladick|ý [-dy-], -á, -é 1. баладичен 2. книж. мрàчен, тѣжен, тàйнствен

balalaj|ka, -y ж. муз. балалàйка

balamut|it, -ím неск. (koho) експр. баламòсвам, мàмя, залтѣвам (някого)

balanc|e, -e ж., **balanc**, -e м. и ж. разг. равновѣсие, балàнс: **držet ~i** пàзя равновѣсие; **chytat ~i** поддѣржам равновѣсие

balanc|ovat, -uji/разг. -uju неск. 1. балансирам, (старàя се да) пàзя равновѣсие 2. (s čím) жонглирам (с нещо) 3. (со) уравновѣсывам (нещо)

balast, -u м. балàст и прен.: **zbavit se ~u** избàвя се от балàст, от брѣме

baldachýn, -u м. балдахин: ~ **oblohy** прен. небосвòд, свòдът небѣсен

balen|í, -í ср. 1. опаковка, обвивка, амбалàж: **původní ~í** оригинална опаковка 2. пакетиране: v **malém ~í** в мálки пакèти

balerín|a, -y ж. балерина

balet, -u м. 1. балѣт: **klasický ~** класически балѣт 2. балѣт, балѣтен спектакъл: **skládat ~** композирам мýзика за балѣт 3. балѣтна трúпа

balet|it, -ím неск. експр. танцúвам

baletk|a, -y ж. балерина

baletn|í, -í, -í балѣтен: ~í **mistr** балѣтмайстор; ~í **sbor** театр. кордебалѣт, балѣтен ансамбль

balicí, -í, -í opakověčen, амбалажен: **~í papír** амбалажна, opakověчна хартия; **list, arch ~ího papíru** табак; **~í stroj** амбалажна машина, пакетажна машина, opakověчна машина

balíč, -e м. опаковач

balíčka, -у ж. опаковачка

balíček, -ku м. 1. умал. пакѣтче: **obvazový ~ek** воен. индивидуален превързочен пакѣт 2. умал. колѣтче: **poštovní ~ek** пощенско колѣтче, пощенска прѣтка 3. пакѣтка: **~ek tabáku** пакѣтка тютюн; **~ek bankovek** пакѣтка банкноти

balíčkový, -á, -é 1. колѣтен: **~á pošta** служба „Колѣтни прѣтки“; колѣтна служба 2. пакетирани: **~é zboží** пакетирани стоки

balík I, -u м. 1. пакѣт ~ **knih** пакѣт книги; **kontrolní ~ akcií** контролен пакѣт акции 2. бала: **~ bavlny** бала памук 3. топ: **~ látky** топ плат; **~ papíru** топ хартия 4. пощ. колѣт, прѣтка: **cenný** ~ ценна прѣтка

balík II, -a м. пейор. дебелак: **vesnický** ~ селяндур

balíkový, -á, -é 1. колѣтен: **~á služba, pošta** колѣтна служба 2. пакѣтен 3. в съчет. **~é sazenice** агроп. разсад с прѣст по корените

balírn|a, -у ж. opakověчно, амбалажно отделение; opakověчна

balistický [-tu-], -á, -é физ. балистичен: **~á křivka, dráha** балистична траектория; **interkontinentální ~á střela** воен. междуконтинентална балистична ракета

balistik|a [-tu-], -у ж. физ. балистика

balit, -ím нескв. 1. (со) опаковам, пакетирам, увивам (нещо): **~it dítě** прен. експр. навличам дете 2. (со) обвивам, увивам, завивам (нещо) 3. (со) свивам (нещо): **~it plachty** свивам платна 4. (кого) повивам (някого): **~ mimino** повивам бебе 5. (со до чего) прибирам, нареждам, слагам (нещо някъде): **~it kufry, zavazadla** стягам си кюфарите, багажа; **~te si věci! a)** прибирайте си багажа! б) експр. обирайте си крушите! 6. балирам: **~it bavlnu, tabák** балирам памук, тютюн

balkánský, -á, -é балкански: **Balkánský poloostrov** Балкански полуостров; **~é státy** балкански държави; **~ý sýr** сирене

balkon [-on/-ón], -u м. балкѣн: **byt s ~em** жилище, апартамент с балкѣн; **sedadlo na prvním ~ě** място на първи балкѣн

balon [-on/-ón], -u м. 1. балѣн, топка 2. авиац. балѣн; аеростат: **pozorovací ~** наблюдателен балѣн; **říditelný ~** управляем балѣн; **stratosférický ~** стратостат; **vypouštět ~** пускам балѣн

baloňák, -u м. разг. шлифер

balonjek [-on/-ón], -ku м. умал. балѣнче, топчица: **nafukovací ~ek** балѣн, балѣнче; **~ek rozprašovače** балѣнче на пулверизатор; **pokusný ~ek** прен. сондаж (на обществено мнение и под.)

balonový [-on/-ón], -á, -é 1. балѣнен: **~á pneumatika** балѣнна гума, балѣн 2. шлиферен: **~é hedvábí** шлиферен плат; **~ý plášť** шлифер 3. в съчет. **~é rukávy** шив. буфан ръкави

balzámový, -á, -é слэгам балсам на рана 2. мерудия, мѣнта, джѣджен, гъзум (и др. благоуханни растения)

baltoslovanský, -á, -é балтославянски: **~é jazyky** балтославянски езици

balvan, -u м. 1. балван, голям камък, каменен блок 2. книж. благоухание, мирис

balvanovat, -uji/разг. -uju нескв. (кого, со) балсамирам (някого, нещо)

bambitka, -у ж. пищѣв, патлѣк

bambulla, -у м. и ж. грубо нескопѣсник/нескопѣсница, мѣхльѣ/мѣхла, повлекан/повлекана

bambule, -e ж. разг. 1. помпѣн (на шапка) 2. топче

bambulk|a, -у ж. умал. експр. 1. помпѣнче (на шапка) 2. топче

bambus, -u бот. бамбѣк (Bambus arundinacea)

bambusový, -á, -é бот. бамбѣков

banalita, -у ж. баналност

banalizovat, -uji/разг. -uju нескв. банализирам

banální, -í, -í банален, тривиален, пошъл, *прен.* плосък
banálnost, -i *жс.* баналност, тривиалност, пошлост: **upadnout do ~i** стана банален
banán, -u *м.* банан
banán|ek, -ku *м.* **1.** *умал.* бананче **2.** *сладкар.* еклер **3.** *техн.* щекер, щепсел (*за антена и под.*)
banánovník, -u *м.* *бот.* банан, бананово дърво (Musa)
baňat|ý, -á, -é тумбест, издът: **~á láhev** тумбесто шише; **~ý nos** месест, топчест нос
banč|it, -ím *несв.* (*koňo*) *разг. експр.* пердаша, тупам (*някого*)
band|a, -y *жс.* **1.** банда: **lupičská ~a** банда крадци, банда разбойници **2.** *пейор.* сган, сбирщина, банда **3.** *муз.* оркестрова трупа, група; оркестров състав
bandask|a, -y *жс.* бидон, гюмче, гюм
bandáž, -e *жс. мед. техн.* бандаж, превръзка
bandit|a [-dy-], -y *м.* бандит, разбойник
bandur, -a *м.* **1.** *истор.* пандур (*хърватски пехотинец*) **2.** *експр.* шийско, дундьо
bandurovitel **дѣлу**
вдигам връва, шум; **začít, spustit ~ou** започна да се карам, да ругая; **zahrát někomu ~ou** наругая някого; **jít na někoho s ~ou** нападна някого; нахвърля се върху някого; връхлетя някого с ругатни
bandž|o, -a *ср. муз.* банджо
bank, -u *м.* *картоигр.* банка: **držet, mít ~** държа банката, банката е у мене
bank|a, -y *жс.* банка
baňk|a, -y *жс.* **1.** *хим.* колба: **destilační ~a** дестилационна колба; **frakční ~a** фракционна колба **2.** *мед. остар.* вендюза: **sázet ~y** поставям вендужи **3.** луковицообразен стъклен съд: **~a žárovky** балон на електрическа крушка
bankéř, -e *м.* **1.** банкѐр **2.** *картоигр.* лицето, което държи банката, у което е банката
bankéřsk|ý, -á, -é банкѐрски
banket, -u *м.* банкѐт: **pořádat ~** давам, устройвам банкѐт
bankomat, -u *м.* банкомат
bankovní|a, -y *жс.* банкнота: **platit v ~ách** плащам с банкноти, с книжни пари
bankovní|í, -í **1.** банков: **~í kapitál** *икон.* банков капитал **2.** банкѐрски: **~í dům** банкѐрска, финансова къща
bankovníctv|í, -í *ср.* банково дело
bankrot I, -u *м.* *разг. малко остар.* **1.** фалит, банкрут, крах: **ohlásit ~** обявя банкрут; **udělat ~** фалирам, банкрутирам **2.** *прен.* банкрут,

провал, крах, разрѹха: **politický ~** политически банкрут, политически крах
bankrot II *нар. разг. обикн. в съчет.* **přijít ~** фалирам, банкрутирам; **být ~** фалирал съм; изпаднал съм
bankrotář, -e *м.* банкрутирал, фалирал, несъстоятелен длъжник
báňsk|ý, -á, -é минен, миннодобивен: **~ý inženýr** минен инженер; **~ý průmysl** миннодобивна промишленост; **~ý plyn** рудничен газ; **Vysoká škola ~á** Висш минногеоложки институт
bantam, -u *м.* *спорт. жарг.* категория петел (*боксьори до 54 кг, щангисти до 56 кг, борци до 57 кг*)
bantamov|ý, -á, -é *спорт. в съчет.* **~á váha** категория петел
bar I, -u *м.* **1.** бар (*заведение*): **mléčný ~** млечен бар **2.** бар, баров тезгях
bar II, -u *м.* *физ.* бар
barabizn|a, -y *жс. експр. пейор.* барака, съборѐтина
baráčnick|ý, -á, -é който се отнася до „барачници“: **~á slavnost** празненство на „барачниците“
baráčník, -a *м.* **1.** безимотен или малоимотен селянин **2.** „барачник“ (*член на дружество, пропагандиращо обичаи от селския бит*)
barák, -u *м.* **1.** барака, дървена колиба: **nouzový ~** временна барака; **nemocniční ~y** болнични бараки, павилиони **2.** селска къща без земя или с малко земя **3.** *разг.* малка, бедна къщурка; колиба **4.** *разг. експр.* къща: **třípatrový ~** триетажна къща; **zchátralý ~** съборѐтина
barákov|ý, -á, -é *в съчет.* **~ý tábor** лагер
barbar, -a *м.* **1.** *истор.* варварин **2.** *пейор.* варварин, вандал, дивак
barbark|a, -y *жс.* варварка
barbarsky *нар.* варварски
barbarsk|ý, -á, -é **1.** *истор.* варварски: **~é kmeny** варварски племена; **~ý vpád** нашествие на варвари **2.** *пейор.* варварски, примитивен: **~ý vkus** примитивен вкус; **~ý režim** варварски режим
barbarstv|í, -í *ср.* **1.** *истор.* варварство **2.** *пейор.* варварство, варварщина: **dopouštět se ~í** върша варварства, безчинствам
barbín|a, -y *жс.* **1.** кукла Барби **2.** *експр.* Барби; младо момиче, приличащо на куклата Барби: **~a s plavými vlasy stála za pultem** една русокоса Барби стоеше зад щанда
barbork|a, -y *жс.* **1.** *бот.* зимен кресон (Barbarea)

2. „бърборка“ (черешово клонче, отрязано в деня на св. Барбара, 4.XII., и съхранявано така, че да разцъфти на Коледа)

bard, -a м. 1. бард (келтски певец) 2. прен. бард, поет, певец

barel, -u м. 1. варел: ~ **od asfaltu** (празен) варел от асфалт 2. барел (марка за нефт)

baret, -u м. барета

barevně нар. 1. цветно: ~ **osvětlovat budovy** илюминирам сгради 2. колоритно, цветисто: **líčit** ~ описвам колоритно

barevnost, -i жс. пестротà, разноцветност, пестроцветност, колоритност: ~ **malířovy palety** богатство на палитра на художник; ~ **zvuku** прен. изразителност на звук

barevný, -á, -é 1. цветен: ~ý **portrét** цветен портрет; ~á **dřevo** цветен дървен материал; ~é **kovu** цветни метали; ~é **obyvatelstvo** цветно-кожо население; ~ý **film** цветен филм; ~ý **kontrast** спец. контраст на цветовете; ~é **spektrum** физ. спектър на цветовете 2. разноцветен, пестър, колоритен, шарен: ~ý **šátek** пестра, шарена кърпа (за глава)

barchet, -u м. текст. бърхет, фланела

barchetový, -á, -é текст. бърхетен

bariéra, -y жс. 1. бариера, ограда, мантинела: ~a **kolem závodní dráhy** бариера, мантинела покрай състезателна писта 2. бариера, преграда: **celní** ~a митническа бариера 3. обикн. мн. **bariéry**, -r трибуна за зрители (на стадион и под.)

barikád|a, -y жс. барикада и прен.

barikádník, -a м. защитник на барикада

bárk|a, -y жс. барка (плавателен съд)

barman, -a м. барман

barmank|a, -y жс. барманка

barnumsk|ý, -á, -é пейор. в съчет. ~á **reklama** шумна, крещяща реклама

barok вжс. **baroko**

barokně нар. в стил барок, бароково

barokní, -í, -í бароков; който е в стил барок: ~í **sloh** стил барок, бароков стил; ~í **umělec** творец от епохата на барока

barok|o, -a ср. 1. барок (стил): **české literární** ~o чешка барокова литература; **stavba v** ~u сграда в стил барок 2. барок (епоха)

barokov|ý, -á, -é бароков; който е в стил барок: ~ý **sloh** стил барок

barometr, -u м. барометър: ~ **klesá, stoupá** барометърът пада, покачва се

barometrick|ý, -á, -é барометричен

barvidl|o, -a ср. багрило

цар; живяв царски; ~ **Prášil** барон Мюнхазен 2. пейор. тюз, богаташ, крал: **peněžní** ~ финансов тюз; **uhelný** ~ минен крал

baronk|a, -y жс. баронеса

baronsky нар. баронски, като барон: **žít** ~у живяв си царски

baronsk|ý, -á, -é баронски

barov|ý, -á, -é баров: ~ý **pult** бар, баров тезгях; ~á **tanečnice** танцорка в бар

bartolomějsk|ý, -á, -é вартоломеев: ~á **noc** истор. Вартоломеева нощ и прен.

bar|va, -vy жс. 1. цвят, багра: **křiklavá** ~va ярък, крещящ цвят; **komplementární, doplňková** ~va допълнителна

mi ~vami преливам (се) във всички цветовете; **mluví o tom jako slepý o** ~vách говори за нещо, което не разбира; говори като магарае за военна музика; **má zdravou** ~vu добре изглежда; има хубав цвят на лицето; **tváře dostaly** ~vu бұзите се зачервиха; **měnit, střídát všechny** ~vy смѐням (си) цвѐта; **lidé všech** ~ev хора от всички цветовете; обикн. мн. **bar|vy**, -ev колорит, краски, багри; **živé, syté** ~у ярки, наситени цветовете; **bohatství** ~ev богатство от цветовете, от багри 2. боя, багрило: **anilínová** ~va анилинова боя; **olejová** ~va блажна боя; **emailová** ~va емайллак, емайлова боя; **akvarelová, vodová** ~va акварелна, водна боя; **temperová** ~va темперна боя; **krycí** ~va основна боя, основен цвят; ~va **se loupe** боята се лющи,

чи предстàвам си нещо в най-свѐтли тòнове, краски; предстàвам си нещо рòзово; **malovat, líčit v černých** ~vách рисувам, описвам в чер̀но, в чер̀ни краски; **líčit živými** ~vami описвам живописно, увлекателно 3. обикн. мн. **bar|vy**, -ev цветовете: **národní** ~vy цвето̀ве на национа̀лно зна̀ме 4. тѐмбър: ~va **hlasu** тѐмбър на глас 5. **картоигр.** **карта** ка̀жа (си) ѝстината; откр̀яя (си) ка̀ртите; **vylít, vylézt s** ~vou **ven** откр̀яя, разкр̀яя си ка̀ртите; изпл̀юя ка̀мъчето; **nechce s** ~vou **ven** не ѝска да си прѝзна̀е; не ѝска да изпл̀ю̀е ка̀мъчето; **tak, s** ~vou **ven!** хайде, изпл̀ю̀й ка̀мъчето! 6. **лов. жарг.** кр̀в (на дивѐц)

barven|í, -í ср. боядисване, оцветяване

barvičk|a, -y жс. умал. бойчка (за рисуване); цветен м̀лив: ~a **na rty** чер̀вило 2. **експр.** цвят: **to je** ~a! ех, че х̀бав цвят!

barvidl|o, -a ср. багрило, боя: ~o **na vlasy** боя

- за коса; **jedlé ~o** *готв.* боя за сладки, сладка-рска боя
- barvín|ek, -ku** *м. бот.* зеленика (*Vinca minor*)
- barvírensk|ý, -á, -é** бояджийски: **~ý průmysl** бояджийска промишленост
- barvírn|a, -y** *ж.* бояджийница; бояджийски цех
- barvíř, -e** *м. 1.* бояджия **2.** *пейор.* цапач, бояджия
- barvířk|a, -y** *ж.* бояджийка: **~a vlasů v kadeřnictví** фризьорка, която боядисва коса
- barvířsk|ý, -á, -é** бояджийски: **~ý průmysl** бояджийска промишленост; **Barvířský ostrov** *истор.* остров на река Вълтава в Прага (*cega Slovanský ostrov*)
- barv|ít, -ím** *несв. (со)* боядисвам, оцветявам, багря (*нещо*): **~it na červeno** боядисвам в червено; **~it si vlasy** боядисвам си косата; **~it si rty** червя си устните
- barv|ít se, -ím se** *несв.* оцветявам се; получавам, добивам цвят: **~it se nachem, krví** *прен.* почервявам, изчервявам се
- barvitost, -i** *ж.* колоритност, пестротат, яркост: **~ jazyka** цветистост, колоритност на език; **~ líčení** колоритност на описание; **~ zvuku** звучност, изразителност, тембър, окраска на звук
- barvitě** *нар.* колоритно, цветисто, ярко, живо: **~ě líčit události** живо описвам събития
- barvit|ý, -á, -é** колоритен, цветист, пестър: **~é líčení** колоритно описание
- barviv|o, -a** *ср. хим.* багряло, багрялно вещество: **krevní ~o** *физиол. биол.* хемоглобин; **kožní ~** *физиол. биол.* пигмент
- barvoslepost, -i** *ж.* далтонизъм, цветна слепота
- barvoslep|ý, -á, -é** далтонист: **~ý člověk** далтонист
- barvotisk, -u** *м. 1.* *полигр.* цветен печат, хромотипия, хромография: **reprodukovat ~em** печатам с хромография, с цветен печат **2.** олеография, примитивна цветна репродукция
- baryton, -u** *м. 1.* муз. баритон (*глас или инструмент*) **2.** *жарг.* баритон (*певец*)
- barytonist|a** [-пу-], *-y* *м.* баритон (*певец*)
- bařina** *вж.* **bařina**
- bařtipán, -a** *м. пейор.* надут паяк; дебелак, шийшко: **zazobaný** ~ паралия, богаташ
- bas, -u** *м. муз. 1.* бас (*глас*): **zpívat ~em** пѐя бас; **první, druhý** ~ първи, втори бас **2.** бас, басове (*на муз. инструмент*) **3.** *жарг.* бас (*певец*)
- bas|a, -уж.** **1.** муз. контрабас ◆ **~atvrdímuzika**
- контрабасът прави музиката, дава тона, лежи в основата **2.** *разг. експр.* тюрма, арест, драугълник, пандиз, пандѐла **3.** *разг.* каса (*за бутилки*)
- basální, base** *вж.* **bazální, báze**
- Basedowov|a nemoc** [-ze-] *ж. мед.* базѐдова болест
- bás|eň, -ně** *ж. 1.* стихотворение **2.** поѐма: **symfonická ~eň** симфонична поѐма ◆ **jedna ~eň** мечта, прѐлест; **šaty jedna ~eň!** рокля мечта! **oběd jedna ~eň!** разкошен обяд! чудесен обяд! **3.** *експр.* измислица, прѐзни приказки
- basilejsk|ý** [-zi-], **-á, -é** базелски; който се отнася към град Базел: **Koncil ~ý** *истор.* Базелски вселѐнски събор
- basilika** *вж.* **bazilika**
- basist|a, -y** *м. 1.* бас (*певец*) **2.** контрабасист
- basketbal, -u** *м. спорт.* баскетбол
- basketbalist|a, -y** *м. спорт.* баскетболист
- basketbalistk|a, -y** *ж.* баскетболистка
- básnick|ý, -á, -é** **1.** поетичен: **~á avantgarda** ново направление в поезията, авангардна поезия, поетичен авангард; **~é nadání** поетичен дар, поетична дарба; **~é ozdoby** *лит.* фигури и тропи (*в поезията*) **2.** стихотворен: **~á sbírka** стихосбирка, стихотворна сбирка, сборник (от стихове) **3.** поетичен, възвишен: **~é líčení** поетичен разказ, поетично описание
- básnictv|í, -í** *ср.* поезия
- básničk|a, -y** *ж. 1.* *умал.* стихотворение **2.** *пейор.* стихче, стихотворенийце
- básník, -a** *м.* поет
- básniřk|a, -y** *поетѐса*
- básn|ít, -ím** *несв. 1.* пиша, съчинявам стихове **2.** (*о ѐт*) *експр.* мечтая (*за нещо*) **3.** *и ~it (si)* *пейор.* измислям (си), съчинявам (си): **ne~i!** не си съчинявай!
- básniv|ý, -á, -é** поетичен: **~ý duch** поетична натура
- bas|ovat, -uji/разг. -uju** *несв. 1.* акомпанирам с басове, с басови тонове **2.** пѐя бас
- basov|ý, -á, -é** *муз. 1.* басов: **~é nástroje** басови инструменти; **~ý klíč** басов ключ; **~ý tón** басов тон **2.** контрабасов: **~á fuga** фуга за контрабас
- basreliéf, -u** *м. худ. архит.* барелѐф
- basta** *междум. разг. в съчет. (а)* **basta!** стига! доста! край! **~ fidli!** точка по въпроса!
- bastard, -a** *м. 1.* *пейор.* копеле, незаконно дете: **literární ~** *прен. пейор.* литературно недоносче **2.** *биол.* хибрид, мѐлез
- bašt|a** **1, -y** *ж. 1.* бастион, крепост, укрепление,

да говоря за друго **2. експр.** грубо б'чва, шийско (за дебал човек)

béčko, -a *ср.* **1. муз. жарг.** с' бемол: **vzal falešně** ~о той взе, изсв'ри, изпя фалшиво с' бемол **2. разг.** бе (буква и означеното с нея): **duhovářka** **čím** **takové ~o** жарг. не с'м такъв глупак

běd|a **I, -y** *ж.* книж. диал. беда, нещастие, бедствие: ~у **války** бедствия по време на война; **moře** ~ море от страдания, море от мъки

běda **II** *нар.* **1.** горко, тежко: ~ **přemoženým!** горко, тежко на победените! ~ **mně!** горко ми! тежко ми! ~ **mu!** тежко му! **2. в с'чет.** **až** ~ просто ужас: **byl umíněný až** ~ той беше ужасен инат **3. като междум.** ужас, ех, ах: ~, **co jsem tu učinil!** (ах,) Боже, какво направих!

bedek|r, -ra *м.* п. пгеводител, чичероне, гид (нар'чник)

bedern|í, -í, -í *анат.* поясен, бедрен: ~**í obratel** поясен прешлен; ~**í pás** бедрен пояс; на-бедрена препаска; ~ **kalhoty** панталони тип „чарлстон“

bedl|a, -y *ж.* **1. бот.** с'рнела (г'мба) (*Lepiota*) **2. разг. жарг.** екстравагантно момиче, мацка, фл'орца (през Втората световна война)

bedliv|ě *нар.* щателно, старателно, внимателно, ус'рдно, зорко: ~ **uvážit** внимателно преценя; ~ **naslouchat něčemu** внимателно сл'шам нещо; ~ **střežit hranice** зорко, бдително охранявам граници

bedliv|ý, -á, -é **1.** грижлив, старателен, внимателен, щателен: ~**é zkoumání** щателно проучване **2.** бдителен, зорък, внимателен: ~**ý pozorovatel** внимателен наблюдател; **dávat (si) ~ý pozor na něco** зорко, внимателно следя за нещо

bedn|a, -y *ж.* санд'к, каса (от дърво): ~**a od mýdla** каса за сапун; ~**a na odpadky** санд'к за отпадъци; **švédská** ~ спорт. шведски санд'к (за гимнастика); **laťová ~a** каса, касетка, щайга (за плодове и под.); **skládací ~a** сглобяема касетка

bednář, -e *м.* б'чвар, кацар

bednářstv|í, -í *ср.* **1.** б'чварство, кацарство **2.** б'чварска, кацарска работилница; б'чварница, кацарница

bědně *нар.* **1.** бедно, жалко, мизерно: ~ **živořit** живуркам, вегетирам **2. книж. експр.** крайно, твърде: ~ **nezpůsobilý** крайно неспособен

bedněn|í, -í *ср.* **1.** д'счена опаковка, д'счен амбалаж; кофраж: **posuvné ~í** кофраж; ~**í pod střešní krytinu** архитект. покривна обшивка **2.** обковаване, обшиване, опаковане с д'ски **3.** д'счена преграда, д'счена стена

bednič|ka, -y *ж.* умал. санд'че

bedn|ít, -ím *несв. (со)* **1.** обков'вам, обшивам с д'ски (нещо); опаков'вам в д'счени санд'ци, каси (нещо) **2. строит.** поставям кофраж, кофражирам (нещо)

bědován|í, -í *ср.* вайкане, нареждане, оплакване, оледия, хленч, плач: **dala se do ~í** тя започна да нарежда; **hlasité ~í** нареждане, оплакване на висок глас

běd|ovat, -uji/разг. -uju *несв. (pro koho, pro co; nad kým, nad čím; na co):* нареждам, оплаквам се, вайкам се, хленча (за някого, за нещо; от някого, от нещо), оплаквам (някого, нещо): ~**ovat nad porážkou** оплаквам поражение; вайкам се, че с'м победен; ~**ovala pro dítě** тя оплакваше детето си; ~**ovat na osud** оплаквам се от съдбата си

bed|ra, -er *ср. само мн.* **1. анат.** кр'ст **2.** х'лбо-**čepička** **čepička** **spočívá na jeho ~rech** отговорността лежи на неговите плещи; **vzít (něco) na svá ~ra** поема грижите (за нещо); **nést na svých ~rech** нося на плещите си, на раменете си, на гърба си

bedrník, -u *м.* бот. бедреница, див анасон (*Pimpinella*): ~ **obecný** обикновен анасон (*Pimpinella saxifraga*)

bedýn|ka, -y *ж.* умал. санд'че

begonie [-gony-/góny-], **-e** *ж.* бот. бегония (*Begonia*)

běh, -u *м.* **1.** бяг, бягане, тичане: **dát se do ~u** побягна; започна да бягам, да тичам; затичам се; **v ~u** при бягане, при тичане; бягайки, тичайки **2. спорт.** бягане: **překážkový ~** бягане с препятствия; **rozestavný, štafetový ~** щафетно бягане; **přespolní ~** кръс; **Maratónský ~** маратонско бягане, маратон; **závod v ~u na krátké (střední, dlouhé) vzdálenosti** състезание по бягане на к'си (средни, дълги) разстояния; ~ **na lyžích** ски-бягане **3.** движение; ход, течение: ~ **času** течение, ход на времето; ~ **myšlenek** ход на мисли; ~ **stroje** ход, движение на машина; ~ **naprázdno** празен ход; **továrna je v plném ~u** фабриката работи с пълен капацитет; **jednání bylo v ~u** преговорите бяха в ход; **události šly svým ~em** събитията се развиваха по своята логика; ~ **dějín** ход, развитие на историята **4.** курс: **dvouletý ~** двугодишен курс **5.** семестър: **zimní, letní ~** зимен, летен семестър **6. лов.** крак: **zaječí ~y** задни заешки крака

běhák, -u *м.* крак (на животно): ~ **slepice** кокоши крак

běh|at, -ám *несв.* 1. бягам, тичам: **děti ~aly celé odpoledne** децата тичаха цял следобед; **~at o závod** надбягвам се; **dítě už ~á** детето вече ходи ◆ **držím ~á** държа ◆ **~at sem tam** ходя без цел, разхождам се, скитам се: **~at po lese** *експр.* скитам се из гората; **oči ~aly po řádkách** *проникват* ◆ **mámi ~á po zádech** (студени) тръпки ме побиват 3. *експр.* обикалям, ходя, тичам: **~at po úřadech** обикалям учреждения, тичам по учреждения; **~at po doktorech** ходя по лекари; **~at za děvčaty** ходя по момичета; **~at si po zábavách** ходя по забави, безделничка 4. движа се, работя (за машина): **motor zase ~á** моторът отново работи

běh|at se, -ám se *несв.* разгънвам се (за женски животни): **kráva se ~á** кравата е разгънена, кравата се е разгънула

běháv|at, -ám *несв. многокр.* ймам навик да бягам, бягам често

běhavk|a, -y *ж. разг.* диария, дрисня, дрискавица: **dostal ~u** той хвана диария

během *предлог с род.* в течение на, в продължение на, по време на: **~ času si zvykl** с течение на времето той свикна; **~ roku** през годината, в течение на годината; **zboží vám dodáme ~ týdne** ще ви доставим стоката в срок от една седмица, до една седмица; **~ cesty** по време на пътуването

běhn|a, -y *ж.* грубо лека жена, уличница

běhoun, -u *м.* 1. пътека (за под) 2. тишлайфер 3. *спец.* горен воденічен камък, горняк 4. *техн.* протектор (на горна автомобилна гума) 5. *техн.* подвижна част (на машина)

bek, -u *м.* 1. блёне, мучёне (на овце и под.) 2. *разг.* рёв, плач, хлёнч, блёне

bekhend, -u *м.* спорт. бёкхенд, обратен удар (при тенис и тенис на маса)

bekot, -u *м.* 1. блёне (на овце) 2. *разг. експр.* реване, хленч, блёне

běl, -í *ж. книж.* 1. белота, бял цвят: **~ sněhu** белота на сняг 2. бяла боя, белило

bě|at, -ám *несв.* ◆ **stá|a** празна работа, вятър работа; **víš starou ~u** вятър знаеш, нищо не знаеш; **počasí stojí za starou ~u!** ёх, че (лошо) време! **jak se daří? – ale stojí to za starou ~u!** как си/сте? – не питай(те)! лоша работа! от лошо по-лошо!

bělás|ek, -ka *м. зоол.* бяла пеперуда (Pieris): **~ek zelný** бяла зёлева пеперуда; **~ek ovocný** пёстра пеперуда

běl|at, -ám *несв.* белёя, побелявам, ставам бял

běl|at se, обикн. третол. -á se *несв.* белёе се: **zasněžené vrchy se ~ají** заснежёните върхове се белёят

bělav|ý, -á, -é белезникав, вёзбял

bělen|í, -í *ср.* бёлене, избёлване (на бельо и под.)

běl|et, -ím, 3. мн. -í/-ejí *несв.* белёя, побелявам, ставам бял: **vlasý mu ~ejí** косите му побеляват

beletri|e, -e *ж.* белетристика

beletrist|a, -y *м.* белетрист

beletristk|a, -y *ж.* белетристка

beletristick|ý [-ty-], -á, -é белетристичен: **~ý spisovatel** писател белетрист; **~á příloha** литературна притурка (във вестник)

beletriz|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* романизирам, белетризирам, излагам в белетристична форма: **~ovaný životopis** романизирана биография

belh|at se, -ám se *несв.* 1. кўцам, накуцвам 2. тётря се, влача се; крётам: **~at se o berlich** мёкна се с паторици

belhav|ý, -á, -é 1. куц, хром 2. тётрец се, трёмав: **~á chůze** трёмава походка; **~ý stařec** тётрец се старец

bělic|e, -e *ж. разг.* 1. белица (риба) 2. бяла овца, белушка 3. свётла слива 4. бяла череша

bělic|í, -í, -í избёлваш, белилен

bělid|lo, -a *ср.* 1. белилна (място за бёлене на платно) 2. белило, средство за избёлване

běl|it, -ím *несв.* избёлвам (пране)

bělm|o, -a *ср.* 1. бялото на око 2. пердё на око ◆ **mně ~o** ◆ **~o z očí** е в пёлна заблўда; **spadlo mu ~o z očí** той прогледна, опомни се

běl|oba, -y *ж.* 1. белина, белота, бял цвят 2. бяла боя: **~a olověná** блайвайс, олёвно белило; **~a barytová** баритово белило, баритово бяло; **~a zinková** цинквайс, цинково белило; **~a titanová** титанвайс, титаново белило

bělogvarděj|ec, -ce *м.* белогвардёец

bělohav|ý, -á, -é белоглав

bělohorsk|ý, -á, -é белохорски (от Била хора, място край Прага, кўдето през 1620 г. в сражение чешкият народ губи независимостта си): **~á bitva** битката, сражението при Била хора; Белохорската битка

běloch, -a *м.* белокóж, бял човёк; човёк от бялата раса

bělorusk|ý, -á, -é белоруски

běloruštín|a, -y *ж.* белоруски език

běloskvoucí, -í, -í блестящ от белота, ослепително бял

bĕlost, -i *жс.* белотà, белинà
bĕlostn|ý, -á, -é бял-беленичък, чисто бял, ослепително бял
bĕlošk|a, -y *жс.* белокожа, бяла женà; женà от бялата рàса
bĕlošsk|ý, -á, -é който се отнàся до белокожите, до хората от бялата рàса: ~á **kultura** култура на бĕлите, на бялата рàса; ~é **obyvateľstvo** бяло, белокожо население
bĕloučk|ý, **bĕloukn|ý**, -á, -é бял-беленичък, бĕличък
bĕlouš, -e *м.* бял кòн, бĕлчо
bĕlovlas|ý, -á, -é **1.** белоко̀с, беловлас: ~ý **stařec** белоко̀с, беловлас старец **2.** белоко̀с, светлокòс
bĕlovous|ý, -á, -é белобрàд
belvedér, -u *м.* лĕтен дворец (с хубав изглед)
belzebub, -a *м.* Велзевул (дѣвол) ♦ **vymítat ďábla Belzebubem** клин клин избива; **hledí jako** ~ глĕда като че ли са му потĕнали гемийте; **vypadá jako by se ženil s ~em** изглĕжда навĕсен, кисел, мрачен
benátsk|ý, -á, -é венециàнски: ~é **zrcadlo** венециàнско оглĕдàло
bend|it si, -im *си* *несв. разг. експр.* **1.** угаждам си в љденето, чревоугòдник сьм **2.** живĕя разточително, на ширòка ногà
benediktin [-dyktýn], -a *м.* бенедиктинец (монах)
benediktink|a [-dyktýn-], -y *жс.* бенедиктинка (монахиня)
benediktýn, **benediktýnka** *вж.* **benediktin**, **benediktinka**
benevolenc|e, -e *жс.* благосклòнност, доброжелателност, снизходĕitelnost
benevolentn|í, -í, -í благосклòнен, доброжелателен, снизходĕителен
bengál, -u *м.* **1.** бенгàлски òгън: **rozsvítit** ~ запàля бенгàлски òгън **2.** *разг. експр.* гюрултĕя, патардĕя, скандал, шум: **udĕlat**, **spustit** ~ вдĕгам гюрултĕя, шум; прàвя скандал; **hospodský** ~ крѣчмарска гюрултĕя; **nepřej si ten ~, až se to otec doví** знàеш ли какъв скандал ще ѝма, когàто научи тàтко
bengàlsk|ý, -á, -é бенгàлски: ~ý **tygr** *зоол.* бенгàлски тĕгър; ~ý **ohĕň** бенгàлски òгън
benjamín, -a *м.* *експр.* **1.** изгърсàк **2.** *прен.* дебютàнт; най-млàдият члĕн на колектив, на грùпа хора
benzen [-ep/-ĕn], -u, *м.* хим. бензòл
benzin [-i/-i-], -u *м.* бензин: **letecký** ~ авиациòнен бензин; **vysokooktanový** ~ високооктàнов бензин; **syntetický** ~ синтетичен бензин;

nádržka na ~ резервоàр за бензин, бензинов резервоàр
benzín *вж.* **benzin**
benzinov|ý [-i/-i-], -á, -é бензинов: ~á **stanice** бензиностанция; ~á **pumpa**, ~é **čerpadlo** бензинова пòмпа, бензинова колòнка; ~á **nádrž** бензинов резервоàр; ~ý **motor** бензинов двигател, бензинов мотòр; ~é **potrubí** бензинопровод
benzínový *вж.* **benzinový**
benzol, -u *м.* хим. бензòл
beran *м.* овчо ♦ **žanýnĕko**, **jako ovce za ~em** вървѝ след някого, подĕр някого като овца (сляпо, послушно) **2. експр.** овĕн, твърдоглавец, инàт човĕк **3. остар.** евангелист, член на сĕктата на Чĕшките брàтя: **pronásledování ~ů** преслĕдване на евангелисти, на Чĕшки брàтя (по време на контрареформацията)
beran II, -u *м.* **1. истор.** тарàн **2. техн.** токмàк, набивàчка за кòлòве, чук за набиване на кòлòве или пилòни
beránč|í, -í, -í **1.** àгнешки: ~í **kožich** кожух от àгнешки ♦ **velikonoční** кòжа **2.** крòтък (като овчица): ~í **povaha** крòтък, благ харàктер; àнгелска душица
berán|ek I, -ka *м.* *одуш.* **1.** мѝжко àгне, шĕле; àгнĕц; **velikonoční ~ek** великденско àгне; **obĕtní ~ek a)** жĕртвено, обрòчно àгне **б)** *прен.* жĕртвен àгнĕц, изкупителна жĕртва ♦ **berán|ek II** овчица, крòтък човĕк: **Beránek boží** *религ.* àгнĕц Бòжи (Исус Христос)
berán|ek II, -ka/-ku *м.* *неодуш.* **1.** àгнешка кòжа: **kožich obráceny ~kem navrch** кожух с кòзината навĕн **2. мн.** **berán|ci**, **berán|ky**, -kù бĕли и кĕдрави òблачета
beran|í, -í, -í òвнешки: ~í **rohy** òвнешки рогà; ~í **kožich** òвчи кожух
beranic|e, -e *жс.* òвчи калпàк; кòжен калпàк; кòжена шапка
beranid|lo, -a *ср. техн.* чук за набиване на кòлòве; машина за забиване, за зачукване на кòлòве; токмàк, сонĕтка (*уред за набиване на пилони*)
beranin|a, -y *жс.* òвнешко, òвче месò
bérce *вж.* **bérec**
bér|ec, -ce *м.* анат. пищял
bércov|ý, -á, -é анат. подколĕнен: ~ý **vřed** рàна на подбĕдрицата; ~á **kost** фĕбула
berla *вж.* **berle**
žebraček ~у стĕгам до прòсешка тояга **2. само**

~a жезъл: **biskupská ~a** владишки жезъл
3. обикн. мн. berlje, -í пәтерици: **chodit o ~ích** хөдя с пәтерици; **odhodit ~e a**) хвәрля пәтериците **б)** *прен.* оздравя
bernardýn, -a м. санбернарско күче
berní, -í, -í *истор.* данъчен, бирнически: **~í správa** данъчно, бирническо управление; данъчна, бирническа администрация; **~í úřad** данъчна, бирническа служба; **~í úředník** данъчен чиновник; *остар.* бирник
beruška ♦ **plátno** **u**
minci вземам нещо за чиста монета
berunka, -y ж. **1. разг.** калинка, калинка-малинка **2. експр.** кротушко, кротушка, кротушке; добро, кротко дете: **~o!** гълъбче! пиленце! (*гальов. обръщение*)
beruška, -y ж. **1. разг.** калинка, божà кравичка **2. разг.** светулка **3. зоол.** мокрица (Asellus, Armaudillium vulgare) **4. обикн. ~o!** гълъбче!
beruška ♦ **plátno** **u**
jako ~a като овчица съм (кротък)
beryl, -u м. *минер.* берил
beryljum, -a ср. *хим.* бериллий
běs, -a м. **1.** бяс, демон, зъл дүх: **letí jako ~** тича като бәсен **2. обикн. běs, -u** м. *неодуш.* в съчет. ~ **bouře** бушүване, вилнәене, беснәене на бүря; ~ **války** стихия на войната, ўжаси на войната; ~ **žárlivosti** демон на ревността
beseda, -y ж. **1.** бесәдване, разговор: **přijít k někomu na ~u** отивам при някого на приказка; **domovní ~a** жилищен съвет, жилищно събрание **2.** бесәда, сказка: **literární ~a** литературна бесәда, сказка; **hudební ~a** музикална сказка **3.** дружество, клуб: **umělecká ~** клуб, дом на художници; **osvětová ~a** културно-просветно дружество; читалище **4.** „бесәда“ (*танцова сюита по мотиви от народни песни*): **česká ~a** чешка „бесәда“; **moravská ~a** моравска „бесәда“
besedník, -a м. **1.** събесәдник, компаньон **2.** участвник в бесәда, в сказка
besedovat, -uji/разг. -uju *несв.* **1.** (*s kým o kom, o čem*) бесәдвам, разговарям (*с някого за някого, за нецо*) **2.** (*kde*) гостүвам, седя (*някъде*) на приказки; на гости, на посещение съм (*някъде*), за да си поприказвам
besídka, -y ж. **1.** бесәда, приятелски разговор **2.** забавна, вечеринка: **dětská ~a** дөтска забавна, дөтско представление, дөтска продукция; **rozhlasová ~a pro děti** предаване за децата по радиото **3.** бесәдка: **zahradní ~a** градинска бесәдка, градинско павилионче **4. малко остар.** литературна притүрка (*във вестник*);

прен. фейлетон, подлїстник, забавна рүбрика (*във вестник*)
běsnit, -ím *несв.* **1.** беснәя, вилнәя, буйствам (*обикн. за човек*) **2.** бушүвам, вилнәя, свирепствам (*за буря и под.*)
bestialit[a] [-tu-], -y ж. звәрство, звәрщина, жестокост, безчовечност
bestiální [-tu-], -í, -í звәрски, нечовешки, жесток, чудовищен: **~í vražda** звәрско убийство; **~í ukrutnost** нечовешка жестокост; **~í čin** чудовишно злодеяние, престыпление
bestie, [-tu-], -e ж. **1.** звяр; диво хищно животно: **dvounohá ~e** *прен.* пейор. двукрак звяр (*за човек*) **2. прен.** грубо звяр, чудовище, изверг (*за човек*): **v každém člověku dřímá ~e** във всәки чөвөк дрөме звярят
bešamel, -u м. *готв.* бешамөл
bešamelový, -á, -é *готв.* в съчет. **~á omáčka** сөс бешамөл
beta *нескл. ср.* бөта (*грьцка буква*): **paprsky ~** физ. бөта-лъчи; ~ **verze** комп. пробна вөрсия (*на софтуер*)
betatron, -u м. физ. бөтатрон
betlém, -a/-u м. „бетлөм“, Витлөем (*изображение на раждането на Христос, което се поставя в църкви и частни жилища през коледните празници*)
betlémský, -á, -é витлөемски: **~á mláďata** библ. невинните младенци от Витлөем; **Betlémská kaple** Витлөемският параклис (*параелис в Прага, кдето е проповядвал Ян Хус*)
beton, -u м. техн. бетон: **dusaný ~** трамбөван, набит бетон; **litý ~** лят бетон; **struskový ~** шлаков бетон; **železový, vyztužený ~** железобетон, армираан бетон ♦ **je to na ~** товà е абсолютнө сигурнө, работата е бетон; **vím to na ~** зная го стө на стө, на бетон
betonárna, -y ж. бетонна база
betonář, -e м. бетонджия
betonářka, -y ж. бетонджийка
betonářský, -á, -é бетонджийски: **~é práce** бетонджийски работи; **~ý mistr** майстор бетонджия; **~á ocel** *строит.* арматурно жөлязо
betonáž, -e ж. бетонїране
betonka, -y ж. *жарг.* **1.** бетонобъркачка **2.** бетонно, бетонїрано шосө
betonovat, -uji/разг. -uju *несв.* (*co*) бетонїрам (*нецо*)
betonový, -á, -é **1.** бетонөв: **~á míchačka** бетонобъркачка **2.** бетонен, бетонїран; **~á vozovka** бетонно ўлично, шосөйно платнө
bez 1, -u м. **1.** бот. люляк (Syrida): **modrý ~** лилав люляк; **bílý ~** бял люляк **2. бот.** бөз,

свирчовина: ~černý чѐрен бѣз (Sambucus)

◆ ~~бѣзъ~~

на за туршия

bez II, beze *предлог с род. 1.* без: **zůstat ~ děti** остана без деца; **jít beze zbraně** отивам невъоръжен; **chodit ~ kabátu** ходя без горна дрѣха; **být ~ pomoci** безпомощен съм; **zůstat ~ trestu** остана ненаказан; **poradit si ~ někohu** справя се без чужда помощ; **pátrání bylo ~ výsledku** търсенето беше безрезультатно; **udělat něco ~ rozmyšlení a)** направя нещо без много да му мисля б) направя нещо с готовност; **udělat něco ~ říkání** направя нещо по собствена инициатива; **říkat ~ nadřádky** казвам без преувеличение; **bud'te ~ starosti!** не се безпокойте! не се тревожете! **být ~ viny** невинен съм, нямам вина; **není ~ zajímavosti** не е безинтересно; **beze sporu** безспорно; **být ~ vědomí** в безсъзнание съм; **byl zlostí celý ~ sebe** от яд той беше извън себе си; **přiběhl ~ dechu** той дотича, като едва си поемаше дѣх; **poslouchat něco ~ dechu** слѹшам нещо в захлѣс, със затаен дѣх; **~ ohledu na počasí** независимо от времето; **souhlasit ~ rozpaků** съглася се, приема без колебание; **odejít beze slova** отида си, без да кажа нито дѹма; **vyjít z něčeho ~ nehody** измѣкна се от нещо невредим; **být ~ práce a)** нямам работа, нямам каквѡ да правя б) безработен съм; **jednat ~ milostí** действам безмилостно, безжѣлостно; **udělám to beze všeho** ще го направя с готовност, на драго сърце; **berte si beze všeho, co je vám libo!** взѣмайте си бѣз стеснение каквѡто ви харѣсва, каквѡто желѣете! **~ meškání** забавно; **~ mála litr** без малко литър, почти литър; **~ ladu a skladu** в безпорядѣк, без-

объркано, безсмислено; **jeden za osmnáct,**

druhý ~ dvou za dvacet от един дѡл дрѣнки, една стѡка са; хванѣи единия, ударѣи дрѹгия **2. мат.** минус, без: **deset ~ pěti** десет минус пѣт

bezalkoholický, -á, -é безалкохолен
bezatomový, -á, -é *полит.* безатомен: **~é pásmo** зѡна, свободна от атомни орѣжия

bezbarvost, -i жс. 1. безцвѣтност 2. неизразителност, безцвѣтност, еднообразност
bezbarvý, -á, -é 1. безцвѣтен: **~á tekutina** безцвѣтна течност; **~é rty** блѣди ѹстни 2. безцвѣтен, неизразителен, еднообразен, невзрачен; бѣзсъдържѣтелен, смѣтен

bezbolestně *нар.* безболѣзнено, без бѡлка

bezbolestný, -á, -é безболѣзен: **~á tvář** спокойно лице, неизразяващо страдание

bezbožně *нар.* 1. безбѡжно: **~ mluvit** богохѹлствам 2. безсрамно, безобразно, безотговорно: **~ lhát** безотговорно, безсрамно, безобразно лѣжа; **~ klít** безбѡжно ругѣя, богохѹлствам

bezbožnice, -e жс. 1. безбѡжница 2. *експр.* калпазанка, безобразница

bezbožník, -a м. 1. безбѡжник 2. *експр.* калпазанин, безобразник

bezbožný, -á, -é 1. безбѡжен, богохѹлен: **~ý rouhač** голям богохѹльник 2. безсрамен, безобразен, неморален: **~é lhaní** безсрамно, безобразно лѣгане; безсрамни, безобразни лѣжи

bezbrankový, -á, -é *спорт.* кѡйто е с нѹлев резултат, без гѡлове, нѹла на нѹла: **~ poločas** полуврѣме без гѡл, полуврѣме нѹла на нѹла, полуврѣме с нѹлев резултат

bezbranně *нар.* беззащитно, безпомощно

bezbranný, -á, -é 1. невъоръжен 2. (*proti komu, čemu; vůči komu, čemu*) беззащитен (*пред някого, пред нещо*): **~ý tvor** беззащитно, безпомощно същество; **být ~ý proti pomluvám** беззащитен съм срещу клеветите; **být ~ý proti rozrušeným žvlům** беззащитен съм пред развилнѣлите се стихии

bezbuňečný, -á, -é *биол.* безклѣтъчен: **~á hmota** безклѣтъчно вещество

bezcelní *жс.* **bezeclý**

bezceinnost, -i жс. малоценност, маловажност, незначителност: **~ zprávy** маловажност на новина, на съобщение

bezceenný, -á, -é малоценен, негоден, ѣвтин, незначителен, маловажен; кѡйто е без значение: **~á kniha** безполѣзна книга; **~é podrobnosti** излишни, незначителни подробности

bezcestí, -í *ср. книж.* безпѣтица, безизходица: **octnout se na ~í** намѣря се, озова се в безпѣтица, в безизходица

bezciľně *нар.* безцѣлно

bezciľný, -á, -é безцѣлен

bezcitnost, -i жс. 1. безчѹвственост, безсърдѣние 2. (*k čemu*) безразличие, равнодѹшие, безучѣстност (*към нещо*)

bezcitně *нар.* 1. безчѹвствено, безсърдѣчно, безжѣлостно, жестѡко 2. безучѣстно, безразлично, равнодѹшно: **přiblížit se k něčemu** ~ подхѡдя, отнесѣ се към нещо безучѣстно, безразлично, равнодѹшно

- bezcitný, -á, -é 1.** безчувствен, нечувствителен: ~**é nohy** безчувствени крака **2.** безчувствен, безсърдечен, безжалостен, жесток: ~**ý člověk** жесток човек; ~**ý smích** бездушен смях; ~**á slova** безсърдечни, жестоки думи
- bezděčně** нар. неволно, несъзнателно, машинално
- bezděčný, -á, -é** невόлен, несъзнателен: ~**ý svědek** невόлен, случасен свидетел
- bezdechý, -á, -é 1.** запъхтян, задъхан; който е останал без дъх: ~**vběhl** ~**ý** той влезе, дотича без дъх **2.** безжизнен, бездиханен
- bezděky** нар. неволно, несъзнателно, машинално
- bezdětný, -á, -é** бездетен: ~**é manželství** бездетен брак
- bezdrátový, -á, -é** техн. безжичен: ~**á telegrafie** безжична телеграфия, радиотелеграфия
- bezduchý, -á, -é 1.** безжизнен, бездиханен, мъртъв **2.** бездушен, празен, ограничен: ~**ý byrokrat** бездушен бюрократ; ~**ý pohled** празен поглед; ~**á tvář** неизразително лице; ~**á fráze** безсъдържателна фраза; ~**ý dril** прен. бездушна, тъпа дресировка; ~**é napodobování** робско, сляпо подражание
- bezdúše** нар. тъпо, робски, сляпо: ~ **hledět** гледам тъпо; ~ **opakovat** папагалски повтарям; ~ **napodobovat** робски, сляпо подражавам
- bezdúvodně** нар. неоснователно, безпричинно, необосновано: ~ **se rozplakat** разплача се без причина; ~ **nejít do práce** не отида на работа без уважителни причини
- bezdúvodný, -á, -é** неоснователен, безпричинен, несъстоятелен, необоснован: ~**á žárlivost** безпричинна ревност; ~**é obvinění** неоснователно обвинение; ~**á obava** безпричинен страх; безпричинно, неоснователно опасение
- beze** вж. **bez**
- bezeclý, -á, -é, bezcelný, -í, -í** безмитен; неподлежащ на обмитяване
- bezhraniční** безгранично ♦ **hátb**
~**a** унищожявам, погубвам; хвърлям на вятъра **2. поет.** безкрайност, бездна, безкрай: ~**o času** безкрайност, безпределност на времето
- bezedný, -á, -é 1.** бездънен, дълбок: ~**é bláto** непроходимо ♦ ~**á prázdnota** бездънен ♦
~**jí jako** ~**ý** яде като разпран **2. експр.** безпределен, безкраен, безграничен, бездънен: ~**á bída** дълбока мизерия, нищета; ~**é hoře** неутешима, безутешна скръб
- bezejmenný, -á, -é 1.** безименен: ~**á řeka** безименна река; ~**ý dav** безлична тълпа **2.** безименен, анонимен, неизвестен: ~**ý hrdina** безименен, неизвестен герой; ~**ý dárcе** безименен, анонимен дарител
- bezelstný, -á, -é** безхитроsten, незлоблив, чистосърдечен, почтен, искрен: ~**ý člověk** почтен човек; ~**é jednání** честно, почтено поведение; ~**ý úsměv** чистосърдечна усмивка; ~**é přátelství** искрено приятелство
- bezeslovný, -á, -é 1.** безмълвен, мълчалив: ~**á píseň** пѐсен без думи; ~**é srozumění** мълчаливо споразумение **2.** безмълвен, ням: ~**ý údiv** безмълвно удивление, учудване; ~**á bolest** няма болка
- bezespý, -á, -é 1.** безсънен: ~**á noc** безсънна нощ **2.** който е без съница, без сънуване: ~**ý spánek** сън без съница
- bezespoječný, -á, -é** език. безсъюзен, асиндетичен: ~**é souvětí** безсъюзно сложно изречение
- bezesporu** нар. безспорно, несъмнено
- bezešvý, -á, -é** който е без шѐв, без рѐб, без рѐбове: ~**é punčochy** чорапи без рѐб; ~**a roura, trubka** техн. безшѐвна трѐба
- bezhlavě** нар. **1.** безцѐлно **2.** безумно, безразсъдно: ~**se zamilovat** влюбя се безразсъдно, лудо, до полуда; ~ **prchat** бягам панически
- bezhlavě** безглаво ♦ **utá**
~**jako** ~**ý** бяга презглава; ~**chodí jako** ~**ý** ходи като муха без глава **2.** безумен, безразсъден, необмислен: ~**ý útěk** паническо бягство
- bezhluchně** нар. безшумно
- bezhluchný, -á, -é** безшумен
- bezcharakterně** нар. безхарактерно, безпринципно
- bezcharakterný, -á, -é 1.** безхарактерен, слабохарактерен, безпринципен **2.** нехарактерен
- bezideový, -á, -é** безидѐен
- bezinka|a, -y** ж. **1.** обикн. мн. **bezi|nky, -nek** бот. плод на бѐз; бѐзак, бѐзйинки **2.** бот. бѐз (Sam-bucus)
- bezinkový, -á, -é** бѐзов: ~**ý odvar** бѐзова отвара, бѐзов чай; ~**ý keř** бѐзов храст; бѐз
- bezjaderný, -á, -é 1.** безсѐменен (плод) **2. биол.** безядрен: ~**é červené krvinky** безядрени червени кръвни клетки
- bezkonfliktný, -í, -í** книж. безконфликтен: ~**í drama** безконфликтна драма, пиѐса (без завръзка)
- bezkrévný, bezkrvý, -á, -é 1.** безкрѐвен, блѐд(ен): ~**é rty** безкрѐвни, блѐди устни **2. книж.**

- анемичен, безкръвен, безцветен, безжизнен
(за стихове, глас и под.)
- bezkrídli|í, -ých** м. мн. зоол. безкрили (низши)
насекоми (Arteygota)
- bezkrídli|ý, -á, -é** 1. безкрил, безкрилен 2. *рядко книж. прен.* безкрил, обезкрилен, обезкуражен
- bezlist|ý, -á, -é** обезлистен, гол
- bezmála** нар. почти, без малко, насмалко, едва ли не: **je mu ~ dvacet let** той е почти на двадесет години; **~ ho nepoznal** без малко да не го познае; **~ uvěřil, že ...** той едва не повярва, че ...
- bezmasy|ý, -á, -é** безмасен: **~é jídlo** безмасно, постно ястие; **~ý den** безмасен ден
- bezmezne** нар. безгранично, безпределно, безкрайно: **~ (někomu) věřit** вярвам (на някого) безгранично, безкрайно, сляпо
- bezmezni|ý, -á, -é** безпределен, безграничен, безкраен
- bezmocně** нар. 1. безсилно, немошно 2. безпомощно
- bezmocni|ý, -á, -é** 1. немошен, безпомощен, беззащитен: **~ý tvor** безпомощно, беззащитно същество 2. безсилен: **~ý vztek** безсилна злоба; **být vůči, proti něčemu ~ý** безсилен, безпомощен към по отношение на нещо
- bezmotorov|ý, -á, -é** техн. безмоторен: **~é letadlo** планер, безмоторен самолет, безмоторник; **~é létání** безмоторно летене
- bezmračni|ý, -á, -é** 1. безоблачен 2. *прен.* непомрачен: **~á nálada** непомрачено настроение
- bezmyšlenkovitě** нар. разсеяно, машинално, тъпо: **~ něco uchopit** взема нещо машинално, механично, неволно; **~ tékat očima** гледам разсеяно, безучастно, с блуждаещ поглед; **~ se usmívat** усмихвам се безсмислено, тъпо
- bezmyšlenkovit|ý, -á, -é** 1. безсмислен, необмислен: **~á odpověď** безсмислен, необмислен отговор; **~ý úsměv** празна, безсмислена усмивка 2. механичен, несъзнателен, машинален: **~é pohyby** механични, несъзнателни, неволни, машинални движения; **~é učení** учене без разбиране, зубрене 3. безразсъден, безумен: **~ý člověk** безразсъден, безумен човек; **~ý výraz** тъпо изражение (на лицето)
- beznaděj, beznaděje, -e** ж. безнадеждност, отчаяние: **propadnout ~i** загубя всякаква надежда
- beznadějně** нар. 1. безнадеждно: **~ mávnout rukou nad něčím** вдигна ръце от нещо 2. *експр.* безкрайно, непоправимо, изключително: **~ hloupý** безкрайно, непоправимо глупав
- beznadějn|ý, -á, -é** 1. безнадежден: **~á situace** безнадеждна, безизходна ситуация; безнадеждно, безизходно положение; **~á láska** безнадеждна, отчаяна любов; 2. *експр.* безкраен, непоправим, изключителен: **~á hloupost** абсолютна глупост; **~ý hlupák** пълен, абсолютен, глупак; **~ý pesimista** непоправим, неизцерим, неизлечим песимист
- beznoh|ý, -á, -é** безкрак, безног; който е без крака: **~ý mrzák** инвалид
- bezoblačn|o, -a** ср. ясно, безоблачно небе
- bezoblačni|ý, -á, -é** безоблачен
- bezobratl|í, -ých** м. мн. зоол. *остар.* безгръбначни животни (Evertebrata)
- bezobratlov|ec, -ce** м., обикн. мн. **bezobratlov|ci, -ců** зоол. безгръбначни животни (Evertebrata)
- bezobratl|ý, -á, -é** безгръбначен
- bezobsažně** нар. безсъдържателно
- bezobsažni|ý, -á, -é** безсъдържателен
- bezodkladně** нар. неотложно, незабавно
- bezodkladn|ý, -á, -é** неотложен, срочен, незабавен: **~á práce** неотложна работа; **~ý odchod** незабавно напускане, тръгване
- bezohledně** нар. 1. безогледно, безцеремонно, нетактично; безскрупулно: **chovat se ~** държа се нетактично, нахално 2. безогледно, безпощадно, безжалостно, жестоко
- bezohledn|ý, -á, -é** 1. безогледен, нетактичен, безцеремонен, безскрупулен 2. безогледен, безжалостен, жесток, безпощаден: **~á kritika** безпощадна, остра критика
- bezok|ý, -á, -é** безок
- bezostyšně** нар. безсрамно, нагло
- bezostyšni|ý, -á, -é** безсрамен, нагъл
- bezov|ý, -á, -é** 1. люляков: **~ý keř** люляков храст 2. бъзов: **~ý květ** бъзов цвят; **~é křoví** бъзак; **~á duše** бъзова сърцевина
- bezpáteřně** нар. *прен.* безгръбначно, безпринципно
- bezpáteřn|ý, -á, -é** 1. зоол. безгръбначен (за животни) 2. *прен.* безгръбначен, безпринципен: **~é jednání** безпринципна постъпка
- bezpečí, -í** ср. 1. безопасност, сигурност 2. безопасно място: **být v ~í** намирам се в безопасност, на сигурно място съм
- bezpečnost, -i** ж. 1. безопасност: **zajišťovat ~ dopravy** осигурявам безопасност на движение; **Veřejná ~** полиция; органи на MBP (в Чехословакия до 1993 г.); **Sbor národní ~i (SNB)** Държавна сигурност; **Rada ~i při OSN** Съвет за сигурност при ООН 2. достовърност, увереност, сигурност: **ovládat stroj s ~í** владя сигурно машината

- bezpečnost** |, -í, -í **1.** предохранителен, предпазен: **~í opatření** предохранителни, предпазни мерки; **~í sklo** предпазно стъкло; **~í lampa, kahan** безопасна лампа; **~í trhaviny** безопасни експлозивни **2.** който се отнася до безопасност, до сигурност: **z ~ích důvodů** от съображения за безопасност; **~í orgány** органи на сигурността, на полицията; **~í služba** служба по безопасност на труда; **~í agentura** (частна) детективска агенция
- bezpečně** нар. **1.** безопасно **2.** сигурно, положително, безспорно: **~ poznat** позная сигурно, с положителност; **~ zjištěná skutečnost** положително, безспорно установена истина
- bezpečný**, -á, -é **1.** (*před kým, před čím*) защитен (*от някого, от нещо*): **~ý před bleskem** защитен от мълния **2.** безопасен, сигурен: **~ý úkryt** безопасен подслон; **~á doprava** безопасен транспорт, безопасно движение **3.** надежден, сигурен, доверен, осигурен, меродавен: **~á budoucnost** осигурено бъдеще; **~á existence** осигурено, подсигурено съществуване; **~é znalosti** сигурни, уверени знания; **~á zpráva** достоверно известие, съобщение; достоверна вест; **dovédět se z ~ého pramene** науча от сигурен, меродавен, достоверен източник
- bezperspektivní** [-ty-], -í, -í безперспективен
- bezplánovitě** нар. безпланово, без план
- bezplánovitý**, -á, -é безпланов
- bezplatně** нар. безплатно, даром, безвъзмездно
- bezplatný**, -á, -é **1.** безплатен: **~é lékařské ošetření** безплатна лекарска помощ; **~á služba** безплатна услуга **2.** неплатен, доброволен: **~ý spolupracovník** неплатен, доброволен сътрудник; **~á dovolená** неплатен отпуск
- bezpočet**, -čtu м. книж. безброй, безбройно множество
- bezpodmětný**, **bezpodmětný**, -á, -é език. безподложен
- bezpodmínečně** нар. безусловно, непрекословно, задължително, непременно: **musíš ~ přijít** трябва непременно да дойдеш; **je toho ~ třeba** това е съвършено необходимо
- bezpodmínečný**, -á, -é безусловен, задължителен: **~á poslušnost** безусловно подчинение; **~á kapitulace** безусловна капитулация; **~á účast na schůzi** задължително участие в събрание
- bezpodstatně** нар. неоснователно, необосновано
- bezpodstatný**, -á, -é **1.** неоснователен, необоснован: **~é obvinění** неоснователно обвинение **2.** несъществен, незначителен, из-
- лишен: **~á podrobnost** несъществена, излишна подробност
- bezpohlavní**, -í, -í бот. зоол. безполов: **~í množení** безполово размножаване
- bezpochyby** нар. **1.** несъмнено, сигурно, безсъмнено **2.** вероятно, навярно, по всяка вероятност
- bezporuchový**, -á, -é **1.** който е без смущения: **~ý příjem** радиоприемане без смущения **2.** безаварийен: **~ý chod stroje** безаварийна работа на машина
- bezpracný**, -á, -é нетрудов: **~é zisky** нетрудови доходи
- bezprašný**, -á, -é безпрашен
- bezpráví**, -í ср. безправие, несправедливост: **dopustit se na někom ~í** извърша несправедливост към някого, спрямо някого; **činit někomu ~í** постъпвам несправедливо с някого
- bezprávně** нар. незаконно, противозаконно
- bezprávný**, -á, -é **1.** безправен, лишён от права: **~ý otrok** безправен роб **2.** незаконен, противозаконен: **~ý čin** незаконна, противозаконна постъпка
- bezprincipální**, -í, -í безпринципен
- bezprizorný**, -á, -é, **bezprizorní**, -í, -í безпризорен
- bezprizorný**, -ého, **bezprizorní**, -ího м. безпризорно дете: **útulek ~ých** дом за безпризорни деца
- bezprostředně** нар. **1.** непосредствено, пряко; веднага: **~ u domu** до самата къща; **~ po otcově smrti** непосредствено, веднага след смъртта на бащата **2.** непринудено, естествено, неподправено: **~ se radovat** радвам се искрено; **veselohra působí ~** комедията въздейства непринудено, живо, естествено
- bezprostřední**, -í, -í **1.** непосредствен, пряк: **~í blízkost** непосредствена близост; **~í dojem** пряко впечатление **2.** непосредствен, неподправен, непринуден, естествен: **~í chování** непринудено, естествено държание
- bezpředmětně** нар. безпредметно, безсмислено, безсъдържателно: **mluvit ~** говоря безпредметно, несъстоятелно
- bezpředmětný**, -á, -é безпредметен, безсмислен, безполезен, излишен, несъществен: **~ý spor** излишен, безсмислен, несъществен спор; **to je ~é** това е безполезно, излишно
- bezpříkladně** нар. безпримерно
- bezpříkladný**, -á, -é безпримерен, безprecedентен
- bezpříznakový**, **bezpříznačný**, -á, -é език. **1.** немаркиран: **~ý člen vidové dvojice** немаркиран член на видова двойка **2.** който е ате-

матичен, без основна наставка: **~é sloveso** атематичен глагол
bezpřízvučný|ý, -á, -é *език*. безударен, неударен, неакцентуван, енклитичен
bezradně *нар.* безпомощно
bezradní|ý, -á, -é безпомощен: **být nad něčím** ~ý не мога да се справя с нещо, безпомощен съм по отношение на нещо
bezrodí|ý, -á, -é *език*. безродов: **~é zájmeno** безродово местоимение
bezručně *нар.* безгрижно **bezručný|ý, -á, -é** безгрижен: **~ý život** безгрижен, лек живот; **~ý úsměv** безгрижна усмивка
beztak *част. разг.* и без това; без друго; така и така; тъй и тъй: **~ přijdeme pozdě** и без това, и без друго ще закъснеем; **~ to není nic platné** така и така това не може да помогне
beztakně *нар.* нетактично, неделикатно
beztakní|í, -í, -í нетактичен, неделикатен: **být ~í k někomu** нетактичен съм към някого, с някого
beztíže, -e *ж. физ.* безтегловност: **ve stavu ~e** в състояние на безтегловност
beztížní|ý, -á, -é *физ.* безтегловен: **~ý stav** състояние на безтегловност
beztoho *част.* **1.** и без това; и без друго; така и така; тъй и тъй: **~ nic nedělají** и без това нищо не правят **2. в съчет.** **~ že** навярно, положително
beztrestně *нар.* безнаказано
beztrestní|ý, -á, -é **1.** безнаказан, ненаказан **2.** ненаказуем: **stát se ~ým** стана ненаказуем
beztřídní|í, -í, -í безкласов: **~í společnost** безкласово общество
beztvárně *нар.* безформено
beztvární|ý, beztvarí|ý, -á, -é безформен, аморфен: **~á hmota** аморфна маса, безформена материя
bezúčelně *нар.* безцелно, безсмислено, нецелесъобразно, безполезно
bezúčelní|ý, -á, -é безцелен, безсмислен, нецелесъобразен, напръзен, безполезен: **~ý život** пръзен живот
bezúhonně *нар.* безупречно, безукорно
bezúhonní|ý, -á, -é безупречен, безукорен: **~ý život** безупречен, примерен живот; **~á pověst** безупречна, неопетнена репутация
bezúch|ý, -á, -é **1.** безух **2.** който е без дръжки: **~á konvice** кана без дръжка
bezúročně *нар. фин.* безлихвено

bezúroční|ý, -á, -é *фин.* безлихвен: **~á půjčka** безлихвен заем
bezúspěšně *нар.* безуспешно, неуспешно, напразно, безрезультатно
bezúspěšný|ý, -á, -é безуспешен, неуспешен, безрезультатен
bezútěšně *нар.* безутешно, неутешимо
bezútěšný|ý, -á, -é **1.** безутешен, неутешим: **~é zoufalství** безкрайно, безутешно, дълбоко отчаяние; **~ý pláč** неутешим плач **2.** мрачен, безнадежден, безутешен: **~á situace** безнадежно положение; **~ý život** нерадостен, безутешен живот **3.** мрачен, еднообразен: **~á poušť** еднообразна, мъртва пустиня
bezdavně *нар.* **1.** безупречно, безукорно **2. разг.** чудесно, великолечно, превъзходно
bezdavní|ý, -á, -é **1.** безупречен, безукорен: **~ý výrobek** бездефектно изделие, бездефектен артикул; **~é chování** безупречно държание; **~ý chod motoru** безупречна, безотказна работа на мотор; **~ý pořádek** образцов ред **2. разг.** превъзходен, чудесен, великолепен: **~é počasí** великолечно време
bezdědomí|í, -í *ср.* безсъзнание, несвят: **upadnout do ~í** загубя съзнание, падна в несвят; **být v ~í** в безсъзнание съм; **procitnout, probírat se z ~í** дойда в съзнание
bezdědomí|ý, -á, -é **1.** изпаднал в безсъзнание, загубил съзнание **2. книж.** несъзнателен
bezvěr|ec, -ce *м.* безбожник, атеист
bezvětří|í, -í *ср.* безветрие, затишие: **~í na moři** спокойно море; **politické ~í** *прен.* политическо затишие
bezvládí|í, -í *ср.* **1.** безвластие, анархия, междуцарствие **2. книж.** безсилие, немощ
bezvládně *нар.* безсилно, немошно, безжизнено
bezvládní|ý, -á, -é безсилен, немошен, безжизнен, неподвижен
bezvodí|ý, -á, -é безводен
bezvously|ý, -á, -é голобръд, късоч
bezvýhlední|ý, -á, -é безперспективен, безнадежен: **~á situace** безнадежно, безизходно положение
bezvýhradní|ý, -á, -é безусловен, абсолютен, пълен: **~á moc** неограничена, абсолютна власт; **~á oddanost** беззаветна преданост
bezvýchodní|ý, -á, -é безизходен: **~á situace** безизходно положение; **~ý život** безнадежен живот, живот без перспектива
bezvýjimečný|ý, -á, -é който е без изключение; безизключителен: **~é pravidlo** правило без изключение; **~á odpovědnost** изключителна отговорност
bezvýrazní|ý, -á, -é безизразен, неизразителен,

безжизнен, безцветен: **~ý pohled** безизразен поглед; **~ý sloh** безцветен стил; **~é barvy** убити цветове

bezvýsledný, -á, -é безрезултатен, безуспешен

bezvýznamný, -á, -é незначителен, маловажен, несъществен: **~á událost** незначително събитие, събитие без значение; **~ý spisovatel** посредствен писател

bezvyznání, -í *ср.* отсъствие, липса на вероизповедание

bezzásadový, -á, -é, безпринципен

bezzemek, -ka *м.* безимотен селянин

bezzubý, -á, -é **1.** беззъб **2.** *в съчет.* **~á s kosou** оная с косата (*смъртта*)

běžec, -ce *м.* **1.** бегач **2.** *само мн.* **běžci**, -ů *зоол.* птици, които не летят (*Ratitae*) **3.** *неодуш.* шахм. офицер **4.** *техн.* подвижна машинна част

běžecský, -á, -é *спорт.* който се отнася към бягане: **~á dráha** писта за бягане; **~á obuv** шпайк, обувка за бягане; **~á štafeta** щафетно бягане

běžet, -ím *несв.* **1.** тичам, бягам, търча: **~et pro něco** изтичам, отивам за нещо; **~ otevřít!** иди отвори! **jen si ~!** *експр.* тръгвай! върви, върви! **~et závod** *спорт.* участвам в състезание по бягане; **~et sto metrů** *спорт.* бягам на сто метра; **tento film ~í od pátku** този филм започва от петък

to ~et! зарежи го! остави го! карай да върви!

mráz mi ~í po zádech тръпки ме побиват;

husí kůže mu ~í po těle той целият настръхна; **~í se vším na trh** всичко си казва; **jak to leží a ~í** всичко подред; **kdo nevěří, ať tam ~í** който не вярва, да провери **2.** работя, вървя (*за машина*): **stroj přestal ~et** машината престана да работи

jako hodinu работя като часовник **3.** *безл.* **~í (o so)** отнася се (*до нещо*); става дума, касае се (*за нещо*): **~í o něco** отнася се за нещо; **~elo mu o život** ставаше дума за живота му, животът му беше в опасност; **~í mu jen o peníze** той се интересува само от парите; **o to vůbec ne~í** за това въобще не става дума

běžící, -í, -í *бегач*: **~í pás** *техн.* конвейер, транспортна лента; **výroba na ~ím pásu** поточе

jako na ~ím páse работата върви като по вода, като по мед и масло

běžka, -y *ж.*, *обикн. мн.* **běžky**, -ek *спорт.* състезателни ски за бягане, „писалки“

běžkyň, -ě *ж.* бегачка, жена бегач

běžně *нар.* **1.** обикновено, обичайно, нормално:

~ něčeho užívat обикновено, редовно използвам нещо, служа си с нещо; **jak se ~ říká** както се казва обикновено; **je ~ známo, že ...** общоизвестно е, че ...; **~ se vyskytuje** среща се редовно, често; **~ mluvený jazyk** *език.* говорим език, жива реч; **~ informovat** редовно информирам, осведомявам **2.** свободно, плавно: **~ mluvit anglicky** свободно говоря английски **3.** *остар.* бегло, между другото: **~ se dotknout otázky** бегло засегна въпрос

běžný, -á, -é **1.** обикновен, нормален, общоприет: **~ý názor** общоприето мнение; **~ý výraz** общоупотребяван израз; **~ý zjev** обикновено явление; **~á mluva** жива реч, жив език; **v ~ém slova smyslu** в общоприетия смисъл на думата; **v ~é praxi** в ежедневната практика; **~é zboží** стока/стоките от първа необходимост; потребителски стоки; **~á velikost** нормален размер **2.** текущ: **~á vydání** текущи разходи; **~é opravy** текущи ремонти; **~ý účet** *банк.* текуща сметка; **~á mince** монета в обръщение; **~ý rok** текуща година **3.** *в съчет.* **~é číslo** пореден номер **4.** *в съчет.* **~ý metr** линейен метър

běžový, -á, -é бѐжов

bianco *вж.* **bianko**

bianko *неизм. прил.* чист, бланков, непопълнен: **~ směnka** непопълнена полица; **podepsat listinu (in)** ~ подписа празен, непопълнен формуляр, документ

biatlon, -u *м.* *спорт.* биатлон

bible, -e *ж.* **1.** Библия **2. *експр.* тухла (*дебела книга*)**

biblický, -á, -é библейски: **dožil se ~ého věku** *прен.* той доживя до преклонна възраст, до дълбока старост

bibliofil, -a *м.* библиофил

bibliofilie [-fi-/fi-], -e *ж.* **1.** библиофилство **2.** библиофилско издание

bibliofilský, -á, -é библиофилски

bibliografický, -á, -é библиографски

bibliografie, -e *ж.* **1.** библиография, книгопис **2.** библиография, библиографски указател

bibliotéka, -y *ж.* *рядко* библиотека

bibliotekář, -e *м.* библиотекар

bibliotekářka, -y *ж.* библиотекарка

bibr, -u *м.* *разг.* брада: **muž s ~em** мъж с брада

biceps, -u *м.* *анат.* бицепс, двуглав мускул: **napnout ~y** *експр.* напрегна мусци

bicí, -í, -í **1.** който бие: **~í hodiny** часовник, който бие **2.** *муз.* ударен: **~ nástroj** ударен музикален инструмент

bicykl, -u *м. малко остар.* велосипед: **akrobati na ~u** акробати на велосипед
bič, -e *м.* камшик, бич: **prásknout ~em** шибна, ивляш камшик
mrská, práská устата му/й работи като мелница, като смазана; **umí to, jako když ~em mrská** знае го на пръсти; **sám na себе si plete ~ sám** си плетё възето, копæе си гроба, търси си майстора
bičák, -u *м.* 1. умал. камшиче: **jezdecký ~** камшик за ездá 2. бот. зоол. камшиче
bičkov|ec, -ce *м. обикн. мн.* **bičkovci, -ů** бот. зоол. камшикови (Flagellata)
bičš|ť, -e *ср.* дръжка на камшик, на бич
bič|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* 1. бичувам, удрям с камшик: **~ovat zlořády** *прен.* бичувам нередности, безобразия 2. подстрёкавам, подбуждам, възбуждам: **~ovat vášně** разпалавам страсти; **~ovat smysly** възбуждам сетивата 3. измъчвам, терзая: **~ovat duši pochybnostmi** терзая се от съмнения
bída, -y *ж.* 1. бедност, неволя, нужда, мизерия, недоимък, немотия, нищета: **mít ~u** живёа в бедност, в мизерия, в немотия; мизерувам/мизерствам, бедствам; **upadnout do ~y** изпадна в нищета, в нужда; **žít v ~ě** живёа в бедност, в мизерия, в немотия; мизерувам/мизерствам
z|er|u|v|am мизерувам/мизерствам 2. (о со) нужда (от нещо); липса, недостиг (на нещо): **máme ~u o peníze** не ни достигат пари, липсват ни пари 3. бедá, нещастие, мъка: **je to s ním ~a!** цяла мъка е с него! **to je ~a!** каквò нещастие! ёх, че нещастие! **s ~ou vyřešil úlohu** той с мъка реши задáчата 4. *експр.* нищета, беднотá, бедност: **duševní ~a** духовна нищета
bídáck|ý, -á, -é подъл, низък, дóлен, гáден, мръсен
bídáctv|í, -í *ср.* 1. нязост, подлост, гáдост, мерзост, мръсотия 2. *експр.* окаяност
bídák, -a *м.* 1. *нейор.* подлец, негодник, мерзавец, гад, мръсник: **zrádný ~** подъл, мръсен предател 2. *експр.* клётник, бедняк, окаяник
bidélk|o, bidýlk|o, -a *ср.* 1. малък пръг; върлинка: **~ pro slepice** пръг за кокошки в кърник 2. *театр. жарг.* „при ангелчетата“ (горен балкон в театър)
bidl|o, -a *ср.* 1. върлина, пръг 2. *прен.* върлина, дългун, дългуч (висок слаб човек)
bídn|e|c, -e *ж.* 1. негодница, мръсница 2. рядко клётница, окаяница
bídník, -a *м.* 1. негодник, подлец, мерзавец, мръсник 2. рядко клётник, окаяник

bídn|ý, -á, -é 1. жалък, бедняшки, бёден 2. *експр.* лош, слаб, недостатъчен, нищòжен: **~é znalosti** слаби познания; **~ý výdělek** нищòжна заплата, печалба 3. жалък, плачевен: **vést ~ý život** живёа като сиромáх
jako Lazar лежá като сиромáх Лазар; **vzít ~ý konec** завърша злополучно, ймам злополучен край 4. *нейор.* подъл, низък, дóлен, гнусен, гáден: **~ý zbabělec** жалък страхливец; **~á lež** гнусна лъжá
bidýlko *вж.* **bidélko**
biedermeier [bídrmajer], **-u** *м. истор.* бйдермайер (стил от XIX век)
bienál|e, -e *ср.* биенале
bifl|ovat, -uji/разг. -uju *несв. жарг.* зубря, кълвåа
biftek, -u *м. готв.* бифтёк
bigam|e, -e *ж.* бигамия, двужёнство
bigamist|a, -e *м.* двуженец
bigotn|í, -í, -í прекомерно набòжен; престòрено благочестив, лъженабòжен
bigotnost, -i *ж.* прекомерна набòжност; престòрено благочестие, лъженабòжност
bik|iny, -in, експр. bikini, -nek *ж. мн. разг.* бикини
bilanc|e, -e *ж.* 1. *счетов.* балáнс, равномётка: **konečná ~e** отчётен, заключителен балáнс; **celková ~e** общ балáнс 2. равномётка, резултат
bilanc|ovat, -uji/разг. -uju *несв. търг. счетов.* прåвåа балáнс
bilaterál|ní, -í, -í билатерáлен, двустрáнен: **~í smlouva** двустрáнен дòговор
bíle *нар.* бяло; в бяло: **~ natřeny** боядисан в бяло; **~ oblečený** облечен в бяло; **~ kvetoucí rostlina** растёние с бёли цветové
bíl|ek, -ku *м.* белтёк: **sníh z ~ku** белтёк на пяна, разбит белтёк на сняг
biletář, -e *м.* разпоредител, контрольòр: **divadelní ~** разпоредител, контрольòр в театър
biletářk|a, -y *ж.* разпоредителка, контрольòрка (в театър и под.)
biliár, -u *м.* 1. бильярдна мåса 2. бильярд (игра): **hrát ~** играåа бильярд
bíl|ic|í, -í, -í избёлваш
bil|ingv|izm|us, bilingvism|us [-zm-], **-u** *м.* билингвизм, двуезичие
bilion [-on/-ón], **-u** *м.* билион
bíl|it, -ím *несв.* 1. (со) бёля, избёлвам (нещо): **~it plátно** бёля платно 2. (со) белòсвам, варòсвам (нещо) 3. *експр. разг.* провёждам, прåвåа чйстка: **~it v úřadech** прåвåа чйстка в учредёнията
bíl|kovin|a, -y *ж. биол. хим.* белтёчина, белтёчно вещество

bílo нар. бяло: **na střechách je** ~ покривите са отрупани със сняг, покривите са побелели
bíl|ý I, -á, -é 1. бял: ~**ý jako sníh** снежнобял, бял като сняг; ~**é vlasy** бели коси; ~**á stránka** бял, чист лист; ~**á smrt** бяла смърт; **za ~ého dne** посрѣд бял ден; **za ~ého rána** на разсѣмване, в зорѣ; **do ~ého rána** до зорѣ; ~**ý chléb** бял хляб; ~**á káva** кафѣ с мляко, меланж; ~**é přílby** спец. бѣли каски, специални полицейски части; ~**ý zákal** мед. пердѣ, катаракта; ~**ý žár** техн. нажежаване до бяло; ~**é krvinky** биол. бѣли кръвни телца, клѣтки; **Bílá sobota** ~~цр. сѣвн. сл.~~ ~**á bílá**
černá на ~**ém** чѣрно на бяло; **dělat z ~ého černé** правя от бялото чѣрно, казвам на бялото чѣрно **2.** бял (за бялата раса): ~**é plemeno** бяла раса
bíl|ý II, -ého m. 1. шахматѣист, кѡйто играѣ с бѣлите фигури **2.** обикн. мн. **bíl|í, -ých** белогвардѣйци, бѣли **3.** обикн. мн. **bíl|í, -ých** белокожи, бѣли; хора от бялата раса
bimb|at, -ám нескв. **1.** звѣня, бѣя (за камбаната) **2.** (čít) експр. клата, клатушкам (нещо): **dítě ~á nožkami** детѣто клата крачѣта
bin|ec, -ce m. разг. експр. 1. сбѣване, бой, пердах **2.** суматоха, бъркотѣя, безрѣдие
bi|o, -a ср. разг. кино, кинотеатър
biofarmá, -y ж. екоферма
biofyzika, -y ж. биофѣзика
biograf, -u m. кино, кинотеатър: **pojízdný** ~ пътуващо кино
biograf|e, -e ж. биография, животопис
biochemick|ý, -á, -é биохимически, биохимичен
biochem|e, -e ж. биохѣмия
biolog, -a m. биолог
biologick|ý, -á, -é биологически, биологичен
biolog|e, -e ж. биологѣя
bioložk|a, -y ж. биоложка
biřic, -e m. истор. пандурин, жандарин, пѣдар
biřmován|í, -í ср. църк. конфирмация, пѣрво причастие (при католицѣте)
biřm|ovat, -uji/разг. -uju нескв. църк. (кохо) давам пѣрво причастие (на някого) (при католицѣте)
biskup I, -a m. одуш. епископ, владѣка
biskup II, -a m. неодуш. трѣтка (на домашни птици)
biskupsk|ý, -á, -é 1. епископски, владѣшки; епархиален **2.** в съчет. ~**ý chlebiček** готв. кекс, кейк
biskupstv|í, -í ср. **1.** епископски сан, епископство **2.** епархѣя
bistr|o, -e ср. бистро, закусвалня, бюфѣт
bitevn|í, -í, -í бѡен, боеви, воѣнно-полевѣ: ~**í pole**

бѡйно полѣ; ~**í lod'** бѡен кораб; ~**í letoun** бѡен самолет, изтребител; ~**í plán** бѡен план; ~**í stan** воѣнно-полевѣ лагер
bit|í, -í ср. **1.** бѣене (на часовник) **2.** бой: **chlapec dostal ~í** момчѣто яде бѡй
bít, biji/разг. biju нескв. **1.** (čít, oč, nač, do čeho; -) бѣя, ўдрям (с нещо, в нещо, о нещо, по нещо): ~ **pěstí do stolu** ўдрям с юмрук по масата; ~ **na buben** бѣя тѣпан; **hrom bije** ўдря грѣм; **děšť bije do oken** дѣждѣт бѣе в прозорците; **srdce bije** сърцѣто бѣе, туптѣ; **hodiny biji dvanáct** часовникѣт бѣе, ўдря дванайсет; ~ ~~прибл. бѣя~~ бѣе на очѣ; **bije poledne** пладне е вѣче **2.** (koho, co; po kom, po čem; do koho, do čeho) бѣя, ўдрям (някого, нещо; в някого, в нещо; по някого, по нещо): ~ **po hlavě** ўдрям по главата; ~ **přes prsty** бѣя през прѣстите; ~ **hlava nehlava** бѣя, ўдрям безразбѡрно; бѣя, ўдрям, гдѣто завѣрна; **byl bit** тоѣ яде бѡй
bít se, biji se/разг. biju se нескв. (s kým, čím; zač) **1.** бѣя се, сражавам се (с някого, с нещо; за нещо): ~ **se s nepřítelem** бѣя се, сражавам се с врага **2.** бѡря се, воѡвам (с някого, с нещо; за нещо): ~ **se za svá práva** бѡря се, воѡвам за правата си **3.** ўдрям се, бѣя се: ~ **se v prsa** ўдрям се, бѣя се в гърдите **4.** бѣе се, не хармонира (за цѣтѡве и под.)
bitk|a, -y ж. **1.** битка, схватка, сражѣние **2.** сбѣване, бой
bitv|a, -y ж. **1.** битка, сражѣние, бой: **námořní ~a** морско сражѣние; **vzdušná ~a** въздўшен бой; **svést rozhodnou ~u s nepřítelem** спечѣля решаваща битка с врага; **vyhrát ~u** спечѣля сражѣние; **prohrát ~u** загубя сражѣние **2.** битка, схватка, бой: **slovní ~a** словѣсна битка **3.** борба: **volební ~a** ѣзборна борба; ~**a o zrna** битка за хляба; **výrobní ~a** производствена кампанѣя
bizam, -u m. 1. зоол. ондатра, америкáнски плѣх (Ondatra) **2.** кожа на ондатра
bizamov|ý, -á, -é ондатров: ~**ý kožich** палтѡ от ондатра, от ондатровѣ кожи
bizarn|í, -í, -í странен, причудлив, чудноват
bizon, -a m. зоол. бизѡн (Bison)
bižuterie [-te-/té-], -e ж. **1.** бижутѣрия: **jablonecká ~e** бижутѣрия от Яблонец **2.** бижутѣриен магазин
blábol|it, -ím нескв. **1.** бълнувам **2.** експр. ломѡтя, говѡря неразбранѡ; дрѣнкам несвѣрзано
 ◆ ~~прибл. бѣя~~ врѣли некипѣли; плѣщя, говѡря, каквѡто ми дѡйде на ўм

blaf, -u м. *грубо* 1. празни приказки, дрънканици, плещене 2. буламач, помия, безвкусно ястие

blafák, -u м. *спорт. жарг.* фйнт, блъф, измамване на вратаря (*при хоккей, футбол*)

blah|o, -a ср. 1. блаженство, щастие: **být na vrcholu ~a** на върха на щастието съм; **zářit ~em** сияя от щастие 2. благо, добро: **vše pro ~o národa** всичко за благого на народа; **obecné ~o** общо благо

blahobyt, -u м. благосъстояние, благополучие, охълство: **vzrůst ~u** нарастване на благосъстоянието; **žít v ~u** живяя охълно

blahobytn|ý, -á, -é охълнен: **má ~é vzezření** има вид на благоденстващ човек; **~ý život** охълнен живот

blahodárn|ý, -á, -é благодатен, благотворен

blahopřán|í, -í ср. благопожелание, поздравление, честитка: **~í k Novému roku** честитка, поздравление за Нова година; новогодишна честитка

blahopřát, -přeji/разг. -přeju неск. (*komu k čemu*) честитя (*на някого по случай нещо*); поздравявам (*някого*): **~přát k narozeninám** честитя рожден ден, поздравявам по случай рожден ден

blahopřát si, -přeji si/разг. -přeju si неск. доволен съм, щастлив съм, радвам се, тържествувам: **můžeš si ~přát, že to tak dopadlo** можеш да се радваш, да бъдеш щастлив, да бъдеш доволен, че това свърши така

blahopřejn|ý, -á, -é поздравителен: **~ý telegram** поздравителна телеграма; **~ý dopis** поздравително писмо

blahořeč|ít, -ím неск. 1. (*komu, čemu*) благославям (*някого, нещо*); отправям благодарност (*към някого, към нещо*): **~it osudu** благославям съдбата 2. (*koho*) църк. провъзгласявам, канонизирам (*някого*) за светец

blahoslonn|ý, -á, -é благосклонен, снизходителен

blahoslaven|ý, -á, -é 1. църк. блажен, блаженопочивш 2. блажен, благословен, достоен за възхвала

blahovoln|ý, -á, -é благосклонен, благожелателен, доброжелателен

bláhov|ec, -ce м. *експр.* найвник, простодушник, безразсъдник

blahovû|je, -e ж. благосклонност, благоволение, благожелателност

bláhov|ý, -á, -é найвен, простодушен, безразсъден

blah|ý, -á, -é блажен, честит, щастлив: **~ý pocit**

чувство на блаженство; **těšit se ~ou nadějí** залъгвам се с празни надежди; **~á nevědomost** свещена простота; **matka ~é paměti** остар. майка, лека и пръст, Бог да я прости, вечно и памет

blamáž, -e ж. *разг.* блам, излагане, бламйране: **utrpět ~** бламйрам се, излѝжа се; **skončilo to ~í** това завърши с бламйране

blam|ovat, -uji/разг. -uju неск. (*koho*) бламйрам (*някого*)

blán|a, -y ж. 1. цѝпа: **bubínková ~a** мед. тѝпанче; **panenská ~a** мед. девствена цѝпа; **mozková ~a** мед. мѝзъчна цѝпа; **záněť mozkových ~** мед. менингѝт; **plavací ~a** зоол. плавателна цѝпа; **létací ~a** зоол. цѝпесто крило (*на прилен*); **buněčná ~a** биол. клѝтъчна цѝпа, клѝтъчна мембрана 2. *в съчет.* **rozmnožovací ~a** вѝсъчна харѝтя (*за циклостил*)

blanit|ý, -á, -é цѝпест

blank|a, -y ж. *умал.* цѝпа, цѝпица

blanket, -u м. бланка, формуляр, образец: **vyplnit ~** попълня бланка; **telegrafní ~** телеграфна бланка

blankyt, -u м. *книж.* лазур, небѝсна синева

blankytn|ý, -á, -é *книж.* лазурен, небѝсносин

blanokříd|l|ý, -á, -é цѝпокрил, *обикн. мн.* **blanokříd|l|í**, -ých м. зоол. цѝпокрили (*Нуте-портера*): **~ý hmyz** цѝпокрило насекомо, цѝпокрили насекоми

blaseovaný *вж.* **blazeovaný**

blata, **blat** ср. *мн.* блатѝста мѝстност; тресавица, мочурище

blátivo нар. кално: **venku je ~** навън е кално

blátiv|ý, -á, -é кален: **~á cesta** кален път; **~é počasí** дѝждѝвно време

blatník, -u м. калник

blát|o, -a ср. кал: **venku je ~o** навън е кално; **po kádně kom** хвърлям кал по някого; **dostat se, spadnout z ~a do louže** *поговорка* от трън, та на глѝг

blatouch, -u м. *бот.* блатник, блатняк (*Caltha*)

blaze нар. щастливо, благополучно: **je mi ~** приятно ми е, щастлив съм, доволен съм; **tam je ~** там е хубаво, там е приятно; **žij ~!** бъди здрав! бъди щастлив! **žít ~** живяя щастливо, честито

blazeovan|ý, -á, -é равнодушен, пресѝтен, отегчен

bláz|en, -na м. 1. луд, смѝхнат, ненормален човек: **je tichý ~en** той страда от тиха лудост, хванала го е тихата лудост; **smát se jako ~en** смѝе се като луд; **křičet jako ~en** викам като луд 2. *разг. експр.* найвник, глупак, луд: **já**

~en! ёх, че съм глупак! какъв съм найвник!
nebud' ~en! не ставай смешен! ти луд ли си?
 не бъди глупак! **to jsem ~en, jak se to mohlo stát** ей, че глупава, идиотска работа, как можà да стане това? **copak jsem ~en?** да не съм луд?
~en kdo dává, větší, kdo nebere поговорка дават ли ти, ёж, гонят ли те, бёж! **mít někoho za ~na** смятам някого за идиот; **dělat si, tropit si z někoho ~ny** правя си майтап с някого, вземам някого на подбив; **nejsem vám přece za ~na, pro ~na!** да не съм ви за подигравка! **3. в съчет. dvorní ~en** остар. придворен шут: **dělat ze sebe ~na** правя се на шут, разсмивам хората

Нийтве лудни ◆ **жазнос**
 той е направо за лудницата **2. прен. разг. експр.** лудница, хаос, безредие: **tady je hotový ~ec** тук е същинска лудница

blázín|ek, -ka м. експр. лудетина, глупчо, щурчо
blázn|it, -ím несов. **1.** побърквам се, побъркан съм **2. експр.** безумствам, лудувам, върша глупости: **ne~i!** не ставай идиот! не прави глупости! **co zase ~íš?** какви ги вършиш пак? каквò те е прихванало? **3. и ~it se** (по кот, по чет, за кут) разг. експр. лудея (по някого, по нещо): **~í po ní** луд е, полудял е по нея; лудо е влюбен в нея **4. (koho)** експр. съблазнявам (някого), подлудявам (някого): **~í děvčata** той съблазнява, подлудява момичетата

blázniv|ý, -á, -é **1.** луд, безумен, душевноболелен **2. експр.** луд, побъркан, дръпнат, пернат: **~á ženská** дръпнатата, пернатата, капризна жена; **~é mládí** луда, буйна младост; **~é počasí** объркано време; **~ý den** ужасен ден **3. експр.** безразсъден, лудешки: **~á jízda** лудо, лудешко каране

bláznovsk|ý, -á, -é **1.** шүтовски, палячовски, екстравагантен: **~á čapka** палячовска, шүтовска шапка **2. експр.** налудничав, безумен, ненормален, безсмислен: **~ý nápad** налудничава идея

bláznovstv|í, -í ср. **1.** лудост, безумие, побърканост (душевна болест) **2. експр.** лудост, безсмислена постъпка, безразсъдство: **to je hotové, úplné ~í** това е истинска, пълна лудост

blaženost, -i ж. блаженство: **být na vrcholu ~i** на върха на щастието, на блаженството съм

blažen|ý, -á, -é блажен, щастлив: **je celý ~ý** той е на върха на щастието, на блаженството

bláží|t, -ím несов. (koho) ощастливявам, радвам,

топля, грёя (някого): **~í mne vzpomínka** споменът ме топли

blaživ|ý, -á, -é отраден, ощастливяващ, приятен: **~ý pocit** приятно чувство

blb, -a м. **1.** идиот, кретен **2. грубо** идиот, кретен, глупак

blb|ec, -ce м. **1.** идиот, кретен **2. грубо** идиот, кретен, глупак

blbě нар. **грубо** глупава, идиотски: **tváří se ~** прилича на идиот; **proč se tak ~ ptáš?** защо задаваш глупави, идиотски въпроси?

blbeč|ek, -ka м. умал. идиотче

blbin|a, -y, blbovin|a, -y ж. разг. **грубо** идиотщина, тъпизъм, идиотизъм, глупост: **nedělej ~y!** не върши глупости!

blb|nout, -nu несов. **1.** видиотявам се, оглупявам, затъпявам **2. грубо** проявявам се като идиот, правя глупости, правя се на идиот: **ne~ni!** **не правь си глупости!**
~ní
za někým лудея, луд съм по някого; лудо съм влюбен в някого

blboun, -a м. **грубо** идиот, кретен, (голям) глупак

blbovina ж. **blbina**

blb|ý, -á, -é **1.** слабоумен, малоумен, тъпоумен **2. грубо** идиотски, кретенски, глупав; идиот: **nebud' ~ý!** не ставай идиот! не бъди глупав! **jsem z toho celý ~ý** съвсём се побърках от това **3. разг.** глупав, нищòжен, незначителен **4. разг.** идиотски, лош, глупав: **~é počasí** лошо време; **to je ~é!** ёх, че глупава!

bledě нар. **1.** блёдо, светло: **~ zelený** светлòзелён
~ivost ◆ **~ivost**
 е, спукана му е работата

blednič|ka, -y ж. разг. малокръвие, анемия

bled|nout, -nu несов. **1.** бледнея, побледнявам, преbledнявам: **~nout strachem** преbledнявам от страх **2.** бледнея, гасна, помръквам, избледнявам: **vzpomínky ~nou** спомените избледняват

bledul|e, -e ж. **1. бот.** блätно кокиче, белоцветник (Leucosjum) **2. експр.** анемична девойка, жена

bled|ý, -á, -é **1.** блед, блёден: **~ý jako smrt, smrtelně ~ý** смъртноблёден, блёд(ен) като платно; **~ý jako stěna** бял като стена, като врь ◆ **~ivost**
~ivost ◆ **~ivost**
 лоша му е работата

blb|it, -ím несов. (koho) ощастливявам, радвам, **blb**
tam lidi jako ~ почерняло бёше от хòра, гъмжащò бёше сини мрън; **~it**
sadil mu ~u do kožichu той му пусна муха в главата, пусна му бълха в яката, запали му

кожуха **2.** *прен.* ситнѐж, бълхà (за нещо много дребно): **nepiš takové ~y!** не пиши така ситно!

blekot|at, -ám *несв.* **1.** блѐя (за овце) **2.** бълбўкам (за вода) **3.** *разг. експр.* бѐбря, дрѐнкам, плѐщя

blesk, -u *м.* **1.** светкàвица, мълния: **kulový** ~ кълбовидна мълния; **uhodil** ~ удàри грѐм; **zabil ho** ~ уби го грѐм; **stojí jako zasažený ~em** стои като удàрен от грѐм; **rychlostí ~u** с мълниенòсна, сѐс светкàвична бързина; **~em** светкàвично, мълниенòсно; **z očí mu šlehalý ~y** *прен.* мувица **ho mu a ~y!** грѐм и мълния! **2.** бляськ, сияние, светлина

blesk|nout (se), -nu (se) *св.* **1.** *безл.* **~ne (se)** свѐтна се: **~lo a zahřmělo** свѐтна се и загърмя **2.** блѐсна, свѐтна (за светлина и под.): **očíma mu ~la radost** очите му свѐтнаха от радост; **~lo mu hlavou** *прен.* хрўмна му

bleskosvod, -u *м.* грѐмоотвòд и *прен.*

bleskov|ka, -y **1.** мълния (*стенвестник*) **2.** *експр.* плешивина, лисина на главàта **3.** *фотогр.* светкàвица, мълния

bleskov|ý, -á, -é **1.** който се отнàся към мълния **2.** светкàвичен, мълниенòсен: **~á válka** светкàвична война; **~á zpráva** бързо съобщѐние; **~á kontrola** внезапна провѐрка; **~ý snímek** моментàлна снимка; **~ý telegram** *пош.* телеграма светкàвица; **~ý hovor** *пош.* светкàвичен телефонен разговор; **~é světlo** *фотогр.* светкàвица

bleskurychl|ý, -á, -é мълниенòсен, светкàвичен

bles|jí, -í, -í който се отнàся към бълхà: **~í pís-menka** *прен. експр.* дрѐбни, ситни бўкви

bleš|ka, -y *ж. умал.* **1.** бълхичка, бълшица **2.** *експр.* дребосѐче, бълхà, мушица, трохичка (за нещо дребно, ситно)

blík|at, -ám *несв.* **1.** блещўкам, мъждўкам, мижà, трептjà (за пламък и под.) **2.** мигам, мижà (за човек)

blíkav|ý, -á, -é блещўкащ, мъждўкащ, мигащ, трептjàщ

blík|nout, -nu *св.* **1.** свѐтна, трѐпна, заблещўкам, замъждўкам (за пламък и под.) **2.** мигна, замижà (за човек)

blín, -u *м.* **1.** бот. бленика (Hyoscyamus) **2.** отвàра от бленика

blink|at, -ám *несв. обикн. дет.* поврѐщам: **dítě ~á** детѐто поврѐща

blít, bliji|разг. bliju *несв. разг. пейор.* поврѐщам, бълвам

blízce *нар.* **1.** близко: **~ příbuzný** близък родни-на **2.** подрòбно, щàтелно, изчерпàтелно

blízko I *нар.* близко, близо: **má ~ do školy** училището му е наблизко; **má ~ do padesátky** скоро ще навѐрши петдесѐт години; **o krok blíže** една крачка пò-близо; **má k němu ~ a)** възгледите им са сòдни, съвпадат **б)** той му е близък познат

blízko II *предлог с род.* близо до, недалѐко от: **~ nádraží** близо до гара̀та, недалѐко от гара̀та; **~ domu** близо до къщата, недалѐко от къщата; **stáli ~ sebe** стояха (близко) един до друг; **jste ~ pravdy/pravdě** близо сте до истината

blízk|o III, -a *ср.* близост, близко(то): **z ~a i z dáli** от близо и от далѐче; **z bezprostředního ~a** от непосредствена близост

blízk|ý, -á, -é, именна форма blížek **1.** близък, съседен: **~á budoucnost** близко бъдеще; **v nejbližší době** в най-скòро време, в близко време; **při nejbližší příležitosti** при пѐрва възмòжност, при прѐв удобен случай; **být blížek smrti** близко съм до смърттà; **být blížek zoufalství** близко съм до отчаянието **2.** *прен.* близък: **~ý příbuzný** близък родни-на; **~ý známý** близък познат; **jsme si blízcí** ние сме близки **3.** подрòбен, щàтелен, изчерпàтелен: **blížší podrobnosti** пò-голѐми подрòбности; **dovědět se něco bližšího** нау̀ча нѐщо пò-подрòбно, пò-сигурно; нау̀ча подрòбности

blízn|a, -y *ж. бот.* близалцѐ

blíž, blíže *нар. сравн. от blízko* **1.** пò-близо, пò-насам: **sedněte si ~!** седнѐте пò-близо, пò-насам! **má ~ do Bratislavy než do Prahy** пò-близо му е до Братислава, откòлкото до Прага **2.** пò-подрòбно, пò-щàтелно, пò-от-близо: **~ vysvětlit** обяснjà пò-подрòбно; **~ ho neznám** не гò познавам отблизо, не гò познавам мнòго добре; **chci se s ním ~ seznámit** йскам да се запознjà с него пò-отблизо

blíž|it se, -ím se *несв.* **1.** (*ke komu, k čemu, ostar. и книж. kоти, čети*) приближàвам се (към някого, към нещо), наблизàвам (*нещо*) (за пространство): **kroky se ~ily** стѐпките приближàваха; **nepřítel se ~il k městu** неприятелят (се) приближàваше към града **2.** приближàвам, наблизàвам, настѐпвам, настàвам (*за време*): **zima se ~í** зимата наблизàва; **~í se mu sedmdesátka** той наблизàва седмдесѐт години; **cíl se ~í** целтà (се) приближàва; **~í se ke konci** към свòя край е; **~íci se události** наблизàващи събития; **~í se k poledni** *безл.* наблизàва обяд

blízn|í, -ího *м.* ближен: **láska k ~ímu** лубòв към блицния

bloč|ek, -ku *м. умал.* белѣжник, записник, теф-терче

blok, -u *м.* 1. блок, комплѣкс: **tovární** ~ фабричен комплѣкс; ~ **domů** жилищен блѣк 2. *техн.* блок: ~ **motoru** моторен блѣк; **betonový** ~ бетѣнен блѣк; **licový** ~ облицѣвъчен блѣк, облицѣвъчна плѣча 3. *в съчет.* **startovní** ~ спорт. стартово блѣкче 4. блок, съюз: **vojenský** ~ воѣнен блѣк 5. белѣжник, записник, тефтер, кочан: **trhací** ~ кочан; **předplatní** ~ абонаментна книжка; **pokladní** ~ икон. *тѣрг.* касова, чѣкова книжка 6. блок: **skalní** ~ скален блѣк; ~ **rudy** блѣк рѣда

bloka|e, -e *жс.* блокиране: ~ **e akcií** блокиране на акции

bloka|d|a, -y *жс.* блокада: **hospodářská** ~ икономическа блокада

blok|ovat, -uji/разг. -uju *несв. (со)* блокирам (*нещо*)

blok|ov|ý, -á, -é 1. блѣков 2. който се отнася към белѣжник: ~ **ý kalendář** календар, чийто листа се откъсват

blond *неизм. прил. разг.* свѣтъл, рѣс, русокѣс, блондин: **je** ~ той е блондин, тя е блондинка

blond|ák, -a *м. разг.* блондин

blond|at|ý, -á, -é *разг. експр.* свѣтъл, рѣс, русокѣс; блондин

blond|ýn, -a *м.* блондин

blond|ýn|a, -y, blond|ýnk|a, -y *жс.* блондинка

bloud, -a *м.* найвник, фантазьѣр, лекомислен чѣвѣк

bloud|ít, -ím *несв.* 1. лѣтам се, блуждая: ~ **it v lese** лѣтам се в горѣ, не мѣга да намѣра пѣтя в горѣ 2. скѣтам, брѣдя, лѣтам се: ~ **it ulicemi** скѣтам по љлиците; **myšlenky ~í jinde** *прен.* мѣслите са дрѣгаде, мѣслите блуждаят дрѣгаде 3. *книж.* заблуждавам се, грешѣ, бѣркам

bloudiv|ý, -á, -é 1. брѣдѣщ, скѣтащ; странстващ 2. блуждаящ: ~ **á ledvina** *анат.* плѣващ бѣбрек 3. *рядко* заблудѣн (*за чѣвек*); еретичен (*за възглед*)

bloum|at, -ám *несв. разг.* 1. скѣтам се, шляя се, брѣдя 2. зяпам; лапам мухи

blouzně|ní, -í *ср.* 1. бълнѣване: **horečné ~í** трѣскаво бълнѣване (*при висока температура*) 2. мечтѣние, фантазиране 3. мечти

blouzn|it, -ím *несв.* 1. бълнѣвам 2. (*со*) фантазирам (*нещо*): **co to ~íš?** какви са тѣя фантазии? 3. (*о кот, о ѣт; про со; ро кот, ро ѣт; за кѣт, за ѣт*) *експр.* мечтѣя, бленѣвам, копнѣя (*за някого, за нещо*)

blouzniv|ec, -ce *м.* 1. мечтѣтел, фантазьѣр 2. фанатик: **náboženský ~ec** религиозен фанатик

blud, -u *м.* 1. грѣшка, заблѣда, заблуждѣние: **upadnout v** ~ изпадна в заблѣда, в заблуждѣние; изпадна в грѣшка 2. *ѣрес*

bludař, -e *м.* еретик

bludař|ka, -y *жс.* еретичка

bludič|ka, -y *жс.* 1. блуждаяща светлина 2. *грубо* проститутка

bludišť|ě, -ě *ср.* лабиринт

bludn|ý, -á, -é 1. лѣжлив, погрѣшен, невѣрен: ~ **ý názor** неправилно, погрѣшно мнѣние

2. еретически 3. блуждаящ: **Bludný Holanďan** Летѣщият холандѣц; ~ **á střela** заблудѣн куршѣм, заблудѣна стрѣла; ~ **ý balvan** *геол.* мѣлоз, морѣна; ~ **á ledvina** *анат.*

chodit jako ~á ovce хѣдя като мухѣ без главѣ;

překročit ~ý kořen заблудѣ се по пѣтя

blues [blús] *неизм. ср.* блус (*танц*)

blum|a I, -y *жс.* (свѣтла) слива

blum|a II, -y *м. и жс. разг. експр.* *пейѣр.* ахмак, мѣхльо, пѣтьѣ; мѣхла, никаквища, повлекана

blús *жс.* blues

blůz|a, -y *жс.* 1. блѣза, блѣзка: **hedvábná ~a** копринена блѣза 2. кѣртка, блѣза (*работна*):

námořnická ~a морѣшка блѣза; **vojenská ~a** войнишка кѣртка, рѣза, рубѣшка

blůzič|ka, -y *жс. умал.* блѣзка, блѣзичка

blýsk|at, (se), -ám (se) *несв.* 1. *безл.* ~ **á (se)** свѣтка

нашата љлица 2. свѣтя, блѣстя, блѣщѣ, лѣскам, лѣщѣ 3. *само* ~ **at (čít)** стрѣлкам, свѣткам (*с нещо*): ~ **at očima** стрѣлкам, свѣткам с очи 4. *само* ~ **at se (čít)** *експр.* пѣрча се, фѣкам се, хвѣля се (*с нещо*): ~ **á se svými znalostmi** фѣка се със знѣнията си

blýskav|ý, -á, -é 1. блѣстящ, лѣскав, сияещ 2. *прен.* блѣстящ, грѣмък, надѣт, високомѣрен: ~ **é fráze** грѣмки, високопарни фрѣзи

blýsk|nout (se), -nu (se) *св.* 1. *безл.* ~ **ne (se)** свѣтне се 2. свѣтна, блѣсна, заблѣстя 3. *само* ~ **nout (čít)** стрѣлна, свѣтна (*с нещо*): ~ **nout očima** стрѣлна, свѣтна с очи 4. *само* ~ **nout se (čít)** *експр.* похваля се, предѣтѣва се, покажа се, изфѣкам се (*с нещо*): **ráda se ~la** тѣя обѣчаше да се покаже

blyšť|ět (se), blyšť|it (se), -ím (se) *несв.* 1. блѣстя, лѣщѣ 2. *само* ~ **it (čít)** стрѣлкам, свѣткам (*с нещо*): ~ **í očima** стрѣлка с очи

blyštiv|ý, -á, -é 1. блѣстящ, лѣскав 2. *прен.* блѣскав, грѣмък, надѣт, високопарен

boa *нескл., рядко бой ж.* 1. зоол. боа (Boa constrictor) 2. боа (дамска гарнитура)

bob I, -u м. 1. бѝбче, бобовидно зърно: **kakaový** ~ какàово зърно 2. в съчет. **koňský** ~ бот. бакла (Faba) 3. фасул, боб

bob II, -u м. спорт. бобслей

bobjek I, -ku м. 1. обикн. мн. **bobkly, -ů м.** барабѝнки: **kozí, ovčí ~ky** кѝзи, ѝвчи барабѝнки 2. *остар.* лавър; лаврово дърво 3. зърно; нещѝто тѝпчесто 4. обикн. в съчет. **sedět na ~ku** седя клѝкнал, клечà (за хора); седя на задните си крака (за животни); **sednout si na ~ek** клѝкна

bobjek II, -ka м. *експр.* детѝнце, дребѝсѝк, дребѝсѝче

bobist|a, -y м. спорт. *жарг.* състезàтел по бѝбслеѝ

bobkov|ý, -á, -é лавров: ~ý list *готв.* дафѝнов лист

bobov|ý I, -á, -é бѝббов; кѝйто се отнàся към бѝб

bobov|ý II, -á, -é спорт. в съчет. ~á dráha пѝста за бѝбслеѝ; ~é závody състезàния по бѝбслеѝ

bobř|í, -í, -í 1. бѝбров: ~í kůže бѝброва кѝжа 2. кѝйто е от бѝброва кѝжа: ~í kožich палтѝ от бѝброва кѝжа

bobtn|at, botn|at, -ám *несв. обикн. третол.* ~á набѝбва, бѝбне, бѝхва

bobtnav|ý, botnav|ý -á, -é кѝйто лѝсно набѝбва

bobule, -e ж. мѝсест крѝгъл плод; зърно: ~e rybizu зърно фрѝнско грѝзде

bobulk|a, -y ж. *умал.* мѝсест крѝгъл плод; зърнѝце

bočn|í, -í, -í, bočn|ý, -á, -é 1. странѝчен: ~í vchod странѝчен вход; ~á/~í ulice напрѝчна улица; прѝсѝчка 2. *воен.* флàngгов: ~í útok флàngгова атака; ~á/~í palba флàngгова стрелба

bočnic|e, -e ж. 1. странѝчна, надлѝжна дѝска на леглѝ 2. ритла, канàта (на каруца)

bod, -u м. 1. тѝчка, пѝнкт: **světelný** ~ светлѝнна тѝчка; ~ **dotyku, dotykový** ~ *геом.* допѝрна тѝчка; **kulminační** ~ кулминациѝнна тѝчка; **opěrný** ~ *воен. и прен.* опѝрна тѝчка, опѝрен пѝнкт; **orientační** ~ ориентѝр; **mrtvý** ~ *прен.* мъртва тѝчка; ~ **varu** *физ.* тѝчка на кипѝне; ~ **mrazu** *физ.* тѝчка на замрѝзване; ~ **tání** *физ.* тѝчка на топѝне; **výchozí** ~ ѝзходна тѝчка; **opevněný** ~ *воен.* укрепѝн пѝнкт 2. пункт, тѝчка, мѝсто, нѝмер (от *дневен ред*): **styčný** ~ допѝрна тѝчка; ~ **smlouvy druhý** тѝчка втѝра на дѝговор; **vytyčit hlavní ~y jednání** набѝлежа оснѝвни тѝчки в прѝговори; **probírat**

~ **za ~em** разглѝждам тѝчка по тѝчка; **bolavý, choulostivý** ~ невралгѝчен пѝнкт, бѝлно мѝсто, слàбо мѝсто; ~ **programu** нѝмер от прѝграма; **sporný** ~ спѝрен въпрѝс 3. *спорт.* тѝчка: **trestný** ~ наказàтелна тѝчка: **zvíťezit na ~y** побѝдя по тѝчки 4. купѝн (*при купѝнна система на снабдяване*): **prodávat na ~y** продавам с купѝни

bodák, -u м. щик, нож: **nasadit ~y** тѝря нѝжове, затѝкна щѝкове; **útok na ~y** атака на нѝж

bod|at, -ám *несв. 1. (koho, co čím)* бѝдà, пробѝждам, убѝждам (*някого, нещѝ с нещѝ*): ~at **jehlou** бѝдà, убѝждам с иглà 2. хапя, жѝля, щѝпя: **komáři ~ají** комàрите хапят; **mráz ~á do tváře** студѝт щѝпе по лицѝто; **vítr ~á do tváře** вятърѝт брѝли лицѝто; **slunce ~á do očí** слѝнѝцето блѝсти в очѝте; ~á mě v boku *безл.* пробѝжда ме хѝлбокѝт; ~at **ironickými pozvánkami** *прен.* бѝжѝ ~at **do živého** улѝчвам бѝлното мѝсто; настѝпвам по мазѝла; тѝрям прѝст в рàната 3. смѝшкавам, бѝдà, прищѝпѝвам: ~at **koně ostruhami** прищѝпѝвам кѝн

bodav|ý, -á, -é бѝдлив: ~ý mráz *прен.* щѝпѝещ, хàпѝещ студ; ~á bolest *прен.* пронѝзваща бѝлка; ~á ironie *прен.* хаплѝва иронѝя

bod|ec, -ce м. остриѝе, бѝдѝло: ~ec hole шѝп на бастѝн

bodejť I, bodejž *нар.* дà, разбѝра се; ѝма си хàс; кàк пѝк нѝ! кѝдѝ ти! (*за потвѝрждаване*): **byl jsi tam? - bodejť** бѝше ли тàм? - разбѝра се, дà; **bodejť by ses na to pamatoval!** разбѝра се, ти не мѝжеш да го помѝниш! **bodejť bych tam chodil!** амѝ, ще хѝдя! откѝдѝ на кѝдѝ ще хѝдя!

bodejť II *част.* данѝ! дàй бѝже! обикн. в съчет. ~ **by tě čert vzal!** данѝ те взѝме дѝволѝт! да те взѝме дѝволѝт!

bodlác|í, -í *ср.* събир. трѝнàк, трѝни

bodlák, -u м. 1. бот. магарѝшки трѝн, бѝдил (Carduus akantoides) 2. бѝдил, трѝн, шѝп

bodlin|a, -y ж. бѝдил, шѝп, трѝн: ~y ježka бѝдлѝ на таралѝж

bodl|o, -a *ср.* щик, нож: **pušky s nasazenými ~y** пѝшки със затѝкнати нѝжове, щѝкове

bod|nout, -nu *ср.* 1. (*koho, co čím*) бѝдна, убѝдà, рѝгна (*някого, нещѝ с нещѝ*): ~nout **nožem** бѝдна, намѝшкам, рѝгна с нѝж; ~nout **jehlou** убѝдà, бѝдна с иглà 2. жѝлна, ужѝля, ухапя: **komár mě ~l** ухапà ме комàр; ~lo mě u srdce *бѝдѝло* **když ho ~ne** тѝй подскѝчи като ужѝлен 3. смѝшкам, бѝдна, прищѝпѝря: ~nout **koně ostruhami** прищѝпѝря кѝн

- bodnout se, -nu se** *св.* 1. (*čít, oč*) убодà се (*с нецо, на нецо*) 2. *разг. експр.* сгрешà, сбъркам: **tady se pořádně ~I** тук той мнòго сбърка, мнòго се излòжи
- bodn|ý, -á, -é** 1. кòйто слùжи за пробòждане: **~á zbraň** *воен.* хлàдно оръжие 2. пробòден; кòйто е от пробòждане: **~á rána** пробòдна рàна, рàна от хлàдно оръжие
- bodlovat, -uji/разг. -uju** *несв. (со)* оценявам, отчитам по тòчки; оценявам по бàл
- bodov|ý, -á, -é** 1. *техн.* тòчков: **~é svařování** тòчкова завàрка 2. *спорт.* кòйто е по тòчки; кòйто се отчита по тòчки: **~é vítězství** побèда по тòчки; **~ý náskok** предимство по тòчки; **~á ztráta** загуба по тòчки
- bodýček, -ku** *м. спорт.* бòдичек (*спиране на противника с тяло в хокея*)
- boдр|ý, -á, -é** добродùшен, сърдèчен, жив, вèсел
- bodře** *нар.* добродùшно, сърдèчно
- bohobojn|ý, -á, -é** богобоязлив, благочестив
- boháč, -e, м.** богаташ: **vesnický** ~ сèлски богаташ, чорбаджия
- bohaprázdně** *нар.* безбòжно, нечестиво
- bohaprázdn|ý, -á, -é** безбòжен, нечестив: **vést ~ý život** живèя нечестиво, вòдя нечестив живот
- bohapustě, bohopustě** *нар.* безбòжно
- bohapust|ý, -á, -é, bohopust|ý, -á, -é** безбòжен, нечестив: **~é pitky** òргии; **~á lež** безбòжна, ужàсна, безсрамна лъжà
- bohatec** *вж.* **boháč**
- bohathnout, -nu** *несв.* забогатявам, богатèя, стàвам богат
- bohathství, -í** *ср.* 1. богатство: **přírodní** ~ природни богатства, полèзни ископаèми 2. изобилие
- bohath|ý, -á, -é** 1. богат, замòжен: **~í a chudí** богати и бèдни; **~á rodina** богàто, замòжно сèмейство 2. богàт, обилен, изобилен: **~á úroda** богàта рекòлта; **~á odměna** богàто, щèдро възнаграждèние; **~á účast** широко участие; **~é vlasy** буйни коси; **~ý déšť** обилен, напоителен дъжд; **~ý výběr zboží** богàт избор на стòки; **~á činnost** широка, всестрàнна дèйност; **~ý program** богàта, разнообразна програма; **zima ~á na sních** снеговита зима
- bohath|ýr, -a** *м. книж.* юнак, геро̀й, богатир *и прен.*
- bohath|ýrsk|ý, -á, -é** юнашки, геро̀йски, богати́рски: **~ý epos** юнашки èпос; **~á postava** испòлински рьст
- bohém, -a** *м.* бохèм
- bohémk|a, -u** *ж.* бохèмка
- bohémsky** *нар.* по бохèмски, бохèмски
- bohémsk|ý, -á, -é** бохèмски: **~ý život** бохèмски живот; **~á společnost** бохèмска компàния, бохèми
- bohémist|a, -y** *м.* бохемист, специалист по бохемистика
- bohémistk|a, -y** *ж.* бохемистка, специалистка по бохемистика
- bohémistik|a, -y** *ж.* бохемистика (*наука за чешкия език, литература, история и под.*)
- bohémizm|us, bohémism|us** [-iz-], **-u** *м.* език. бохемизъм, чехизъм
- bohorovn|ý, -á, -é** 1. богорàвен, богоподòбен 2. надмèнен, високопàрен: **~ý klid** невъзмутимо спокойствие
- bohoslov|ec, -ce** *м.* богослòв, теолòг
- bohosloveck|ý, -á, -é** богослòвски, теологичен: **~ý seminář** духовна семинария
- bohoslov|í, -í** *ср.* богослòвие, теология
- bohoslužb|a, -y** богослужèние, църковна служба; литургия
- bohoslužebn|ý, -á, -é** богослужèбен, литургичен
- bohudík, bohudíky** *част.* славà Бòгу
- bohulib|ý, bohumil|ý, -á, -é** богоуто̀ден, благочестив: **~ý skutek** добродèтелна постъпка
- bohužel** *част.* за съжалèние, за жàлост
- bohyn|ě, -ě** *ж.* богиня
- bochán|ek, -ku** *м.* саму̀нче, пìтка: **~ek chleba** пìтка хлjàб; **velikonoční** ~ *готв.* козунак
- bochnik, -u/-a** *м.* саму̀н, крèгъл хлjàб: ~ **sýra** пìта кашкавал, пìта сирене
- boj, -e** *м. 1.* бой, битка, сражèние: ~ **na bodáky** бòй на щик, на нòж; ~ **muže proti muži** ръкопàшен бòй; **podstoupit, svěst ~ s někým** сбия се с някого; **útočný** ~ *воен.* настъпателен бòй; **obranný** ~ *воен.* отбранителен бòй; **vést ~ až do konce** бòря се докра̀й 2. борбà: ~ **na život a na smrt** борбà на живот и смърт; **nerozhodný** ~ борбà с променлив успех; **zvednout se k ~i proti někomu** вдигна се на борбà против някого, с някого; **třídní** ~ клàсова борбà; **předvolební** ~ предизборна борбà; ~ **o život, o existenci** борбà за съществуване; ~ **za svobodu** борбà за свобода; **finálové** ~ *спорт.* финални срèщи
- bojácn|ý, -á, -é** боязлив, пла̀х, страхлив
- bojar, -a** *м.* болярин
- bój|e, -e, bójk|a, -y** *ж.* шаманду̀ра
- bojechtiv|ý, -á, -é** вòйствен, вòйнолюбив
- bojeschopnost, -i** *ж.* боеспосòбност
- bojeschopn|ý, -á, -é** боеспосòбен
- bojín|ek, -ku** *м.* бот. кощрява (Phleum)
- bojišť|ě, -e** *ср.* бòйно полè, полесражèние:

opustit, vyklidit ~ě напўсна полесражєние и *прен.*; **politické** ~ě политическа арєна, политическо пѡприще

bójka *вж.* **bójce**

bojkot, -u *м.* бойкѡт: **vyhlásit ~ proti někomu** обявя бойкѡт на някого, бойкотирам някого

bojko|ovat, -uji/разг. -uju *несв. (koho, co)* бойкотирам (*някого, нецо*)

bojler, -u *м.* бойлер: **elektrický** ~ електрически бойлер

boj|ovat, -uji/разг. -uju *несв. 1. (s kým, čím; proti komu, čemu; o koho, co; za koho, co)* воювам, бия се, сражавам се (*с някого, с нецо; против някого, против нецо; за някого, за нецо*): **~ovat do posledního dechu** бия се, боря се до последно издихание, до последен дъх; **~ovat do poslední kapky krve** бия се, боря се до последна капка кръв; **~ovat na život a na smrt** бия се, боря се на живѡт и смърт

◆ **bojovník, -ice** *м.ж./ж.к.* войник
на война като на война; като си запѡчнал, карай до край; щом си се хванал на хорѡто, ще го играеш **2. (s čím, proti čemu, oč, zač, čím)** боря се (*с нецо, против нецо, за нецо*): **~ovat se smrti** *прен.* боря се със смъртта, умирам

bojovnice, -e *ж.* боркѡня, побѡрница

bojovník, -ka *м.* **1.** воѡн, боєц, войник: **boží ~ci** *истор.* хусѡти **2.** борєц, побѡрник

bojovnost, -i *ж.* воѡнственост, бѡйкѡст, бѡрбеност

bojov|ý, -á, -é **1.** воѡнствен, бѡен, бѡрбен **2.** бѡен: **~á organizace** бѡйна организация **3.** боевѡ, бѡен: **~á pozice** бѡйна, боевѡ позиция

bojov|ý, -á, -é **1.** боевѡ, бѡен: **~á linie** бѡйна линия; **~é postavení** боевѡ, бѡйна позиция; **~á pohotovost** бѡйна гѡтѡвност; **~ý materiál** боеприпаси; **~ý vůz** бѡйна колѡ; **~ý sport** (азѡйски) бѡен спѡрт **2. остар.** воѡнствен, бѡяк

bojůvka, -y *ж.* бѡен отряд

bok, -u *м.* **1.** хълбок, *само мн.* **bok|y, -ů** ханш: **založit, dát si ruce v ~** слѡжа ръце на кръста; **ruce v ~!** ръце на кръста! **smál se, až se za ~y pprá|řídě|sk|o** ◆ **dě| levého ~u** незаконно детє; **vpravo v ~!** *спорт.* воен. надясно! **vlevo v ~!** *спорт. воен.* наляво! **2.** странѡ (на тялото): **lehnout si na ~** лєгна на еднѡта странѡ; **obracet se, převracet se z ~u na ~** въртя се тѡ на еднѡта, тѡ на другѡта странѡ; **sedět někomu po ~u** седя рѡдом с някого; **bojovat po ~u někoho** воювам рѡмо до рѡмо с някого; **stát po ~u**

někoho *прен.* стоя на странѡта на някого; **hovězí ~** *говт.* говєжди бут **3.** странична част, странѡ: **~ lodi** бѡрд на кѡраб; **pohled z ~u** пѡглед отстранѡ **4. воен.** фланг: **napadnout z ~u** нападна във фланг; **vyrazit proti někomu z ~u** атакѡвам някого във фланг

bokat|ý, -á, -é кѡйто е с ширѡки хълбѡци, с ширѡк ханш

bokem *нар.* **1.** кѡсо, накрѡиво, отстранѡ **2. прен.** изкѡсо; накрѡиво: **hledět na někoho** ~ глѡдам някого изкѡсо, накрѡиво

bokorys, -u *м. техн.* странична проєкция, трѡта проєкция

bokov|ka, -y *ж.* ширѡк колѡн с жартѡери; корсѡт **bol, -u** *м. книж.* печѡл, тьга, скръб, бѡлка: **sklí| čený ~em** покрѡсен, смѡзан от скръб; **zmírnit** ~ облекча скръбѡта; **způsobit ~ někomu** причиня страдание, бѡлка на някого

bolák, -u *м.* цирей, язва, гнѡйна рѡна

bolav|ý, -á, -é болєзнен: **~é místo** *прен.* болєзно, бѡлно, слѡбо мѡсто; **dotknout se ~ého místa** докѡсна се до бѡлното мѡсто и *прен.*; **~á otázka** бѡлен, набѡлял въпрѡс

bolehlav, -u *м.* **1. бот.** бучинѡш (Conium) **2.** отвѡра от бучинѡш

bolení, -í *ср.* бѡлка, бѡлки: **~í hlavy** главобѡл, главобѡлие; **~í zubů** зѡбѡбѡл; **mám ~í hlavy** боли ме главѡта; **prášky proti ~í hlavy** праховѡ, хѡпчета против главобѡлие; **má ~í břicha** има бѡлки в корѡма

bolerk|o, -a *ср.* елѡк, елѡче, болерѡ (*дамска дрѡха*)

bolest, -i *ж.* **1.** бѡлка: **~í hlavy** главобѡлие, главобѡл; **~í zubů** зѡбѡбѡл; **porodní ~i** родѡлни бѡлки; **mít ~i** имаам бѡлки, чѡвствам бѡлки; **palčivá** ~ ѡстра бѡлка; **řezavá** ~ рѡжеща бѡлка; **tupá** ~ тѡпа бѡлка; **bodavá** ~ бѡдѡжи **2.** рѡна, бѡлно мѡсто: **ošetřit ~** обрабѡдѡтя, почѡстя рѡна; **ovázat ~** превѡржа рѡна **3.** душѡвно страдание, душѡвна бѡлка; мѡка, скръб: **vzpomínat s ~í** спѡмням си с бѡлка (на сърце) **4.** бѡлно мѡсто, слѡбо мѡсто: **to je naše stará** ~ товѡ ни е стѡра бѡлка; товѡ е нашето слѡбо, бѡлно мѡсто; **vyslechnout přání i ~í žadatelů** изслѡшам молбите и оплѡкванията, жѡлбите на просѡтелите

bolestiv|ý, -á, -é **1.** болєзнен; причиняващ бѡлка: **~é místo** бѡлно мѡсто **2.** болєзнен; издѡващ бѡлка, мѡка, страдание; скръбен, печѡлен: **~ý ston** болєзнен стѡн

bolestn|é, -ého *ср.* обезщѡтєние за нанѡсена телѡсна поврѡда, за злополѡка

bolestn|ý, -á, -é **1.** болєзнен: **~á rána** болєзнен

- удар; **~ý kašel** мъчителна кашлица **2.** скръбен, печален, тъжен: **~ý úsměv** тъжна, горчива усмивка; **~á rána osudu** тежък удар на съдбата
- bollet, -ím, 3. мн. -í/-ejí неск. 1.** (кого - вин.) и безл. **~í** боли ме (нещо); (нещо) боли: **~í mě hlava** боли ме главата; **~í/ejí mě nohy** болят ме краката; **~í me v zádech** гърбът ме боли; **~í**
- to srdce ne~í** поговорка далече от очите, далече от сърцето; **z toho mě hlava ne~í** това не ме засяга, това не ме тревожи; **už ho hlava ne~í** той се отгърва, умря; **že tě huba ne~í** разг. как не те заболя устата (от много приказки) **2.** (кого - вин.) прен. наскърбявам, боля, мъча (някого): **ponížení ~í** обидата боли; **to mě na vás ~í, že ...** огорчава ме, обижда ме, че вие ...
- bolívat, -ám неск. многокр.** боли ме често, от време на време
- bolševicky нар.** (по) болшевишки
- bolševick|ý, -á, -é** болшевишки
- bolševičk|a, -у ж.** болшевичка, женà болшевик
- bolševik, -a м.** болшевик
- bolševisace, bolševisovat вж. bolševizace, bolševizovat**
- bolševizm|us, bolševism|us [-zm], -u м.** болшеви́зъм
- bolševizace, -e ж.** болшевизация
- bolševiz|ovat, -uji/разг. -uju (кого, со)** болшеви́зирам (някого, нещо)
- bolt|ec, -ce м.** ушна мида
- bomb|a, -у ж. 1.** бѝмба: **atomová ~a** атомна бѝмба; **vodíková ~a** водородна бѝмба; **trhavá ~** фугасна, разрушителна бѝмба; **zápalná ~a** запалителна бѝмба; **letecká ~a** авиациѝнна бѝмба **2.** прен. експр. сензация, бѝмба: **rozhodnutí přišlo jako ~a** решението дойде като грѝм от ясно небе **3.** бѝмба, цилиндр: **kyslíková ~a** кислороден цилиндр, кослорѝдна бѝмба **4.** в съчет. **~a na branku спорт. жарг.** бѝмбен удар, шут във вратата **5.** учил. жарг. двѝйка (слаба бележка)
- bombardák, -u м. разг. 1.** бомбардировач **2.** обикн. мн. разг. **bombardák|y, -ů** страстоубийки (дамски ватени гащи с крачол)
- bombardér, -u м.** бомбардировач
- bombardovac|í, -í, -í** бомбардировъчен: **~í letoun** бомбардировач; **~í nálet** бомбардировка
- bombard|ovat, -uji/разг. -uju 1.** (со) бомбардирам, обстрѝлвам (нещо) **2.** (кого сѝт) прен. бомбардирам, обсейвам (някого с нещо):
- ~ovat někoho otázkami** бомбардирам, затрупвам някого с въпрѝси
- bombasticky [-ty-] нар.** бомбастично
- bombastick|ý [-ty-], -á, -é** бомбастичен
- bomb|er [bombr], -eru/-ru м.** кѝсо кожено яке
- bombičk|a, -у ж.** умал. бѝмбичка
- bon, -u м. фин.** бон
- bonbon [-op/-ón], -u м.** бонбѝн: **čokoládové ~y** шоколадови бонбѝни
- bonbon|ek [-op/-ón], -ku м. 1.** умал. експр. бонбѝнче **2.** прен. кръгла дамска шапка
- bonboniér|a, -у ж. 1.** бонбониѝра **2.** кутѝя бонбѝни
- bonifikace [-ny-], -e ж.** бонификация: **časová ~e** бонификация по време
- bonit|a [-ny-], -у ж. търг. адм.** бонитѝт, (добро) качество: **~a dlužníka** платежоспособност на длѝжник
- bonton [-op/-ón], -u м.** бонтѝн, умение да се държиш добре в обществѝто
- bor I, -u м.** бѝрова гора
- bór, bor II, -u м. хим.** бор (B)
- bordel, -u м. грубо 1.** бардак, публичен дѝм **2.** хаѝс, безпорядък: **má tam hrozný ~** при него е ужасен хаѝс, безпорядък
- bordelář, -e м. грубо** разхвърлян човѝк
- bordó неизм. прил. разг.** бордѝ, тѝмночервѝн, виненочервѝн
- bor|ec, -ce м. 1.** спорт. спортѝст; атлѝт; състезател **2.** разг. често ирон. майстор: **na takové hlouposti jsi ~** ти си майстор на такива глѝпости **3.** разг. мѝж на място, арабия
- borkyn|ě, -e ж. спорт.** спортѝстка, състезателка
- borovák, -a м.** манатарка, бяла гѝба (*Boletus edulis*)
- boroviče, -e ж.** бѝр: **~e sosna бот.** бор (*Pinus*)
- borovičk|a, -у ж. 1.** умал. бѝрче **2.** бѝрова, хвѝйнава ракия
- borov|ý I [-ógo-], -á, -é хим.** бѝров; който се отнася към химическия елемент бѝр
- borov|ý II, -á, -é** бѝров; който се отнася към бѝр: **~á voda** бѝрова вода; **~á vazelína** бѝров вазелин **~ý les** бѝрова гора
- boršč, -e м. гѝтв.** борш
- bort|it, -ím неск. (со) 1.** изкорѝбвам, кривя (нещо) **2.** събарям, сривам, разрушавам (нещо)
- bort|it se, -ím se неск. 1.** изкорѝбвам се, изкривявам се; кѝртя се, пѝкам се, чѝпя се **2.** срутвам се, рушà се: **páda se ~í pod nohama** пѝчвата се рѝни, потѝва под краката
- borůvč|í, -í ср.** събир. боровѝнков храсталак
- borůvk|a, -у ж.** боровѝнка: **sbírat ~y** берà боровѝнки

borůvkový, -á, -é боровинков: ~ý kompot компот от боровинки

bořit, -ím *несв.* 1. (со) събарям, сривам, разрушавам, рушá (нещо): ~it za sebou mosty *прен.* изгарям мостовете зад себе си; ~it někomu plány разтърям, обърквам плановете на някого 2. (со до чего) втїквам (нещо в нещо, някъде): ~it nohy do sněhu краката ми потъват в снега

bořit se, -ím *св.* сривам се, срўтвам се, падам, разрушавам се, рўхам: jeho sen se ~í *прен.* неговата надежда, неговият план рўха 2. (до чего) потъвам, затъвам, хлътвам (в нещо): vůz se ~í do bláta колата затъва в калта 3. поддавам, хлътвам: led se ~í ледът се троши, се топи, поддава

bosý, -á, -é *именна форма* bos, -a, -o 1. бос: chodit ~ хода бос; obout na ~/na~o обуя на   chodí ~a *поговорка* децата на обушара боси ходят; вода гази, жаден ходи

bosky *нар.* на босо, на бос крак

botá, -у *ж.* 1. обувка: vysoké ~у ботўши; šněrovací ~у високи обувки с връзки; lyžařské ~и   загазил е, стяга го чепикът; prásknout do ~и   му и кѓните зѣби; každý ví, kde ho ~a tlačí всеки си знае хала; srdce mu spadlo do ~и сърцето му падна в гащите, изкара си акъла от страх; sedmimílové ~у бързоходни ботўши (в приказките) 2. *разг. експр.* гаф, глўпост: udělat ~u направа гаф, сгафя; řekl hroznu ~u той изтърси ужасна глўпост

botanický [-пу-], -á, -é ботанически: ~á zahrada ботаническа градина

botanička [-пу-], -у *ж.* ботаничка, жена ботаник

botanik [-пу-], -a *м.* ботаник

botanika [-пу-], -у *ж.* 1. ботаника (наука) 2. учебник по ботаника

botička, -у *ж.* 1. обувчица, обувка 2. *разг.* скѝба (върху автомобилно колело)

botnat, **botnavý** *вж.* bobtnat, bobtnavý

botník, -u *м.* шкафче за обувки

botulin, -u *м. мед.* ботулин (ботулотоксин)

botulizm|us, **botulism**|us [-zm-], -u *м. мед.* ботулизъм

boubel, -e *м.* 1. *мед.* кїста 2. *зоол.* мехўрче (безполов стадий на тения)

boubelatý, -á, -é пўхкав, тѝпчест, закрўгленичък

bouda, -у *ж.* 1. колиба, къщўрка, будка: hlídačská ~a будка на пазяч; pouťová ~a панаирджийска барака, панаирджийска сергия;

павилиѝн; náповědní ~a суфльѝрска будка; psí ~a кўчешка колибка; uvázat psa u ~у завържа кўче на синджир; zalézt do ~у *грубо* подвия си опашката, сѝдна си на задника 2. туристическа хїжа 3. гюрўк: natáhnout, stáhnout ~u kočaru слѝжа, сваля гюрўк на фийтѝн 4. *експр. пейѝр.* стѝра къща, колиба, къщўрка 5. *разг. експр.* примка,

капан на някого

bouchačka, -у *ж.* 1. пукáло (играчка) 2. *прен.* пўшка, шишанѝ

bouchat, -ám *несв.* 1. (кого, со нас, до чего) ўдрям, тўпам, бўхам, блъскам, тръшкам (някого, нещо в нещо): ~at někoho do zad рѓтам, блъскам някого в гърба 2. (чим ѝч, до чего) ўдрям, трѝпам, хлѝпам (с нещо по нещо): ~at na dveře трѝпам на врата; ~at pěstí do stolu ўдрям с юмрўк по масата 3. тряскам, пўкам, изгърмявам, туптѝ; тўпкам; хлѝпам: srdce ~á сърцето бие, туптѝ, тўпка; dveře ~ají вратата хлѝпа

bouchnout, -nu *св.* 1. (чим до чего, нас, ѝч) бўхна, хлѝпна, трѝсна, тръшна, удяря, тўпна (с нещо по нещо): ~nout do dveří удяря по врата   ните? 2. (-; чим) грѝмна, трѝсна (нещо, с нещо): dveře ~ly вратата хлѝпна; ~nout   *експр.* кактѝв провъл! ѝй, каквѝ нѝщо! 3. (кого, со) *разг. експр.* грѝмна, опўшкам, застрѝлям, убїя (някого, нещо): ~nout zajíce застрѝлям заек

bouchnout se, -nu se *св.* (ѝч, до чего, чим) удяря се, блъсна се (в нещо, о нещо, с нещо)

boule, -e *ж.* 1. цищина, бўца, вѝрга, подутина (върху тялото, на челото) 2. бўца, нѝщо издўто, подутина

bouračka, -у *ж. разг.* 1. събаряне (на стари сгради) 2. сграда за събаряне 3. авария, катастрофа; сблѝскване на превѝзни средства

bourák, -u *м. разг. експр.* мѝшна лѝка колá, лимузина

bourat, -ám *несв.* събарям, срўтвам, разрушавам: ~at jednotu *прен.* разрушавам единство

bourec, -ce *м. зоол.* бўба: ~ec morušový копрїенена бўба (Bombyx mori)

bouře, -e *ж.* 1. бўря: sněhová ~e снѝжна бўря, виѝлица, фьртўна; ~e na moři бўря в морѝто 2. *прен.* бўря: ~e potlesku бўрни аплодисментї 3. бунт, метѝж, встáние, война, кавга: selské ~e сѝлски бунтове; husitské ~e

- хусйтски войни; **~e v domácnosti** семѐен скандал
- bouřít, -ím** *несв.* **1.** *безл.* **~í** гърми: **přestalo ~it** вѐче не гърми **2.** бушувам, вилнѐя, гърмя: **vichřice ~ila** бѹрята, ураганът бушуваше; **sál ~il potleskem** залата се тресѐше, гърмѐше от аплодисменти **3.** кипя, бунтувам се (*за човек, чувства и под.*): **~ hněvem** кипя от гняв; **vše v něm ~ilo** всѣчко в нѐго се бунтуваше **4.** (*koho, co*) дрáзня, пробуждам, предизвиквам (*някого, нецо*): **~it svědomí** пробуждам съвестта; **~it smysly** дрáзня сетива **5.** (*koho, co proti komu, čemu*) подстрекавам, бунтувам (*някого, нецо против някого, нецо*): **~it sedláky proti pánům** карам селяните да се бунтуват срещу господарите, против господарите
- bouřít se, -ím se** *несв.* **1.** бушувам, кипя, вря, клокоча (*за чувства и под.*) **2.** (*proti komu, proti čemu*) бунтувам се, вѐставам (*protiv* *някого, против нецо*)
- bouřk|a I, -y** *ж.* **1.** бѹря **2.** *прен.* бунт, вѐстание, вълнѐние, метѐж: **studentské ~y** студѐнтски вълнѐния
- bouřk|a II, -y** *ж.* бомбѐ (*шапка*)
- bouřkov|ý, -á, -é** **1.** който се отнася към бѹря **2.** буреносен
- bouřlivák, -a** *м.* **1.** бунтар **2.** *зоол.* буревѐстник (*Puffinus*)
- bouřliv|ý, -á, -é** **1.** бѹрен: **~é počasí** бѹрно вѐреме; **~é moře** бѹрно, развълнувано морѐ **2.** бѹрен, оживѐн, неспокоѐн: **za ~ých ovací** с бѹрни овации; **~á debata** бѹрни дебати, разисквания; **~é políbení** страстна целѹвка **3.** бѹрен, неудържим, стремителен: **~ý rozvoj** бѹрно развитие **4.** бунтарски, бунтовен: **~á mládež** бунтарска младѐж
- boutique** *вж.* **butik**
- box I, -u** *м.* бѹкс (*кожа за обувки*)
- box II, -u** *спорт.* бѹкс
- box III, -u** *м.* **1.** сепарѐ (*в кафене, сладкарница*) **2.** малко отделѐние, бѹкс (*в болница и под.*)
- boxer, -a** *м.* **1.** *спорт.* бѹксѹр **2.** бѹксер (*порода кучета*)
- boxersk|ý, -á, -é** *спорт.* бѹксѹрски
- box|ovat, -uji/разг. -uju** *несв.* бѹксирам се, занимавам се с бѹкс
- bože** *междум.* бѹже, гѹсподи: **~, to je krása!** бѹже, каква красота!
- boží, -í, -í** **1.** Бѹжи, Гѹспѹден: **království ~í** царството Бѹжие; **s ~í pomocí** с Бѹжия пѹмощ, с пѹмощта на Бѹга; **rest ~í** наказание Бѹжие, наказание от Бѹга; **~í soud** Бѹжи сѹд; **pro rány ~í!** за Бѹга! **služby ~í** *рел.* богослужѐние; **Boží hod vánoční** Рождѐство Христѹво, Коледа; **Boží hod velikonoční** Великден; **Boží tělo** прáзник на Тялото Гѹспѹдне; **~í dárek** хляб; **~í muka** крайпѹтген заслѹн с рѹжисѹ **~í mrtvčina** смѐн, покѹйник е; **venku je ~í dopuštění** навѐн е страшно, страхотия, голям хаос, голяма суматоха **2.** *в съчет.* **~í svět** бѐлия свят, бѹжия свят; **vytáhnout na světlo ~í** измѐкна, извадя на бял свят; **celý ~í den** по цял дѐн
- božihodov|ý, -á, -é** който се отнася към коледни и великденски прáзници; прáзничен: **~é šaty** прáзнични дрѐхи
- božsk|á, -é** *ж.* *в съчет.* **kápní ~ou!** признай си! кажи истината! изплѹй камъчето!
- božsky** *нар.* бѹжѐствено, чудѐсно, фантастично
- božsk|ý, -á, -é** бѹжѐствен и *прен.*: **~á pravda** самата истина
- božstv|o, -a** *ср.* бѹжѐство
- brabenec** *вж.* **mravenec**
- brad|a, -y** *ж.* **1.** брада, брадичка (*част на лицето*): **ostrá ~a** ѹстра брада, брадичка; **má dvě ~y** има двѹйна брадичка; **třepe se mu ~a** *ворѹщѹм* *брѹни* *каѹ* **~y** вирна си носа; **už je ~ou vzhůru** гѹбо опѐна пѐталата; **teče mu mléko po ~ě** устата му мирѹше на мляко, има жѐлто около устата **2.** брада, брадичка (*окосменост*): **~a mu prokvetla** брадата му се прошари; **kozí ~a** козя брада
- bradat|ý, -á, -é** брадат
- bradavčit|ý, -á, -é** **1.** брадавичен **2.** брадавичав; покрит с брадавици
- bradavic|e, -e** *ж.* брадавица
- bradavk|a, -y** *ж.* **1.** папила, брадавичка: **chuťová ~a** *анат.* вѹсова папила, вѹсова брадавица **2.** зѹрно (*на гърда*): **prsní ~a** зѹрно на гърда
- bradk|a, -y** *ж.* **1.** *умал.* брадичка (*част на лицето*) **2.** брада, брадичка (*окосменост*): **kozí ~a** ѹстра брадичка
- bradl|o I, -a** *ср., обикн. мн.* **bradl|a, ~el** *спорт.* ѹспоредка
- bradl|o II, -a** *ср.* **1.** чѹка, чукар, канарá **2.** подвѹдна скала **3.** *само мн.* **bradl|a, -el** перилá, парапѐт
- bráhman, -a** *м.* брамин
- bráhman|sk|ý, -á, -é** брамински
- brahmín** *вж.* **bráhman**
- brach, -a** *м.* *разг.* другар, брат, братец; **milý ~u!** друже мили! братко мѹй!
- brách|a, -y** *м.* *разг. експр.* брат, братлѐ, батко

brajgl, -u *м. разг. експр.* кавга, кáраница, оле-
лия, патардия

brak, -u *м.* брак, некачествена стока

brak|ovat, -uji|разг. -uju *несв. 1.* бракувам:
~**ovat zboží** бракувам стока **2. (kde)** *разг.* тър-
шувам, рoвя се (*някъде*); прерáвам (*нещо*):
~**ovat po kapsách** рoвя из джoбoвете **3. разг.**
експр. разгрáбвам, мародёрствам

brakov|ý, -á, -é 1. бракуван, лошокачествен
2. булеварден: ~**á literatura** булевардна ли-
тература

brambor, -u *м. 1. бот.* картoф (Solanum tube-
rosum) **2. и brambor|a, -y** *ж.* картoф: **loupat**
~у бeля картoфи; **sadbové ~у** картoфи за
сeене, за пoсев; **opékané, pečené ~у** *готв.*
печени картoфи; **smažené ~у** *готв.* пържени
картoфи; ~у **na loupáčku** *готв.* небелени ва-
рени картoфи **3. само brambor|a, -y** *м. експр.*
мúхльo, туткúнин, тúтльo: **ty ~o!** тúтльo,
мúхльo такъв! мúхльo!

bramboračka, -y, bramborov|a, -y *ж. готв.*
разг. картoфeна сýпа

bramborák, -u *м. 1. готв.* тънка картoфeна пйт-
ка; картoфeна тиганица, картoфeна палачи-
нка (*от настъргани картофи*) **2.** кoшница
за картoфи

bramborárstv|í, -í *ср.* отглeждане на картoфи,
картoфoпроизвoдство

bramborovka *вж. bramboračka*

bramborov|ý, -á, -é 1. картoфeн (*за картофи*):
~**ý koš** кoшница за картoфи; ~**é pole** кар-
тoфeна нива; ~**ý nos** *прен.* нoс като картoф
2. картoфeн (*от картофи*): ~**á polévka** *готв.*
картoфeна сýпа; ~**á kaše** *готв.* картoфeно
пюрe; ~**é knedlíky** *готв.* кнeдли от картo-
фи; ~**é placky** *готв.* палачинки от вáрени кар-
тoфи; ~**ý salát** *готв.* картoфeна салáта; ~**á**
moučka картoфeно нишестe, картoфeна кo-
ла; ~**á sadba** *агрон.* картoфeн пoсев; ~**é**
divadlo кúклен теáтър с кúкли от картoфи

brambořík, -ě *м. бот.* циклáма (Cyclamen)

bramboříšt|ě, -e *ср.* картoфeна нива

brambůr|ek, -ku *м. умал. 1.* картoфчe: **opékané,**
smažené ~ky *готв.* пържени картoфчки **2. готв.**
„картoфчe“ (*вид пандишпанен сладкиш с*
пльнка)

brán|a, -y *ж. 1.* пoрта, портáл, вратà, вхoд:
vstupní ~a вхoдна вратà; **slavnostní ~a** три-
умфáлна áрка; **městská ~a** грáдскa пoрта; ~у
pekelné *религ.* вратите на áда; ~а **do světa**
прен. прозoрец към светà; ~а **života** *прен.*
пpàг на живoтa; ~а **smrti** *прен.* път към
смърттà; **otvírat ~u někomu, něčemu** отвá-
рям вратите на някого, на нещo *и прен.*; ~а

nákazy *мед.* вхoдно мýсто на зарàза; **Prašná**
~а *геогр.* Пpàшна брàна (*кула в Пpага*);
Moravská ~a *геогр.* Морáвскa вратà (*проход,*
път към Моравия)

brandy [brendy] *неизм. ж. и ср.* брeнди

bran|ec, -ce *м.* новобрàнец

brán|ic|e, -e *ж. анат.* диафрáгма

brán|it, -ím *несв. 1. (koho, co před kým, před čím,*
proti komu, proti čemu) защитàвам, закpíлям,
брàня, отбрàнявам (*някого, нещo от някого,*
от нещo): ~**it mír** брàня, защитàвам мирà;
~**it někoho** защитàвам някого; застъпвам се
за някого; ~**it vlast** защитàвам родинàта; ~**it**
dítě закpíлям детe; ~**it спорт.** игpàя като за-
щитник **2. (koti)** прeча, попрeчвам, не поз-
волявам, забранявам (*на някого*): **světlo mi**
~í spát светлинàта ми прeчи да спя; ~**ili jim**
vzít se прeчeха им, забранявахa им да се
ожeнят; **co vám v tom ~í?** каквo ви прeчи да

мáлици зaтънал e до гúша в дългове **3. (čemu, v čem)**
прeча (*на нещo*), не позволявам да се осъ-
ществи (*нещo*)

brán|it se, -ím se *несв. (koti, čemu; proti komu,*
proti čemu; –) защитàвам се, брàня се (*от*
някого, от нещo; срещу някого, срещу нещo;
да...)), съпротивлявам се (*на някого, на*
нещo; да...)); изразявам протeст (*срeщу*
някого, срещу нещo): ~**it se nemocí** съпро-
тивлявам се на болесттà, бoря се с болесттà;
~**it se proti podezření** пàзя се да не бъда за-
подозpян; ~**it se uvěřit** не íскам, не мoга да
повяpвам; ~**it se zuby nehty** брàня се със
зъби и нoкти, отчàяно се съпротивлявам; ~**it**
se ze všech sil бoря се, съпротивлявам се с
всички сили

brank|a, -y *ж. 1. умал.* вратà, вратник, вратич-
ка, пoртичка: ~а **zahrady, zahradní ~a** вра-
тичка на гpáдискa огрàда **2. спорт.** вратà
3. спорт. гол: **vstřelit ~u** вкàрам гол; **vítězná**
~а побeден гол; **poměr branek** гoлово съ-
отношeние, гoлова рàзлика

brank|ář, brankař, -e *м. спорт.* вратàр

brankář|k|a, -y *ж. спорт.* вратàрка

brankovišt|ě, -ě *ср. спорт.* наказàтелно полe

brankov|ý, -á, -é *спорт. обикн. в съчет.* ~**é území**
наказàтелно полe; ~**ý poměr, rozdíl** гoлово
съотношeние, гoлова рàзлика; ~**á čára** гoл-
линия (*във футбол, хандбал и под.*); ~**á síť**
мрeжа на вратàта; ~**á tyč** гредà на вратàта

brannost, -i *ж.* боеспoсoбност, отбрàнителна
спoсoбност, вoрoжьeност

brann|ý, -á, -é 1. воeнен, брàнен: ~**ý zákon** закoн

за военната повинност; **všeobecná ~á výchova** всеобщо военно обучение; **~á výchova** военна подготовка; **~á pohotovost, ~á připravenost** боева готовност; **~á povinnost** военна повинност **2.** въоръжен: **~á moc, ~é síly** въоръжени сили; войска, армия

brány, bran ж. само мн. агрон. брана, грапа
branž|e, -e ж. разг. **1.** отрасъл, бранш **2. експр.** сган: **to je pěkná ~e!** ех, че сган! ах, каква сган!

brašnja, -y ж. чанта, торбă: **školní ~a** учебно-ческа чанта; **~a listonoše** чанта на пощенски раздавач; **lovecká ~a** ловджийска чанта; **nákupní ~a** пазарска чанта; **~a na léky** подръчна аптѣчка; **~a na mapu** планшет

brašnář, -e чантар; производител на чанти, на кожени изделия

brašnářství|í, -í ср. **1.** производство на чанти, на кожени изделия **2.** кожарски магазин; магазин за чанти

brát, беру нескв. **1.** (koho, co) вземам (някого, нещо): **~ na sebe kabát** обличам си палтото; **~ do náručí** прегръщам, вземам в ръце; **~ na klín** вземам, поставям на скъта, на колелете си; **~ léky** вземам, пия лекарства; **~ koupele** правя бани; **~ schody po dvou** вземам по две стъпала наведнъж, изкачвам се през две стъпала; **~ zatačky** вземам завои; **~ si příklad** вземам за пример; **~ něco na vědomí** вземам предвид нещо, съгласявам се с нещо; **~ na sebe vinu** поемам върху себе си вина; **~ si na starost** поемам грижата за нещо; **~ na milost** прощавам; **~ ohled na někoho** съобразявам се с някого; **~ v ochranu někoho** поемам защитата, закрилата над някого; **~ na sebe úkol** поставям си задача; **~ na sebe něco a)** обличам нещо **б) прен.** поемам върху себе си вина; **~ na dluh** вземам на кредит; **kde na to bere čas?** откъде намират

няма край, не му се вижда краят; **~ někoho na hůl** измамвам, ошетявам някого; държа се безогледно с някого; **~ si na mušku** вземам на прицел, на мушка; **~ nohy na ramena, ~ do zaječích, ~ roha** плъзя си на петите; офейквам; **křičí, jako by ho na nože bral** крещи, като че ли го колят **2.** (koho, co) хващам (някого, нещо): **~ za ruku** хващам за

правý konec подхождам правилно, върша нещо добре; **~ za slovo** ловя се за думата **3.** обикн. в съчет. **~ si za muže, za ženu** омъжвам се (за някого), оженвам се (за някого);

вземам за мъж, за женă: **brali se z lásky** тѣ се взѣха по любов **4.** кълвă (за риба): **rybu**

момичетата се заглѣждат в нѣго, момите го харѣсват **5.** (co; co kоти) отнѣмам, взѣмам, крадă (нещо от някого); лишăвам (някого от нещо): **~ lidem výdělek** лишăвам хората от работа; **~ odvahu** стрѣсвам, уплăшвам, обезкуражăвам някого; **~ chuť** убивам желăние; **~ slovo** отнѣмам думата; **to ti nikdo**

nic není, ani smrt nebere пословица вземам на босия цървълите **6.** (co z čeho) извăждам, изтѣглям (нещо от нещо): **~ peníze z oběhu** изтѣглям пари от обращение **7.** (co) вземам, получавам, дават ми (нещо): **~ penzi** получавам пенсия; **~ úplatky** вземам рушвет, подкуп; **~ spropitné** вземам бакшиш; **kdy bere-re?** кога получавате заплатата? **~ hodiny** вземам уроци; **~ noviny** получавам вѣстник, абониран съм за вѣстник; **ten krejčí bere**

dává, větší kdo nebere пословица дават ли ти, ѣж, гонят ли те, бѣж! **8.** (koho, co jak, za co) вземам, схвăщам, разбѣирам, възприемам (някого, нещо някак, като някакъв, като нещо): **~ někoho vážně** сериозно се отнасям към някого, вярвам на някого; **neber ho vážně!** не му обръщай внимăние! **~ doslova** отдавам значѣние на нещо, подценявам нещо; **~ za bernou minci** вземам за чиста монѣта; **~ si k srdci** вземам при сърце; **neber to tak tragicky** не го приемай така трагично; **neber si to tak!** не се тревожи! не гò вземай тòлкова сериозно! **~ zavděk** задоволявам се с нещо; **~ za své** изпявам си песента

brát se, беру se нескв. **1.** (o koho, o co) разг. заемам се (с някого, с нещо), залавям се (за нещо): **bral se o to, aby ...** тѣй се домогваше към ..., тѣй полăгаше усилия да ... **2.** обикн. третол. **bere se** разг. взема се, появява се: **kde se tu bere tolik špíny?** откъдѣ дойдѣ, откъдѣ се взѣ тѣя боклук? **kde se tu bereš?** тѣ откъдѣ се взѣ тук? как попадна тук? **3.** малко остар. вървя, насочвам се: **vývoj se bral různými cestami** развитието вървѣше по различни пътища

bratranec, -ce м. братовчѣд

bratrovražedn|ý, -á, -é братоубийствен

bratrsky нар. братски, по братски

bratrsk|ý, -á, -é **1.** братски **2.** братски, приятелски: **~é styky** братски връзки; **~á pomoc** братска помощ **3.** който се отнася към религиоз-

- ната сѣкта на чѣшките брѣтя: **~á víra** вероизповѣданіе на чѣшките брѣтя; **~á jednota** църковна община на чѣшките брѣтя
- bratrství|í, -í** *ср.* **1.** братство **2.** братство, приятелство: **připít si na ~í** пия за побратимяване, пия брудершафт; **~í ve zbrani** бойна дружба
- bratrství|o, -a** *ср.* братство, дружество, организация, общество: **pohřební ~o** погребално дружество
- bratř|ít se, -ím se** *несв. (s kým)* побратимявам се, сдружавам се, дружа, сближавам се (*с някого*): **s každým se ne~í** той не дружи с всеки
- brav, -u** *м.* дрѣбен добитък: **~ a skot** дрѣбен и ѣдър добитък
- bravo** *нар.* браво
- bravur|a [-u/-ú-], -y** *ж.* **1.** майсторство, виртуозност: **hrát na klavír s ~ou** свѣря виртуозно на пиано **2.** показна храброст, прекалена смѣлост
- bravurn|í, -í** **1.** виртуозен, майсторски **2.** дързък; прекалено смѣл, храбър: **~í kousek** демонстрация на смѣлост
- brázd|a, -y** *ж.* **1.** бразда: **vyorat ~u** изора бразда **2.** бразда, следъ **3.** минно рязка, засѣчка
- brázd|ít, -ím** *несв. 1. (со) книж.* браздя, набраздявам (*нещо*) **2. в съчет. ~it si cestu** пробивам си път **3. минно** набраздявам **4. (со; kudy; kde)** поря (*вода, въздух и под.*): **lodi ~í oceány** кораби порят океаните
- brbl|at, -ám** *несв. 1. разг. пейор.* мрѣнкам, мърморя, бърборя под носъ си **2. (na koho, со)** *експр.* роптѣя (*срещу някого, срещу нещо*), ругѣя (*някого, нещо*)
- brčál, -u** *м. бот.* зеленѣка (*Vinca*)
- brčálov|ý, -á, -é** тревѣстозелѣн, трѣвнотелѣн
- brčk|o, -a** *ср.* слѣмка (*за пиене*)
- brč|o, -a** *нар.* бърдо по един тѣрк, по един калѣп **2. диал.** бърдо, хълм, байрче
- brebent|ít, -ím** *несв. разг. експр.* бърборя, брѣщолѣвя, дрѣнкам, дърдоря
- brebt|a, brept|a, -y** *м. и ж. разг. експр.* дрѣнкало, плямпало, бърборко, дърдорко
- brebt|at, brept|at, -ám** *несв. разг. експр. 1.* бърборя, мрѣнкам, мърморя под носъ си, говоря неразбрано, пелтѣча **2.** бърборя, брѣщолѣвя, дрѣнкам, дърдоря, плямпам
- brebt|nout, brept|nout, -nu** *св. разг. експр. 1.* гѣкна, проговоря, избърборя, изплямпам **2. жарг.** сгрѣшѣ, изпѣсна се при говорѣне
- breč|et, -ím** *несв. разг.* рева, плача
- brejlat|ý, -á, -é** *експр.* очилѣт
- brejle** *вж. brýle*
- brej|ít, -ím** *несв. 1. експр.* глѣдам с очилѣ; глѣдам втрѣнчено, пуля се, глѣдам отблизко (*като късоглед човек*), **2. (na koho)** пейор. зѣпам (*някого*), пуля се (*в някого*)
- brejlov|ec, -ce** *м. зоол.* очилѣрка, кѣбра (*Naja*)
- brek, -u** *м. разг. експр.* цѣврене, рев, плач: **dát se do ~u** разцѣвря се, разрева се; **to je k ~u!** чѣк ми се реве! кѣлко е досѣдно! да се пѣкне човек!
- brept|a, breptat, breptnout** *вж. brebta, brebtat, brebtnout*
- breviář, brevíf, -e** *м. църк.* трѣбник, служѣбник, молѣтвеник
- bridž, -e** *м.* бридж (*игра на карти*)
- brigád|a, -y** *ж.* **1. воен.** бригада: **velitel ~u** бригаден командѣр **2.** бригада (*доброволна помощ*): **žňová ~a** жѣтвѣрска бригада; **nedělní ~a** недѣлна бригада; **sobotní ~a** сѣботник **3.** бригада, звѣно: **mládežnická ~a** младѣжка бригада; **vedoucí ~y** бригадѣр
- brigádnice, -e** *ж.* бригадѣрка, учѣстничка в бригада, члѣнка на бригада
- brigádnick|ý, -á, -é** бригадѣрски, бригаден: **~á práce** бригадѣрски трѣд; **~é hodiny** часовѣ, отработѣни на бригада
- brigádník, -a** *м.* **1.** бригадѣр (*учѣстник в бригада*) **2. воен. жарг.** бригаден командѣр
- brigádýrk|a, -y** *ж. воен. жарг.* офицѣрска шапка (*с козирка*), фуражка
- briket|a, -y** *ж.* брикѣт
- brilant, brilantový** *вж. brilliant, brilliantový*
- brilantin|a [-tu/-tý-], -y** *ж.* брилянтѣн (*за коса*)
- brilantn|í, -í, -í** *разг.* брилянтен; *прен.* безупрѣчен, знаменѣт, блестящ: **~í snímek** *фотогр.* висококонтрастна, силноконтрастна снѣмка
- briliant** *м.* брилянт, елмѣз
- briliantový, -á, -é** брилянтен, елмѣзен: **~ý prsten** брилянтен, елмѣзен прѣстен; прѣстен с брилянт, с елмѣз
- britsk|ý, -á, -é** британски
- br|a, -a** *нар.* брѣтѣни по един тѣрк, по един калѣп **2. диал.** брѣтѣни по един тѣрк, по един калѣп
- ani ~u** *разг.* нямам пѣкната пара **2.** пѣче перѣ (*за писане*)
- brk|at, -ám** *несв. експр. 1.* препѣвам се, спѣвам се: **~at o kameny** спѣвам се в камѣни **2.** подкѣсявам се, препѣвам се (*за крака*) **3. диал.** хѣлцам

brk|nout, -nu св. *експр.* 1. препъна се, спъна се 2. *прен.* сгреша; сгъзя лѹка 3. подкося се (за крака) 4. *диал.* хлѣцна, гѣкна

brk|o, -a ср. 1. птѣче перѡ: **husí ~o** гѣше перѡ
 ◆ **brk|ovat** св. *експр.* **brk|ovat** **2.** *тар.* пѣче перѡ (за писане)

brlen|í, -í ср. перила, парапѣт

brloh, -u м. 1. бърлѡга, легѡвище: **medvědí ~** мѣчешка бърлѡга 2. *експр.* бърлѡга, свъртѣлище, вертѣп

brňavka, -y ж. *обикн.* в съчет. **uhodit se do ~y** удѣря си лѣкъта и ми изтрѣпне лѣкътният нѣрв

brněn|í I, -í ср. брѡня, рѣзница, доспѣхи: **rytíř v ~í** рѣцар с доспѣхи

brněn|í II, -í ср. изтрѣпване: **mám v noze ~í** кракът ми е изтрѣпнал

brn|ět, -ím нескв. 1. *обикн.* *третол.* безл. **~í (-; koho)** изтрѣпва (ми) (*нещо*): **~í mě ruka od psaní** рѣката ми изтрѣпва от писане; **tolik mluvili, až ho hlava ~ěla** главѣта му се надѣ от приказки 2. *диал.* бучѣ: **~í mi uši** бучи ми в ушите

brnk|at, -ám нескв. 1. дрѣнкам, подрѣнкам, свѣря (на китара и под.) 2. *нейор.* дрѣнкѡтя, скѣрцам, скрибѣцам (на муз. инструмент): **~at na kytaru** дрѣнкам на китара

brnk|nout, -nu св. 1. дрѣнна, удѣря (*струни и под.*): **~nout do strun** удѣря, дрѣнна струни 2. (*коти*) *разг.* позвѣня, дрѣнна, обѣдя се по телефона (*на някого*): **zítra ti ~nu** ѹтре ще ти позвѣня, ще ти се обѣдя (*по телефона*)

brod, -u м. 1. брод 2. водопѡй, поѣло (*за добитък*)

brodišt|ě, -ě ср. 1. брод 2. плитък дѣтски басѣйн

brod|it se, -ím se нескв. 1. (**čít; přes co**) преминѣвам, прегѣзвам (*нещо, през нещо*): **~it se přes řeku** прегѣзвам рекѣ, преминѣвам през рекѣ 2. (*v čem*) *прен.* гѣзя, кѣпя се (*в нещо*): **~it se v krvi** кѣпя се, потѣнал съм в крѣв

broj|it, -ím se нескв. (*proti komu, proti čemu*) бунтѣвам се, бѡря се, вѣставам (*срещу някого, срещу нещо*); противопостаѣвам се (*на някого, на нещо*)

brok, -u м. 1. сачмѣ, често **brok|y, -ů** мн. сачми 2. *техн.* сачмѣ, дробинка

brokát, -u м. *текст.* брокѣт

brokátov|ý, -á, -ě *текст.* брокѣтен, брокѣтов

brokovnic|e, -e ж. ловджийска пѣшка (*със сачми*)

bróm, brom [-ó-], -u м. *хим.* бром (Br)

bronchit|ida [-ty/-tý-], **bronchit|is, [-tys], -dy** ж. *мед.* бронхит

brontosaur|us, -a м. *зоол.* бронтозѣвър

bronz, -u м. 1. бронз (*сплав*) 2. бронз, брѡнзова боя

bronzov|ý, -á, -ě 1. брѡнзов: **~á socha** брѡнзова статуя 2. *прен.* брѡнзов: **~á osmahlost** брѡнзов тѣн, цвѣт (*на кожата*) 3. в съчет. **doba ~á** *археолог.* брѡнзова ѣра

brosk|ev, -ve ж. 1. прѣскова (*плод*) 2. прѣскова (*дърво*)

broskvo|ň, -ně ж. *бот.* прѣскова (*дърво*) (Prunus persica)

broskvov|ý, -á, -ě прѣсковен; кѡйто е от прѣскови: **~ý kompot** компѡт от прѣскови; **~é tváře** *прен.* бѣзи като прѣскови

brouč|ek, -ka м. 1. *умал.* брѣмбарче, буболѣчка: **svatojánský ~ek** светѣлка 2. *експр.* мѣличко, дѣшенце, дѣшѣчко (*нежно обрѣщение*): **ty můj ~ku!** пѣленце мѡе! чѣдо мѡе! гѣлъбче мѡе!

brouk, -a м. 1. брѣмбар, буболѣчка 2. *разг. експр.* чудаќ, зѡдия, особнѣк 3. **~u!** *експр.* мѣличък! брѣтко! гѣлъбче! пѣле! (*нежно обрѣщение*) 4. *разг.* мухѣ (в главѣта); тревѡжна мѣсль
 ◆ **na chomrath|y** **2.** на някого мухѣ в главѣта; **má ~y v hlavě** все се кахѣри, все се тревѡжи, все мѣка го гѡни; **dělat mrtvého ~a** *експр.* прѣвя се на утрѣпан

brouk|at, -ám нескв. 1. (*co; na koho, co*) мърмѡря (*нещо*), роптѣя (*срещу някого, срещу нещо*) 2. (*co*) тананиќам (си) (*нещо*): **~á si písničku** тѡй/тѣ си тананиќа пѣсен 3. гуќам (*за дете*): **dítě si spokojeně ~á** дѣтѣто доволно гуќа

brouk|nout, -nu св. (*na koho*) сѡпна се, подвѣкна (*на някого*): **~nout si pro sebe** промѣрмѡря под носѣ си

brouš|ek, -ku м. 1. *умал.* точѣло, брус, брѣсче: **chléb tvrdý jako ~ek** хлѣб, тѣвѣрд като камък 2. клѣсав хлѣб: **chléb má ~ek** хлѣбѣт е клѣсав

brouš|it, -ím нескв. 1. (*co*) тѡча, ѡстрия (*нещо*): **~it si na něco zuby** тѡча си зѣбите за нѣщо; **~it si na někoho zuby** заќанвам се на някого; гѡтвя се да се разпрѣвя с някого 2. (*co*) шлифѡвам (*нещо*): **~it sklo** шлифѡвам (кристално) стѣклѡ 3. (*co*) *прен.* шлифѡвам, изглѣждам, облагородѣвам (*нещо*): **~it sloh** изглѣждам, шлифѡвам стил 4. в съчет. **~it si jazyk** (*o někoho, na někom*) *разг. експр.* дрѣнкам по адрѣс (*на някого*); **~it si vtíp** (*o někoho, na někom*) подигрѣвам се (*с някого*) 5. (*co oč, ro čem; čít oč*) влѣча (*пола и под. по нещо*): **~í sukni o zem** полѣта ѣ се влѣчи по

земята, мѣте земята **б.** разг. скѣтам се, брѣдя, шлѣя се: **~it po ulicích** шлѣя се, скѣтам се из љлиците; **~it za děvčaty** тѣчам подѣр момѣчета; влѣча се по момѣчета

broušen|ý, -á, -é натѣчен, набѣтрен: **~é sklo** кристално стѣклѣ, шлифѣвано стѣклѣ

brouzdališt|ě, -ě ср. плитѣк дѣтски басѣйн

brouzd|at, -ám нескв. (со) топѣ (си) (нещо): **~at nohy, ruku ve vodě** топѣ си кракѣта, рѣкѣта във вода

brouzd|at se, -ám se нескв. **1.** (kde, kudy) гѣзя, джѣпам (в нещо, през нещо): **~at se v řece** гѣзя, джѣпам из рекѣ; **~at se sněhem, trávou** гѣзя из снѣг, по трѣва **2.** (kde, kam, kudy) експр. скѣтам се, брѣдя (някъде, из нещо, по нещо): **~ se lesem** скѣтам из горѣта

brož, -e ж. брѣшка

brož|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (со) брошѣрам, подшѣвам (нещо): **~ovaný výtisk** брошѣрана, неподвѣрзана книга

brožur|a [-žu-/žú-], -ý ж. **1.** неподвѣрзана, брошѣрана книга **2.** брошѣра: **politická ~a** политѣческа брошѣра

bruč|et, -ím нескв. **1.** рѣмжѣ (за мечка) **2.** брѣмчѣ, (за пчели и под.) **3.** (паč) експр. роптѣя, рѣмжѣ, мѣрмѣря (срѣцу нещо, против нещо) **4.** (со) тананикам (си) (нещо) **5.** мѣрмѣря, бѣрбѣря под носѣ си **6.** разг. експр. лежѣ, кѣсна в затвѣра: **~í v base** лежѣ в затвѣра, в драгѣлника, в пандѣза

bručiv|ý, -á, -é **1.** рѣмжѣщ **2.** брѣмчѣщ **3.** експр. мѣрмѣрѣщ, роптѣещ, недовѣлствѣщ (за човек)

bručoun, -a м. експр. мѣрмѣрко, мѣрмѣран

bruk|ev, -ve ж. **1.** гулѣя, алабѣш **2.** в сѣчет. **~ev zelná** бот. зѣле, нѣмско зѣле, гулѣя, цвѣтно зѣле (Brassica) **3.** в сѣчет. **~ev řepka** бот. рѣпица (Brassica napus)

bruml|at, -ám нескв. **1.** брѣмчѣ, бучѣ **2.** (со) експр. мѣрмѣря, бѣрбѣря под носѣ си (нещо) **3.** (паč) разг. експр. роптѣя, мѣрмѣря, рѣмжѣ (срѣцу нещо, против нещо)

brunátn|ý, -á, -é червендѣлест, тѣмночервѣн, кафѣвочервѣн: **~ý obličej** червендѣлесто лице

brunet, -a м. брѣнѣт

brunet|a, -u ж. брѣнѣтка

brunetk|a, -u ж. умал. често експр. брѣнѣтка

brus, -u м. **1.** брус **2.** точѣло, точѣларски кѣмѣк; острѣло: **~ na dřevo** машинѣ за шлифѣване на дѣрво

brusič, -e м. **1.** точѣлар **2.** шлифѣвѣч, полировѣч (на кристално стѣкло) **3.** обикн. пейѣр. пурѣст: **~ jazyka** чѣстѣч на езѣка, пурѣст

brusičsk|ý, -á, -é **1.** точѣларски, шлифѣвѣчен: **~ý**

kámen точѣларски кѣмѣк, точѣло **2.** обикн. пейѣр. пурѣстѣчен (в езѣково отношение)

brusičstv|í, -í ср. **1.** точѣларство **2.** занѣят на шлифѣвѣч, полировѣч на стѣклѣ **3.** обикн. пейѣр. пурѣзѣм: **diletantské ~í** некомпетѣnten, дѣлетѣнтски пурѣзѣм

brusink|a, -u ж. **1.** червѣна боровѣнка **2.** бот. боровѣнков хрѣст (Vaccinium vitisidala)

brusinkov|ý, -á, -é кѣйто се отнѣся кѣм червѣна боровѣнка: **~ý kompot** компѣт от червѣни боровѣнки

brusír|n|a, -u ж. **1.** точѣларница **2.** цех, работѣлница за шлифѣване, за полиране на стѣклѣ

brusk|a, -u ж. техн. шлайфмашѣна, машинѣ за шлайфане, шлифѣвѣчна машинѣ: **hrotová ~a** цѣнтрѣва шлайфмашѣна; **bezhrotá ~a** безцѣнтрѣва шлайфмашѣна

bruslař, -e м. кѣнкѣѣр

bruslařk|a, -u ж. кѣнкѣѣрка

brusl|e, -e ж. обикн. мн. **brusl|e, -í** кѣнкѣ, кѣнкѣ: **hokejové ~e** хѣкеѣни кѣнкѣ; **krasobruslařské ~e** кѣнкѣ за фѣгурно пѣрзѣляне; **rychlobruslařské ~e** кѣнкѣ за бѣгане; **kolečkové ~e, ~e na kolečkách** лѣтни кѣнкѣ, рѣлкови кѣнкѣ; **jezdit na ~ích** пѣрзѣлям се с кѣнкѣ, на кѣнкѣ; **připínat si ~e** врѣзвам си, слѣгам си кѣнкѣ

bruslen|í, -í ср. пѣрзѣляне с кѣнкѣ

buř|in|a, -y ж. бѣрѣнѣ ◆ **un|ý**

tom dobře ~it умѣе да плѣва; добрѣ се справѣя с положѣниѣто; **ted' v tom ~í** загѣзи с двѣта крака; затѣна до гуша

brusn|ý, -á, -é **1.** точѣларски, шлифѣвѣчен: **~ý kotouč** шлифѣвѣчен дѣск, шлифѣвѣчна шѣйба; **~ý kámen** точѣларски, точѣлен кѣмѣк **2.** кѣйто мѣже да се тѣчи, да се шлифѣва

brutalit|a, -u ж. **1.** бруталност, грубѣст **2.** брутална, груба постѣпка

brutáln|í, -í, -í брутален, груб

brutto I [bruto] неизм. прил. тѣрг. счетов. брутен, бруто: **~ váha** брутно теглѣ; **~ příjmy** брутен дѣход, ѣбщ дѣход

brutto II [bruto], **-a** ср. жарг. брутно теглѣ, ѣбщ дѣход и под.

brů|v|n|a, -y ж. брѣвѣнѣ ◆ **něh|n|a, -y**

ani ~ou nepohnul тѣй дѣрѣ не мѣгна; **stáh-nout ~y** смрѣщѣя вѣжди; намрѣщѣя се

bryčk|a, -u ж. брѣчка, кабриолѣт

brykul|e, -í ж. мн. разг. експр. **1.** прищѣвки, капрѣзи: **já mu vyženu ~e z hlavy** ще му избѣя тѣзи глѣпѣсти от главѣта **2.** церемѣнии, заобѣкалки, усѣквания, трѣднѣсти: **dělá ~e** разѣгрѣва теѣгѣр

bryl|e, разг. brejl|e, -í ж. мн. очѣлѣ: **~e se zlatými**

obroučkami очила със златни рамки; **~e proti snění** **невнимно** **ома**
růžovými ~emi гледам през розови очила
brynd|a I, -y ж. 1. разг. експр. помия, бълвоч (за напитка) 2. разг. кафѐ: **nosil si do práce trochu ~y** той си носеше на работата по малко кафѐ 3. разг. експр. каша, забъркана работа, затруднение: **být, octnout se, zůstat, uváznout v ~ě** загази́л съм, в затруднение съм, забъркал съм някаква каша; **vytáhnout, dostat někoho z ~y** измъкна някого от батака, от затруднено положение; **dostal jsem se do pěkné ~y** загахих; забърках се в голяма каша; **nechat někoho v ~ě** остава някого в беда; остава някого сам да си бие главата, сам да се оправя
brynd|a II, -y м. и ж., bryndal, -a м., bryndalk|a, -y ж. разг. експр. 1. къпчо; къпав(а) в ръцете (който несръчно налива и разлива течности; който при ядене се покапва) 2. кръчмар, който кръщава, разрежда вино и под.
bryndáč|ek, -ku м. умал. лигавниче, лигавник
brynd|at, -ám неск. 1. (со; со ро чет, čím ро чет; -) невнимателно налива́м и разлива́м, покапвам (нещо): **~at víno po šatech** разливам вино по дрехите; покапвам дрехи с вино 2. (со čím) кръщавам, разреждам вино, нижк **спиря́м**
 си/пропиле́х си живота 3. експр. (со kam) ле́я, налива́м (нещо някъде)
brynd|at se, -ám se неск. (kde) разг. експр. джапам, га́зя във вода; мо́кря се
brynz|a, -y ж. бринза (вид овче сирене)
bryskn|í, -í, -í рязък, остър: **~í odpověď** рязък, остър отговор
brzd|a, -y ж. спирачка и прен.: **nožní, ruční ~a** крачна, ръчна спирачка; **záchranná ~a** внезапна спирачка; **hydraulická, vzduchová ~a** хидравлична, въздушна спирачка; **utahovat, přitahovat ~y, přišlápnout na ~u** удържа, натисна спирачка; заковá спирачка; **selhaly mu ~y** спирачките му отказаха; **~a drhne** спирачката засича
brzdař, -e м. ж.п. спирач
brzd|ít, -ím неск. 1. (-; со) спира́м (нещо) със спирачка, натискам спирачка (на нещо) 2. (со; četu) забавя́м, затрудня́вам (нещо), прече́а (на нещо): **~it rozvoj** забавя́м, затрудня́вам развитие
brzičko нар. експр. скоро, много скоро
brzk|ý, -á, -é скорошен: **~á smrt** ранна смърт; **na ~ou shledanou** до скоро виждане; **v ~ě době** в скоро, в близко време

brzlík, -u м. 1. анат. тимусна жлезá (thymus) 2. готв. ядки (ястие от тимусна жлезá на животни)
brzo, brzy нар. 1. скоро, в скоро време: **~ bude jaro** скоро ще дойде пролетта 2. рано: **~ ráno** рано сутрин(та); **~ po poledni** веднага след обяд; **dítě se narodilo nějak ~** детето се роди ненавре́ме (много рано след сватбата)
břečk|a, -y ж. 1. рядка кал, лапавица 2. разг. експр. помия, бълвоч, боза (за лошо питие)
břeč|an, -u м. бот. бръшлян (Hedera helix) **бръшля́н**
ворка тихата вода е най-дълбока 2. скат, отвесен бряг 3. рѐб: **na ~u propasti** на рѐба на пропастта и прен.
břemen|o, -a, книж. břímě, břemene ср. 1. брѐме, товар, тежест: **vzpírání břemen** спорт. вдигане на тежести 2. прен. брѐме, тежест, задължение: **břímě odpovědnosti** брѐме на отговорността
břeskn|ý, -á, -é рязък, остър, креслив, гръмък: **~ý zvuk polnice** остър звук на военна трѐба
břevn|o, -a ср. 1. (напрѐчна) гредá 2. техн. спорт. гредá
břez|en, -na м. март
břez|í, -í, -í заплодѐна, брѐменна, стѐлна (крава); жрѐбна (кобила); прáсна (свиня); скучна (кучка) и под.
březivost, březnost, březost, -i ж. брѐменност (при животни)
březnov|ý, -á, -é мартенски
březov|ý, -á, -é брѐзов: **~ý háj** брѐзова гора
břídil, -a м. експр. мърляч, цапач, драскач; човек, който изпóртва, разва́ля всичко; лóш майстор, лóш работник
břídilk|a, -y ж. експр. мърлячка; женá, която изпóртва, разва́ля всичко; лóша работничка
břídilsk|ý, -á, -é експр. мърлячески, мърляшки
břídilstv|í, -í ср. мърлячество, мърлящина
břídlic|e, -e ж. 1. минер. аспид, шйста 2. каменна плóчка, шйфер, шйферна плóчка, шйстова плóчка (за покрив)
břídlicov|ý, -á, -é аспиден, шйстов: **~á tabulka** плóчка за писане (с калем); **~á střecha** покрив от каменни, шйстови плóчки
břícháč, -e м. разг. експр. шйшко, шкѐмбо; шкѐмбелия човек
břichat|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í неск. пу́скам шкѐмбѐ, пу́скам корѐм
břichat|ý, -á, -é 1. шйшкав, шкѐмбест, шкѐмбелия, корѐмест 2. експр. тѐмбест: **~á nádobá** тѐмбест сѐд

břicho, -cha *ср., по-рядко břich, -a/-u* м. корѐм, шкѐб
тѣпках се; напѣлних си тѣрбѹха; **smál se, až se za ~cho popadal** тѹй припадаше, превиваше се от смѣх; **kručí mu v ~še** къркѹрят му червѹтата, вѣлци му виѣт в стомѹха, глѹден е; **plazí se před někým po ~še** влѹча се по корѐм пред някого; подмѹзвам се, подлизѹрствам пред някого; **máš kosti v ~še** голям мѣрзел си

břichomluvec, -ce м. вантрилѹк (*човек, който говори без да си отваря устните*)

břichopas, -a, břichopáslek, -ka м. пейѹр. чревоуѹдѹник

břimě *вж. břemeno*

břink|at, -ám *несв.* 1. дрѣнчѹ, дрѣнкам, звѣнтѹ 2. (*čít*) ѹдрям, тракам (*с нещѹ, което дрѣнчи, звѣнти*) 3. пейѹр. дрѣнкам, дрѣнкѹта; скрибѹцам (*на музикален инструмент*): **~at na klavír** дрѣнкам на пиѹно

břísk|o, -a *ср. умал.* 1. корѐмче, шкембѐнце 2. *в съчет.* **~o prstu** мѐка чѹст, възглавничка на прѣст

břišň|í, -í, -í корѐмен: **slinivka ~í anat.** подстомѹшната жлезѹ; **~í dutina anat.** корѐм, корѐмна кухина; **~í tyf med.** корѐмен тиф

břít|k|ý, -á, -é 1. *книж.* ѹстър: **~ý meč** ѹстър мѐч 2. рѹзѹк, ѹтсѐчен, ѹтривѹст, хаплив, ѹстър: **~ý povel** рѹзка, ѹтривѹста команда

břítv|a, -y *ж.* брѣсѹнѹч

bříz|a, -y *ж.* 1. *бот.* брезѹ (Betula) 2. *воен. жарг.* пѹшка, шишанѐ

bub|e|n|o *муж.* **~n|e|n|o**
ani ~ тѹй не обѐли нѹто дѹма, не обѐли зѣб, не кѹза гѣк

bubák I, -a м. *одуш.* 1. плашилѹ, страшилѹ: **kouká jako** ~ глѹда като бѹхал; глѹда мрѹчно, навѣсено, нацѹпено; **strašit děti ~em** плаша децѹтата с таласѣми 2. *експр.* бѹхал; неприветлив, навѣсен, намѹсен чѹвѥк; темерѹт, самѹживѥц

bubák II, -u м. *неодуш.* 1. тревѹга, безпѹкѹйство; лѹши мѹсли: **vyhnat někomu ~y z hlavy** избѹя от главѹтата на някого лѹшите мѹсли 2. чѐрен ѹблак

bub|en, -nu м. 1. барабан, тѣпан: **tlouci na ~** бѹя тѣрг; **přijít, dostat se na ~** разорѹя се 2. *техн.* барабан: **válcový** ~ цилиндричен барабан

bubeník, -a м. барабанчик, тѣпанджѹ

bubenic|e, -e *ж.* барабанчица, тѣпанджийка

bubin|ek, -ku м. 1. *умал.* барабанче 2. *анат.* тѣпанче: **řval, až ~ky zaléhaly** тѹй викаше

до бѹга; такѹ си дерѐше гѣрлото, че проглѹши ушите на хѹрата 3. барабан (*на револвер*) 4. кюмбѐ, „циганска любѹв“ (*крѣгла желязна печка*) 5. гергѐф (*за бродирание*)

bublanin|a, -y *ж. готв.* сладкиш, кѥкс с плодове

bubl|at, -ám *несв.* 1. бѣбля, шуртѹ, бѣлбѹкам, кѣкря, клокочѹ (*обикн. за вода*) 2. (*na koho, na co*) *разг. експр.* мѣрмѹря, рѹптѹ (*срещу някого, срещу нещѹ*)

bublin|a, -y *ж.* 1. мехѹр: **mýdlová ~a** сапѹнен мехѹр; **pouštět ~y** пѹскам сапѹнени мехѹрчета 2. *прен.* сапѹнен мехѹр; балѹн; празна рѹбота, кѹрфишѥк 3. шѹпла, мехѹрче (*в стѣкло и под.*)

bubn|ovat, -uji|разг. -uju *несв.* 1. ѹдрям, бѹя барабан; барабанѹ: **~ovat na poplach** бѹя тревѹга 2. барабанѹ, ѹдрям, бѹя, шибам: **děšť ~uje do oken** дѣждѹт шиба, бѹе в прозѹрците; **~ovat prsty po stole** барабанѹ с прѣсти по мѹсата

bubnov|ý, -á, -é барабанен; подѹбен на барабан, на барабанен звѹк: **~ý mlýn** барабанна мѐлница; **~á palba воен.** барабанен ѹгѣн

bubu(bu) *междум.* бу-у! у-у! **dělat na někoho** ~ *дет.* плаша някого

buclat|ý, -á, -é пѣлничѹк, тѹпчест, дѹндест, бѹзест, крѣгличѹк

bůč|ek, -ku м. *готв.* гѣрдѹ, месѹ от гѣрдѹ: **vepřový** ~ свѹински гѣрдѹ; **uzený** ~ пѹшени гѣрдѹ

buč|et, -ím *несв.* 1. мучѹ: **dobytek ~el hladem** добѹтъм ѹмѹрѹва
~ím тѹй е прѹст като пѣн 2. *експр.* плача, рева

bud', bud'to, книж. bud'že, bud'si сѹюз обикн. *в съчет.* ~ ... **anebo, ~ ... nebo** или ... или; **~ ted', anebo nikdy** сегѹ или никѹга; **~ všechno nebo nic** или всѣчко, или нищѹ

buddhizm|us, buddhism|us [-zm-], **-u** м. будѹизъм

budíč|ek, -ku/-ka м. 1. *умал.* будѹилниче, мѹтък будѹилник 2. *воен.* ѹтринна зарѹ: **troubit ~ek** свѹря зарѹ

budík, -u/-a будѹилник: **nařídít, natáhnout** ~ навѹя, курдѹсам будѹилник

buditel, -e м. будѹител, възрождѹенски деѥц

buditelsk|ý, -á, -é будѹителски

buditelstv|í, -í *ср.* (национално) будѹителство

bud|ít, -ím *несв.* 1. (*koho*) бѹдя, пробѹждам, сѹбѹждам (*някого*) 2. (*koho k čemu*) подбѹждам, подтѹквам (*някого кѹм нещѹ*): **~ít lid** бѹдя, просвѥщавам нарѹда 3. (*co*) бѹдя, предизвѹквам, сѹбѹждам (*нещѹ*): **~ít dojem**

права впечатлѣние; **~it sympatie** събуждам симпатии; **~it nadšení** предизвиквам възторг; **~it pozornost** привличам внимание; **~it senzaci** права, предизвиквам сензация; **~it zdání** права впечатлѣние на ...; ймам вид, изглед; **~it budí** **~i**

zlou krev създавам, предизвиквам крамоли, раздори **4. физ. електр.** възбуждам: **buzení dynamo** възбуждане на динамо

budjit se, -ím se *несв.* **1.** будя се, пробуждам се, събуждам се **2. прен.** събуждам се, пробуждам се, осъзнавам се **3. книж.** възниквам, надигам се

budiž *част.* да бѣде! нека бѣде! тѣй да е! така да е! е, добрѣ! хубаво!

budižničemu *обикн. нескл. м. ж. и ср. експр.* нехранимайко, никаквец, негодник, некадърник; никаквица, негодница, некадърница

budka, -у *ж. умал.* будка, къщичка, кабина: **telefonní ~a** телефонна будка, кабина; **nápovědní ~a** суфльорска будка; **~a pro špačku** къщичка за скворци; **strážní ~a** караулна будка; караулка; **ptačí ~a** къщичка за птици

budoár, -u *м.* будоар

budoucí, -í, -í бѣдещ: **~í lékař** бѣдещ лекар; **~í čas** *език.* бѣдеще време, футурум

budoucn|o, -a *ср.* бѣдеще: **v ~u** в бѣдеще

budoucnost, -i *ж.* бѣдеще: **plány do ~i** планове за бѣдещето; **ponaučení pro ~** поука за в бѣдещето

skvělá ~ чакá го, очаква го свѣтло бѣдеще; **to nemá** ~ това нѣма бѣдеще; **to je hudba ~i** това е въпрос на бѣдеще

budov|a, -y *ж.* сграда, здание, пострѣйка: **obytná ~a** жилищна сграда; **správní ~a** административна сграда; **tovární ~y** заводски сгради, корпуси; **výšková ~a** многоетажна пострѣйка, многоетажна сграда; **veřejné ~y** обществени сгради

budovatel, -e *м.* **1.** строител **2. прен.** строител, създáтел, творец

budovatelk|a, -y *ж.* строителка, създáтелка

budovatelský, -á, -é строителен, градивен, творчески: **~é úsilí** строителен размáх, творчески усилия; **~é úspěchy** успѣхи в строителство

budovat, -uji/разг. -uju *несв.* **1.** (со) строя, градя, съзидвам (*нещо*): **~ovat družstvo** основавам, създавам кооперация **2.** (*со на кот, на чет*) *книж.* основавам се (*на някого, на нещо*); изхождам (*от някого, от нещо*); взѣмам (*някого, нещо*) за основа, за предпоставка

budovat se, -uji se/разг. -uju se *несв.* основавам се (*на нещо*), почивам (*върху нещо*)

bud'si *част.* нека! добрѣ! хубаво! така да е! тѣй да е!

bud'to *вж.* **bud'**

bufet [byfě] *нескл. ср., bufet [bufet], -у *м.* бюфет, закусвалня: **mléčný ~** млѣчен бар; **prodavačka z ~u** продавачка в бюфет, в закусвалня*

bůh, boha *м.* **1. Bůh** *религ.* Бѣг, Гѣспод: **po-máhej Pán Bůh!** помози Бѣг! Бѣже помози! **pozdrav Bůh!** здравѣй; **tě Bůh!** *жарг.* здрасти! **zaplať Pán Bůh!** благодаря, Бѣг да те **пока!**

boh|ová **boh|ová** *ж.* вица човѣк предполага, Гѣспод разполага; **Pán Bůh ho k sobě povolal** Гѣспод го прибра при себѣ си; **stál jak ho pán ~ stvořil** той стоѣше, кактѣ го бѣше майка родила (*съвсем гол*); **host do domu, ~ do domu** *пословица* гѣст в къщи, Бѣг в къщи **2. обикн. мн. boh|ové, ~i**

bohy! *ж.* че зрѣлице! божѣствено зрѣлице! **3. в различни съчет. усилва гл. значение: za (živého) boha si nevzpomněl** той за нищо на свѣта не можеше да си спѣмни; **měl peněz až ~ brání** той ймаше безбѣжно много пари **4. в различни междум. съчет.** бѣже! гѣсподи! за бѣга! *и под.:* **přisám ~, je to tak** бѣга ми, така е; кълна се, че е така; (**můj ty bože, to je krása!** божѣ, колко е хубаво! **chraň ~** пази бѣже! **díky bohu** благодаря на бѣга! **chvála bohu** слава бѣгу! **no, pozdrav ~!** *разг.* е, слава бѣгу! **5. за съмнение, несигурност: ~ ví kdo, ~víkdo** бѣг знае кой; **~ ví co/kde/kdy/kam** бѣг знае каквѣ/къдѣ/когá/(на)къдѣ *и под.;* **to je u boha, (kdy přijde)** един гѣспод знае, (когá ще дойде); **~ sud', jak to dopadne** кой знае как ще свѣрши това

bůhsámví *част.* бѣг знае, кой знае, един гѣспѣд знае

bůhsud' *част.* бѣг знае, кой знае, един гѣспѣд знае

bůhví *част.* бѣг знае, кой знае, един гѣспѣд знае

bohyn|ě, -ě *ж.* богиня: **~ě lásky** богиня на любовта

buch *междум.* бух! пух! прас! прас!

buchar, -u *техн.* механичен чуќ

bucht|a, -y *ж.* **1. готв.** бѣхта (*печиво*): **zadělat (na pekáči)** седя отпѣснато **2. разг. експр.** удар с юмрѣк в гърба **3. bucht|a, -y** *м. и ж. разг. експр.* баба, слабáк; ленив, неподвижен, мързелив човѣк

buchtičk|a, -y *ж. умал. готв.* бѣхтичка, обикн. *в съчет.* **dukátové ~y** *готв.* бѣхтички (*ястие от козуначено тесто, залято със сладък*

крем); **tváře jako** ~у пълни, пухкави бузки
bujar|ý, -á, -é жизнерадостен, бодър, жив, буен, весел: ~**á síla** кипяща сила; ~**ý smích** буен, бурен, гръмък, жизнерадостен смях
bujet, -ím, 3. мн. -eji/-í нескв. **1.** раста буйно, избуявам (за трева и под.) **2.** процъфтявам; развивам се, разраствам се, разпространявам се буйно, бурно
bujn|ý, -á, -é **1.** буен: ~**é vlasy** буйни коси; ~**é tvary těla** едри, могъщи форми на тялото **2.** жив, жизнерадостен необуздан, бурен: ~**á krev** буйна, гореща кръв; ~**ý kůň** буен кон; ~**á síla** кипяща сила, голяма енергия; ~**á fantazie** буйна, необуздана фантазия; ~**ý život** бурен живот; ~**ý žert** невъздържана, солена шега
bujón [-on/ón-], **-u** м. **1.** бульон **2.** биол. агар-агар, хранителна среда
buk, -u м. бот. бук (Fagus) ♦ **zdravý jako** ~здрав като кремък, като камък; **to je kluk jako** ~ здравеняк е, праци от здраве
bukač, -e м. зоол. воден бик (*nmuца*) (Botaurus, Nycticorax)
bukov|ý, -á, -é бот. буюков
bukvice, -e ж. буюков жълтъд
bul|a, -y ж. истор. була (*панска грамота*)
buldok, -a м. булдог
buldozer, -u м. техн. булдозер
buldozerist|a, -y м. булдозерист
bulharizm|us, bulharism|us [-zm-], **-u** м. език. българизъм
bulharštín|a, -y ж. български език: **stará ~a** старобългарски език
bulík, -a м. **1.** млад вол ♦ **co tu stojíš jako** ~? каквò стойш като пън? каквò глєдаш като телє? **2.** разг. експр. глупак ♦ **věšet někomu ~у na nos** водя някого за носà, баламòсвам някого
bulík|ovat, -uji/разг. -uju експр. (*кого*) баламòсвам, лъжа, мàмя (*някого*); водя (*някого*) за носà
buližník, -u м. минер. крошняк, лидит
bulk|a I, -y ж. бучка (*под кожата*)
bulk|a II, -y ж. „булка“ (*игра на карти*)
bulletin [byltén], **-u** м. бюлетин
bulv|a, -y ж. **1.** бот. клубен **2.** очна ябълка: **vyvalit ~у** разг. опуля очи
bulvár, -u м. булевàрд
bulvárn|í, -í, -í **1.** булевàрден, уличен **2.** прен. пейор. булевàрден: ~**í tisk** булевàрден печàт, жълта прєса
bulý нескл. ср. спорт. вкарване на шайба в игра от рєфєра (*в хоккея*): **vhazovat, provádět** ~вкарвам шайба в игра

bum! междум. бум! бух! дум!
bumb|at, -ám нескв. **1.** (*со*) дет. пия (*нещо*)
2. експр. цòкам, къркам (*за пияница*)
bumbrlíček, -ka м. експр. лакомник, ненаситник
bumerang, -u м. бумеранг
bund|a, -y ж. спорт. яке: **tepláková** ~ горнище на àнцуг; **kožená ~a** кожено яке
buněčn|ý, -á, -é биол. клєтьчен: ~**é jádro** клєтьчно ядрò; ~**á blána** клєтьчна ципа; ~**á teorie** клєтьчна теория
buničín|a, -y ж. целулоза, дървесина
buničit|ý, -á, -é целулозен, дървесинен: ~**á vata** лигнин
buňka, -y буюк ♦ **mněnoy**
разг. ймам способности, дàрба за нещò
2. килийка (*на пчелна восьмчна пима*) **3.** полит. група, ядка, клєтка, основна единица: **stranická ~a** партийна ядка, партийна група
4. в съчет. **světelná ~a, fotoelektrická ~a** физ. фотоклєтка
bunkr, -u м. воен. спец. бункер: ~ **na uhli** бункер за вьглища; **obilní** ~ бункер зьрнохранилище
bunt|ovat se, -uji se/разг. -uju se нескв. (*s kým*) разг. съюзявам се (*с някого*), заговòрнича (*с някого, против някого*), прàва комплòт (*с някого*)
burác|et, -ím, 3. мн. -eji/-í нескв. **1.** бучà, ечà, рева, шумя, грохòтя, вилнєя, бушúвам: **hrom ~í** ечи гръмòтєвица; **potlesk ~í** гьрмят аплодисмєнти; **vichřice ~í** вихрúшката ревє, фьртуната свьри, бурята вилнєе; **dav ~í** тьлпàта шуми, вьлнúва се, ревє **2.** бушúвам, кипя, вьлнúвам се: **vášně v něm ~í** в нєго бушúват стрàсти
burák I, -u м. цвеклò: **řepa** ~ бот. цвеклò (Beta)
burák II, -u м. разг. фьстьк
burc|ovat, -uji/разг. -uju нескв. **1.** (*кого, со*) шúмно, тревòжно бúдя, разбúждам (*някого, нещò*): ~**ovat ze spánku** вnezàпно, неочàквано бúдя от сьн **2.** (*кого, со*) експр. подбúждам, подстрєкàвам (*някого към нещò*), бунтúвам (*някого, нещò*): ~**ovat k boji** бунтúвам, подстрєкàвам към борбà **3.** (*со*) събúждам, подбúждам (*интерес и под.*)
burel, -u м. минер. пиролузит, мангàнова рúда
burnus, -u м. **1.** бурнус, арàбско намєтало **2.** разг. експр. тєжко зимно палтò
burz|a, burs|a [-rza], **-y** ж. бòрса: **peněžní ~a** парична бòрса; ~**a práce** трúдова бòрса, брàрси ♦ брàрси
burzovn|í, bursov|í [-rzov-], **-í, -í** бòрсов: ~**í spekulant** бòрсов спекулàнт

burský, -á, -é *в съчет.* ~ý **oříšek** фьстѣк
buržo, -у *м. често пейор.* буржоа
buržoazie, -е *ж.* 1. буржоазия: **drobná, střední, vyšší** ~е дрѣбна, срѣдна, ѓдра буржоазия
 2. *истор.* градско население, гражданско съсловие, граждани
buržoazně *нар. в съчет.* ~ **demokratická revoluce** буржоазнодемократична революция;
 ~ **parlamentní republika** буржоазнопарламентарна република
buržoazní, -í, -í буржоазен: ~í **ideologie** буржоазна идеология
buržoust, -а, *по-рядко* **buržuj**, -е *м. разг. пейор.* буржоа, богаташ
buržoustka, -у *ж. разг. пейор.* буржоазка, богаташка
buřič, -е *м.* бунтѣр, бунтѣвник, метѣжник, размирник, подстрекѣтел
buřička, -у *ж.* бунтѣрка, бунтѣвничка, метѣжничка, размѣрница, подстрекѣтелка
buřičský, -á, -é бунтѣрски, бунтѣвнически, бунтѣвен, размѣрен, неспокоѣн, метѣжнически:
 ~á **cháska** метѣжническа сѣган; бунтѣри, размѣрници; ~ý **duch** размѣрен, неспокоѣн дѣх;
 ~é **řeči** бунтѣвни, подстрекѣтелски приказы, дѣми
buřičství, -í *ср.* бунтѣрство, бунтѣвничество, размѣрничество, подстрекѣтелство
buřinka, -у *ж. разг. шегов.* бомбѣ (*шапка*)
buřt, -u/-a *м. разг.* вѣрстче, сарфалѣд, кѣса на-
 денѣжкѣ
 ми пѣка, всѣ ми е едно
bust, -a, -y *ж.* бюст: **sádrová** ~а гипсов бюст
busola *вж.* **buzola**
bušit, -ím *несв.* 1. (*čím do čeho, nač, na koho, do koho*) ѓдрям, бѣхам, трѣпам, хлѣпам, чѣкам (*с нецо по нецо, на някого, по някого*): ~it **pěstí do stolu** ѓдрям с юмрѣк по мѣсата; ~it **na domovníka** трѣпам на портиѣра да ми отвори 2. бѣя, туптѣ (*за сѣрце и под.*): **srdce** ~í **rozčilením** сѣрцѣто ми туптѣ развѣлнѣвано;
krev mi ~í **ve spáncích** крѣвѣта се качѣва, нахлѣва в главѣта ми, бучѣ ми в ушиѣ
butan, -u *м. хим.* бутѣн
butik [-tyk], **boutique** [butyk], -u *м.* бутѣк, магазин за модни дрѣхи и аксесоѣри
buvol, -а *м. зоол.* бѣвол (Syncerus)
buvolí, -í, -í бѣволски: ~í **síla** *прен.* бѣволска сѣла, голяма сѣла
buzol, -a, **busol** [-z-], -у *ж. геод. спец.* бѣсола
bůžek, -ka *м.* 1. ѓдол, мѣлко божѣство: ~ek

láska амѣрче 2. ѓдол, кумѣр (*статуетка*)
buzírka, -у *ж. техн.* изолациѣнна обѣвка на жѣщи, кабѣли и под. (*в превозни средства*)
buzír|ovat, -uji/*разг.* -uju *несв. разг. експр.* пѣрѣвам, похѣпвам си
by (**bych**, **bys**, **by**, **bychom**/*разг.* **bysme**, **byste**, **by**) 1. *като съюз подч. изм. книж.* че да; за да; да (*направля нецо*): **není tak zle, bys zoufal** не ѓ толкова лошо, че да се отчѣйваш; **přeji si, by ses rychle vrátil** ѓскам бѣрзо, скѣро да се вѣрнеш 2. *като съставна част на усл.* шѣх, шѣше, шѣше, шѣхме, шѣхте, шѣха (*да направля, направиш... нецо*); бѣх, би, би, бѣхме, бѣхте, бѣха (*направи(а), (о), (и) нецо*): **přišel** ~ тоѣ шѣше да доѣде, тоѣ бѣ дошѣл; **byli by přešli** шѣха да доѣдат, бѣха дошли
býček, -ka *м. умал.* бѣчѣ
býč, -í, -í бѣчи, бѣчѣшки, бѣков: ~í **zápasy** борби с бѣкове; ~í **síla** *прен.* бѣча, бѣчѣшка сѣла; голяма сѣла; ~í **šije** *прен.* бѣчи вѣрат, дебѣл вѣрат
bydlet *вж.* **bydlit**
bydliště, -ě *ср.* жѣлище, местожѣтелство: **stálé, trvalé** ~ѣ постоянно местожѣтелство
bydlit, **bydlet**, -ím, 3. *мн.* -í/-ejí *несв.* жѣвѣя, пребѣвам (*някъде*), обѣвам (*нецо*): ~it **na vesnici** жѣвѣя на сѣло; ~it **v podnájmu** жѣвѣя под нѣем; ~it **s někým pod jednou střechou** жѣвѣя с някого под ѓдѣн покрѣв
bydlo, -a *ср.* прѣхрана, препѣтѣние ♦ **pálí ho, píchá ho dobré** ~о оял се е от охѣлство
bych I *вж.* **by**
bych II, -a *м. в съчет.* ♦ **pozdě** ~а **honit** *поговорка* след дѣжд качѣлка; кѣсно е; **pozdě** ~а **honí** кѣсно се сѣча
bychom *вж.* **by**
býk, -а *м.* 1. бѣк, самѣц, мѣжкар (*при крави и под.*): **plemenný** ~ породѣст бѣк 2. **Býk** *астр.* Тѣлѣц: **souhvězdí** ~а сѣзвѣздие Тѣлѣц; **narození ve znamení** ~а родѣн в зѣдия Тѣлѣц, под знѣка на Тѣлѣц
býkovec, -ce *м.* плѣтен камшик от вѣлска кѣжа
býlí, -í *ср.* плѣвели, бѣрени и *прен.*
bylina I, -у *ж.* 1. трѣвѣсто растѣние, трѣва 2. *обикн. мн.* **bylínny**, ~n бѣлки: **sbírat léčivé** ~ny сѣбѣрам лековѣти, лечѣбни бѣлки
bylina II, -у *ж. лит.* бѣлина
bylinkář, -е *м.* бѣлкѣр
bylinkářka, -у *ж.* бѣлкѣрка
bylinkový, -á, -é бѣлков: ~ý **čaj** бѣлков чѣй
bylinný, -á, -é растѣтелен, трѣвен: ~á **strava** растѣтелна хранѣ
býložravec, -ce *м.* трѣвопѣсно жѣвѣтно

býložrav|ý, -á, -é тревопáсен

byr|o, -a, byró *нескл. ср.* 1. бюрò, кантòра, канцелария: **advokátní ~o** адвокатска кантòра
2. *полит.* бюрò: **politické ~o** политбюрò

byrokracie, -e ж. 1. бюрокрация, администрация, чиновничество: **vysoká ~** висша администрация 2. *нейор.* бюрокрация, бюрократи: **zkostnatělá ~e** голяма бюрокрация, заостенял бюрократизъм

byrokrat, -a м. бюрократ *и нейор.*

byrokraticky [-ту-] *нар.* бюрократически, бюрократично

byrokratick|ý, -á, -é *нейор.* бюрократичен: **~ý aparát** бюрократичен апарат

bys *вж.* by

bysta *вж.* busta

byste *вж.* by

bystrozrak, -u м. прозорливост, проицáтеленост, далновидност

bystrozrak|ý, -á, -é 1. който има зòрко, òстро зрèние 2. *прен.* прозорлив, проицáтелен, далновиден

bystř|ý, -á, -é 1. бърз, стремителен: **~ý potok** бърз потòк; бързей 2. остроумен, досетлив, съобразителен, интелигентен: **~ý žák** схватлив, даровит ученик; **má ~ý rozum** тòй/тя има òстър ум; умнен/умна е; интелигентен/интелигентна е; надарен/надарена е; **má ~ou hlavu** тòй/тя е умна глава; умнен/умна е; надарен/надарена е; **má ~ý postřeh** тòй/тя е наблюдателен/наблюдателна; **má ~ý úsudek** тòй/тя е способен правилно да преценява;

~ý žabčák тòй/тя е цапнат/цапната в устáта; хлевоуст(а) е; има òстър език

bystřin|a, -u ж. бърз планински потòк; рúчей, бързей

bystř|it, -ím *несв.* развивам, изòстриям (*внимание и под.*): **~it (si) rozum** изòстриям си, развивам си ума; **~it sluch** напругам слúх, наòстриям уши

byt, -u м. жилище, квартира, апартамент: **dvou-pokořový ~** двустáйно жилище; **~ o třech pokojích a kuchyni** жилище от три стáи, с три стáи и кухня; **~ s příslušenstvím** квартира, жилище с всички удòбства, със сервизни помещèния; **dvojúrovňový ~** мезонèt; **nadměrný ~** наднòрмено жилище; **~ pod jedním uzavřením** отдèлно, самостоятелно жилище; **úřední, služební, naturální ~** служèбно, ведомствено жилище; **~em v Praze** живúщ в Прага, с прáжко жителство (съм); **být na letním ~ě** на курòрт, на летúване, на лятна по-

чívка съм; **dekret na ~** разрешително за настаняване; **vzít si někoho na ~** взèма някого за квартирант; **mít někoho na ~ě** ймам квартирант/квартирантка

byť, byťsi *сюз* 1. áко и да, дори и да, макар и да, въпреки че, кòлкото и да: **~ měl úkol sebetěžší, vždycky ho zvládl** кòлкото и да му бèше тèжка задáчата, тòй винаги се справяше с нея; **nevěřil ničemu, ~ to byla i pravda** тòй не вярваше на нищо, дори и да бèше йстина 2. макар, макар и, áко и: **zdravý, ~ slabý** здрав, макар и слаб; **je to dobré, ~ ne nejlepší** хубаво е, макар и не най-добрòто, най-хубавото; **vesele se vracel, byťsi hladov, domů** връщаше се у домá с вèсело настроение, макар и глáден

byťák, -u м. *разг.* жилищен отдèл, жилищна настанителна слúжба

byteln|ý, -á, -é 1. солиден, здрав, трáен: **~ý nábytek** тèжка мèбел 2. *експр.* охранен, здрав, пълнен, дебèл

byť|í, -í *ср.* 1. битиè, съществúване, живòт: **jde o ~í a nebyťí** въпрòсът е на живòт и смърт 2. *филос.* битиè

být I (jsem, jsi, je, jsme, jste, jsou) *несв.* 1. съм, си, е, сме, сте, са; съществúвам; йма: **~ či ne~?** да бьдеш или да не бьдеш? **myslím, tedy jsem** мисля, следовáтелно съществúвам; **byl jednou jeden král** ймало едно врèме един цар; **v jižních Čechách jsou krásné rybníky** в Южна Чèхия йма красиви рибни езерá; **už tu dlouho nebude** *разг.* няма да го бьде дьлго на тòя свят; **ne~ mne, už by nežil** ако не бях аз, тòй вèче нямаше да е **жив**

никой не мòже да се мèри с него; **~ oře-závátko** *експр.* аутсáйдер съм, вñ от играта съм; начинаещ съм, неòпитен съм (*за човек*); **~ stejné krevní skupiny** от еднá кръвна грúпа съм с някого; ймаме с някого еднáкви разбирания, вкúсове *и под.*; **~ suchý** чист съм (от алкохол), нямам алкохол в кръвтá (*за човек*); **~ čistý** чист съм (от наркотици), не взèмам наркотици (*за човек*); **~ ve vatě** осигурен съм финансово (*за човек*); **~ za vodou** измъквам се (от финансови затруднения) (*за човек, за институция*); **bud' kdo bud'** който и да е 2. *само третол.* **je** йма, е, състой се, провежда се: **každý pátek je schůze** всèки пèтък йма събрáние; **celé léto byly deště** цяло лятò ймаше, валяха дьждовè; **bylo to dávno** товá бèше отдávна; **to bylo tak** такá (си) бèше; **je po mém stána** такá, както йсках аз;

je s ním zle разг. спукана му е работата, лоша му е работата; **co je s tebou?** а) каквò ти е? б) каквò стàва с тебе? в) къде се губиш? ♦ **z toho kluka nic nebude** от това момчè човек не стàва, нищо няма да излèзе; **bylo nebylo** имало едно врèме (в приказките); **bud' jak bud'** каквòто и да стàва, каквòто щè да стàва 3. съм, означавам, равнявам се на: **co je štěstí?** щò е щàстие? **dvě a dvě jsou čtyři** двè и двè е чèтири, прàви чèтири; **vychovat lidi je umění** да възпитàваш хòра е изкúство; **tak jest** такà е, товà е; **není-li pravda?** не е ли такà? ♦ **krev není voda** кръвтà водà не стàва 4. (pro koho) съм, предназначèн съм (за някого): **to není pro tebe a)** товà не е за тебе б) товà не те засяга в) товà не ти подхòжда 5. (pro koho) приличам (на някого), мètнал съм се (на някого): **dcera je po matce** дъщерята приличà на майка си, мètнала се е на майка си 6. (čí) съм, принадлежà (на някого): **ta kniha je má** книгата е мòя ♦ **je svůj** тòй е осòбен, своенравен; **je celý nespůj** тòй не è на сèбе си, извън сèбе си е (от вълнение) 7. съм, намирам се, има (ме): **klobouk je na věšáku** шапката е на закачалката; **kniha je na stole** книгата е на масата; **peníze v peněžence nebyly** в портмонèто нямаше парй; **okna jsou na jih** прозорците гледат на юг; **neměl u koho být** тòй нямаше при когò да живèе; **v těch lesích jsou vlci** в тези гори има вълци; **nebyl ani na krok z domu** тòй вòобщè не è излизал от къщи; **byl jí naprotí** тòй я посрещна; **byl bruslit** тòй бèше на кьнки; **byli se tam podívat** тè отидоха да видят, да разгледат; **odkud jste?** откùде сте? от кой край сте? **všichni příběhli, kde kdo byl** кùдèто и да бяха, всйчки дòйдоха, всйчки се стèкоха; **to jsou k nám hosti!** я гледай, каквà приятна изненада! добрè дошъл! добрè дòшла! добрè дошли! **je z města, z venkova** тòй е от градà, от провинцията; **je na dovolené** в òтпуск е; **je na vojně** войник е; в казàрмата е; **je na studiích** слèдва, учи ♦ **je tentam** няма го, изчèзнал е; **je na onom světě, je v Pánu** вèче е на òнзи свят, вèче е покòйник/покòйница; **není ve své kúži a)** не сè чувства добрè, не è добрè б) не сè чувства удòбно; **jsm v koncích, v úzkých** не зная каквò да прàва пò-натàтък, в безизхòдица съм, в задънена ùлица съм; **jsou spolu už deset let** жèнени са вèче дèсет години 8. (čeho) имам (нещо), отпличавам се (с нещо), съм (някакв): **je vysoké postavy** висòк(а) е на рьст;

byl pevného zdraví тòй имаше крèпко здраве; **jsm toho názoru, že ...** на мнèние съм, че ... 9. с предл. k и отглаголно същ. разг. мòже, възмòжно е; има/няма: **ta látka je k neroztrhání** тòзи плат е мнòго здрав, тòзи плат няма скъсване; **lístky nejsou k dostání** билèти няма, билèти не сè намират; **a to je k nevydržení** товà не се понàся, не се траè, не се тръпи; **bylo to k popukání** експр. щяхме да се пръснем от смях; бèше мнòго смèшно, да се пукнеш от смях; **to je k nevíře** товà е прòсто невероятно, не è за вярване 10. безл. je с инф. а) мòже да... б) неòбходимо е да...; в) с възвр. гл.: **je vidět Vitoša** вижда се Витòша; **bylo slyšet hudbu** чùваше се мýзика; **bylo mu špatně rozumět** не сè разбираше каквò казва тòй; **není mu co věřit** не мòже да му се вярва; **všem nám jest zemřít** експр. всйчки сме смъртни 11. безл. je (koti, jak) (някак) ми е; чùствам се (някак): **je mi teplo** тòпло ми е; **bylo, byla mu zima** бèше му студèно; **bylo jí hanba** бèше я срам; **je mi úzko** притеснèно ми е, стрàх ме е; **je mi nevolno** лòшо ми е; **je mi do zpěvu** пèе ми се; **vám je to k smíchu** на вас ви е смèшно; **byla radost ho poslouchat** с удовòлствие го слýшахме; **je mi, jako bych se znovu narodil** като новородèн съм, чùствам голямо облекчèние ♦ **vánil jsem se, že jsem víte!** 12. безл. je (koti kolik) (някой) е (на няколко години): **je mu 20 let** тòй е на 20 години 13. безл. je с дат. на личното местоим. и лично собствено име диал. казва се: **bylo jí Jana** тя се казва Яна; **je mu Josef** тòй се казва Йòзеф 14. безл. в съчет. **není (čeho)** няма (нещо): **není času** няма врèме; **není místa** няма място; **vypptávání nebylo konce** въпрòсите не сè свършваха, нямаха край 15. безл. в съчет. je (na kot, abu ...) книж. (някой) трябва, нýжно е (да направи нещо): **je na něm, aby napravil, zaplatil škodu** тòй трябва да плати обезщетèнието 16. безл. je (koti, do koho, do čeho, pro čet, o koho, o co) (някой, нещо) интересува (някого): **nic mi do něho není, nic mi po něm není** тòй не мè интересува, безразличен ми е; **nebylo mi o nějakou tu korunu** лèв пòвече, лèв пò-мàлко - бèше ми всè едно 17. безл. je (pro koho, pro čet) (някой, нещо) (го) няма, свърши се: **už je po bouřce** бýрята премйна; **je po prázdninách** ваканцията свърши; **už je po všem** всйчко свърши; **už je po něm** няма го вèче, умря 18. при елит-

са е, има; не е, няма: **četl by, ale není co** той би чел, но няма какво (да четё); **šel by někam, ale není kam** ходи му се някъде, би отишъл някъде, но няма къде (да отиде); **ta polévka** ~~полъвка~~ **•**
bys rád? каквò желàеш? каквò би желàл? **co je na tom?** каквò чòдно има (в товà)? **19. третол.** **je** има/няма (на разположение): **je cukr?** – **není** има ли захар? – няма; **to bylo hub!** колко г̀би имаше! **není co jíst** няма какво да се яде, няма нищо за ядене; **není čemu se divít** няма на каквò да се чуди човек, няма нищо за чудене; **není čeho litovat** няма за каквò да се съжальява; **není mu co věřit** не мòже да му се вярва; **zač to je?** колко струва?

být II (jsem, ...) *несв. като копула: а) в двучленни изр. е/не е: bratr je učitel* брат ми е учител; *chytrý je, ale líný* умен е, но мързелив; *jste velmi laskav* вие сте много любезен; много сте любезен; *chci, abys byl poslušný* искам да си послушен, да сл̀шаш; *kdybych byl vámi, dal bych si pozor* на ваше място щях да б̀да по-предпазлив; *je živ a zdrav* жив и здрав е, добрè е; *je matkou* станала е майка; *ta dívka bude mou* тази девойка ще б̀де мòя (женà); *být komu radou* давам съвети на някого, съветвам някого; *je příčinou všeho neštěstí* той е причина за всяко нещàстие; *být středem pozornosti* център на внимàнието съм; *snaží se být lepším* старàе се да стане по-добър б) в едночленни изр.: *venku je tma* навън е т̀мно; *venku je hezky* времето е х̀баво; *je ošklivo* времето е лошо; *je zima* студено е; *je to k pláči* р̀ботата е отчайваща; да се отчае човек; *je to k smíchu* смèшно е; *je jisté, že ...* сигурно е, че...

být III (jsem, ...) *несв. като спомаг. гл. в различни гл. форми: мин. време psal jsem* пишях, пишех, писал съм, писал бях; *страд. залог. je psán* писан е, пише се; *byl psán* б̀ше писан, пишеше се; *bude psán* ще б̀де писан, ще се пише; *усл. psal bych* бих писал; *byl bych psal* щях да пиша; *б̀д. време budu psát* ще пиша

bytn|á, -é *ж.* хазяйка, наемодàтелка

bytn|ý, -ého *м.* хазяин, наемодàтел

bytost, -i *ж.* 1. същество, творение, тв̀р: *živá* ~ живо същество, жива тв̀р; *pohádková* ~ приказно същество, герòй от приказките 2. същество, човèшка същност: *celou* ~í с цялото си същество, с цялата си душа, всеотдàйно 3. в *с̀чет.* **podstatná jména mužského rodu -i živé a neživé** *език.* съществи-

телни имена от м̀жки род одушевени и не-одушевени

bytostně *нар. книж.* органично, органически: **my k sobě ~ patříme** ние си принадлежим органически, ние сме създадени един за друг, *разг.* ние сме си лика-прилика

bytostn|ý, -á, -é *книж.* органичен, съществен: **mít ~ý zájem na něčem** живо съм заинтересуван от нещо; **~ý nepřítel** смъртен, яростен враг

bytovk|a, -y *ж. строят. адм. жарг.* 1. жилище, жилищна единица: **snížit náklad na jednu ~u** намàля себестойността на едно жилище 2. жилищна сграда, жилищен блок: **stavba panelových bytovek** строеж на панèлни блокове, панèлни жилища

bytov|ý, -á, -é жилищен, квартирен: **~á otázka** жилищен въпрос; **~á výstavba** жилищно строителство; **~á krize** жилищна криза; **~á komise** жилищна комисия; **~é družstvo** жилищна кооперация; **~á jednotka** жилищна единица; жилище, квартира; **~é zařízení** мебелировка на жилище; **~ý textil** декоративни т̀кани; **~ý úřad** жилищен отдел

býval|ý, -á, -é бивш, предишен, някогашен: **můj ~ý spolužák** мòй някогашен съученик

býv|at, -ám *несв. многокр.* 1. бивам, ст̀вам, случвам се: **jak už to tak ~á** както ст̀ва обикновено; **jak ~á zvykem** както му е редът; **u nás to tak ~á** у нас така е прието; **kdy ~áš doma?** кога си си в к̀щи? 2. *диал.* живèя, на квартира съм (*някъде*), обит̀вам (*нещо*)

byzantinizm|us, byzantinism|us [-tɥpɥz-], **-u** *м.* византинизъм, византийство

byzantinsk|ý [-tɥn-], **byzantsk|ý, byzantick|ý** [-tɥ-], **byzantijsk|ý, -á, -é** византийски

byzantolog, -a *м.* византолог

byzantologij|e, -e *ж.* византология

byznys, -u *м.* бизнес

byznyscentr|um, -a *м.* бизнесцентър

bz *междум.* бр̀м, б̀з (*като бр̀мчене на мухи, пчели и под.*)

bzučák, -u *м. електр.* з̀мер

bzuč|et, -ím *несв.* 1. бр̀мча, жужà (*за мухи, пчели и под.*): **myšlenky mu ~ely v hlavě** *прен.* мислите се въртѝха в главата му 2. тананикам си, пèя тихичко (*с̀с затворена уста*)

bzučiv|ý, -á, -é бр̀мчащ, жужàщ

bzukot, -u *м.* бр̀мчене, жужèне

bžund|a, -y *ж. разг. експр.* 1. неприятна ситуация, кàша: **dostat se z ~y** изм̀кна се от кàшата 2. позòр, несполука: **jít domů s ~ou** връщам се в к̀щи посрамен